REGULA INSTITUTI PETRINI

SEU

PRAXIS QUOTIDIANARUM EXERCITATIONUM SACERDOTIS, ET CURATORIS ANIMARUM,

Ut ritè, ac meritoriè fiant,

Ex Sacra Scriptura, & SS. Patribus desumpta,

AUCTORE

CAROLO ANDREA BASSO, Theologo, Oblato, Præposito Burgi Tritij.

OLIM EDITA.

Nunc in gratiam Cleri Sæcularis recusa Anno Domini 1707,

Curâ & impensis Perillustris & Reverendissimi Domini LUDOVICI de Kożielsk OGINSKI, Canonici Vilnensis, Præpositi Bobroyscensis.

Constantiæ, dein VILNÆ, Typis Universitatis Societ: JESU.

REIMPRIMATUR.

Concedit Officium Consistoriale Vilnense.

mpp.

PRÆFATIO.

Ad Benevolum Lectorem,

Clericum sæcularem.

TAmetsi *suavissima Lex Christi Evangelica omnium in terris degentium Christicolùm, universalis extet vivendi Regula, nihilo seciùs varia à varijs Fundatoribus* Instituta & Ordi-

nes

nes diversas sortiti sunt Regulas, quas juxta, Claustrales Religiosi suam contemplativam, vel mixtam moderantur vitam; solùm communis sacri Evangelij doctrina generalem, non particularem vivendi modum INSTITUTO præscribit PETRINO, cui D. PETRUS Apostolorum Princeps à Primatu suo primævam indidit nomenclaturam: qui creaturis suis à primordio novi mundi, in die Pentecostes Divino Flamine inflammati, diversa orbis climata felicissima sorte divisit, ut oves mundanas in sæculo degentes ad pingvia veracis Ecclesiæ pascua minarent, fertili Divini Verbi pastu foverent, errantes in unitatem reducerent, morbidas, ac sauciatas sanarent vino correptionis, intermixto commiserationis oleo, & inermes à rapidissimo luporum voracium incursu armis justitiæ tuerentur; imò juxta communem sacri Evangelij Regulam, mores, & vitam instituerent.

Perbellè interim dixeris, si Religiosorum æqué, ac Clericorum sæcularium vitam apellaveris navim, Religiosorum de levigatis lignis, ac validissimis disciplinæ monasticæ repagulis ritè combinatam, imò strictissimo trini voti funiculo arctissimè alligatam, in portu securitatis immorantem, Clericorum verò sæcularium forti quidem de ligno solida

ſacrorum ordinum compagine coadunatam, ſtrictis quidem pudicitiæ clavis conſtrictam, ſed ſolutam, & in altum vaſtiſſimi mundi maris deductam; nonnè Relioſorum navis in portu plerumq; ſudo, ſerenoq; cœlo, ac pacatiſſima vitæ fruitur malaciâ? Clericorum verò in medijs æſtuantium, & impellentium tentationum fluctibus agitatur, inter Syrtes terrenorum deſideriorum, Charybdes vehementiſſimorum motuum, tum concupiſcibilium, tum iraſcibilium, & inter ſcyllas peccandi occaſionum continuas periculoſiſſimè fluctuat? nonne Religioſorum navis firmiſſima in portu Regularum ſolidè contecta eſt? nonnè pluviarum & imbrium grandinumq; inundantes injurias, eorum fortitudo infringit, tempeſtatum contumaciam obedientia elidit, rimas libidinis impuræ fatiſcentes mox linum caſtitatis obſtruit, inflammatos iracundiæ vapores extingvit manſvetudo, inundantes intemperantiæ humores ſobrietas ſuffocat, mercès temporalium bonorum navim nimium onerantes, ſubito paupertas voluntaria in flexuoſos pauperum ſinus immittit? verbo concludam, hac in Religionis navi vera ſecuritas, pacis tranquillitas, & conſcientiæ gaudium, quis non ſine remora hanc conſcendat navim?

Quamobrem ſicuti antiqui ſanctitatis Ma-

)()(

gistri, ac Religiosorum Fundatores Ordinum SS. Basilius, Augustinus, Bruno, Dominicus, Franciscus, &c. sibi suisq; Sectatoribus de Scripturis Sacris certas vivendi normas, ac Regulas compilárunt, quibus vitam, ac mores accommodando inhabitare possent unius moris in domo. Psal. 67. *Deumq; in vero morum, animorumq; consensu, quærerent, ac invenirent: simili modo, ac ratione certas ego Regulas non Grammaticas, Rhetoricas, Philosophicas, Mathematicas, aut Theologicas speculativas, quibus docetur, ac discitur vel sine errore, vel ornatè, vel demonstrativè de naturalibus, aut de Deo, de Divinis, atq; cœlestibus discurrere: sed Theologico-Asceticas, quibus (etsi Clericorum navis in medio Oceani innumeris periculis, ventorum scilicet vanæ gloriæ exagitationibus, scandalorum durissimis petris, rerum terrenarum scopulis, castitatis syrtibus, temperantiæ voraginibus, verbo dicam specialioribus destituta auxilijs, undequaq; naufragijs exposita sit) non tam doceatur, quam discatur, benè ordinatè, vitæ cursum instituere, & vultûs usq;, Petrinam Cymbam remigantibus in sudore Ecclesiasticis Naucleris, ad portum felicitatis æternæ perducere valeant: quemadmodum enim navis in securitate subsistit etiam in medijs fluctibus, si vel Anchoræ ungvibus in petras fixis, vel certis ac firmis alligata funicu-*

lis

lis hæret. Ita planè Navicula Petri, aut forsan meliùs dixerim Navicula Christi, & Apostolorum suorum in medijs agitata fallacis mundi fluctibus securissima subsistet si certis ordinationibus, ac decretis alligata hæreat: Ad quid enim S. Raymundus, & Gratianus ex SS. Patribus in Corpore juris Canonici tot congregarunt sensus, ac sententias SS. Patrum: ad quid tot leges, Canones, Decreta in Decretalibus: ad quid tot Bullæ summorum Pontificum, quàm ut sacris ac sanctis omnis Clericorum status ab infimo usq; ad summum ligetur funiculis: Hos Canones, si quis discat, atq; observaverit, non tam facilè offendet contra justitiam: meas verò Regulas, si quis observet, non offendet Deum, nec proximum, neque animam suam omni thesauro pretiosiorem; sed, minimè saxum inter, & saxum hæsitans, aspirante Spiritûs Sancti Zephyro perget, quo tendere debent omnes ad salutis portum Deum, finem nostrum unicum, ab ultimum. Vtinam omnes, ac singuli præcipuè Adm. Reverendi Domini Clerici, sicut & Venerandi Religiosi caperent ac intelligerent, ac novissima tanquam unicam polarem stellam prævidentes sua gubernacula eò potissimum dirigerent, ne à recta vivendi norma vel aberrantes, vel excedentes, ultimum ad quem creati & vocati sunt scopum assequerentur: quod ut fa-

ciliùs

ciliùs ac fœliciùs ad opus redigi possit, opuscu-lum hoc meum Venerabilissimo Clero dedicò ac consecro. Vale in Domino, strenuè labora, pati non detrecta, & plurima, si velis, efficaciter merita lucraberis.

INDEX.

REGULA I.

Tempus fructuoſè Clericus Sæcularis impendat, parva non negligat, dignè DEO inſerviat, ſibi & alijs ſtudeat, minima etiam peccata vitet, multa ſcire, & rectè vivere ſatagat, functiones ſuas benè, & perfectè peragat, ordinem inſtitutum rerum agendarum quotidiè exactè obſervet, ſtrenuè, & perſeveranter in vinea Domini laboret.

REGULA II.

Somnus ſit moderatus, juxta tritum: *Septem horas dormiſſe ſat eſt, juveniq́;, ſeniq́;.* Hora ſurgendi è lecto æſtate ſit 4ta, hyeme 5ta.

REGULA III.

Veſtitus Clerici Sæcularis ſit

ſecundùm ſtatûs dignitatem, & gradum honeſtus, & decens, nec ſapiat ſæculi faſtum.

REGULA IV.

Primus animæ cibus ſit mentalis oratio, quæ pridiè memoriæ tradita, ore intellectûs probè maſticetur, per palatum voluntatis, affectuum, in ſtomachum animæ deglutiatur, & fructuoſè concoquatur.

REGULA V.

Mentalem orationem recipiat vocalis, recitato priùs veſperè, vel jam manè Matutino cum Laudibus, pro temporis occaſione devotè, ac attentè oret Primam, Tertiam, & Sextam flectendo, ſtando verò à Paſchate usq; ad Dominicam SS. Trinitatis, ad uſitatum modum S. Caroli Boromæi.

RE-

REGULA VI.

Confeſſionis Sacramentalis uſus, ſi non quotidianus, ſaltem frequens ſit Clero Sæculari commendatus.

REGULA VII.

Purus mente & corpore præparatus precibus præmiſſis, virtutum ornatu, humiliato corde, pijſſimisq́; affectibus accedat ad Altare, Sacroſanctæ Miſſæ tremendum ſacrificium, non nimis lentè, nec nimis properè, ne tædio afficiatur populus, rubricas exactiſſimè obſervando, devotiſſimè celebret; finito Sacro gratiarum actionem tum vocaliter, tum mentaliter DEO referat, eamq́; recitatione Horæ Nonæ claudat.

REGULA VIII.

Clericus curatus omni horâ requiſitus, ſit paratus Sacramentorum adminiſtrationem puriſſimâ

conſcientiâ, ſine animæ ſuæ detrimento, & magna cum cordis hilaritate, promptitudine, non attenta laboris arduitate petentibus exactè, & ſolerter deſerviat.

REGULA IX.

Oculus Domini, ceu præſentia divina ante oculos mentis, veluti ſcopus omnium cogitationum, & actionum ſemper habendus.

REGULA X.

Finito Miſſæ ſacrificio, Clero Sæculari ſtudium ſacræ Scripturæ, Caſuum Conſcientiæ, & Concionum, ad prandium usq; maximè commendatur.

REGULA XI.

De omnibus matutinis actionibus fiat ante prandium diſcuſſio Conſcientiæ.

REGULA XII.

Prandium ſit frugale, non voluptuoſum

ſuptuoſum, nec in cibo, & potu ſuperfluum, eiq; adhibeatur lectio libri ſpiritualis.

REGULA XIII.

Ad concoctionem ciborum poſt refectionem prandij, requiritur recreatio, & honeſta converſatio.

REGULA XIV.

Dœmon meridianus maximè infeſtus vincendus eſt ingreſſu Eccleſiæ, adoratione Euchariſtiæ, recitatione Officij B. V. MARIÆ, veneratione SS. Patronorum, in ornandis altaribus, vel alio honeſto manuali opere.

REGULA XV.

Singulare Charitatis opus eſt, viſitare infirmos, quod non pigeat Curatorem Clericum hilari animo ſubire, ex eo enim in dilectione firmabitur.

REGULA XVI.

Verbum DEI Clericus Sæcularis, ſive curatus, ſive incuratus non ſolùm attentè legat, alijs cum pio fervore prædicet, ſed & ab alijs fructuoſè audiat.

REGULA XVII.

Clerici Congregationem Spiritualem crebriùs inſtituant, conferendo inter ſe non ſolùm de fervente & frequente Verbi DEI prædicatione, Catechizatione, vitiorum extirpatione, virtutum implantatione, earum incremento, devotione in SS. Euchariſtiam, B. V. MARIAM, & alios Sanctos, ſed & de proprio virtutum ſtudio, & profectu.

REGULA XVIII.

Mortificationis ſtudium Clerico Sæculari, vel maximè neceſſarium, ejus enim uſus, eſt ad perfe-

ctionem proximus gradus.

REGULA XIX.

Fragmenta temporis ſtudioſè à Clero Sæculari colligenda, ne pereant.

REGULA XX.

Præparet ſe Clericus Sæcularis quotidie ad felicem mortis horam à DEO conſequendam.

REGULA XXI.

De omnibus diei peractæ cogitationibus, & actionibus Clericus Sæcularis veſperè ante cubitum conſcientiam ſuam ſeriò diſcutiat, contritionem veram eliciat, & firmiſſimum emendandi propoſitum ſtatuat.

REGULA XXII.

Nocturna quies, ſive dormitio Clerici Sæcularis ſit in lecto non nimis exquiſitè compoſito, & adeò molli, ſed honeſto, ut in eo cor-

pus tantùm quiescat, non delicietur.

Et quicunq; hanc Regulam secuti fuerint, Pax super illos, & misericordia, & super Isràël DEI. S. Paul: ad Galat: c. 6. v. 16.

REGULA I.
INSTITUTI PETRINI.

Tempus fructuosè Clericus Sæcularis impendat, parva non negligat, dignè DEO inserviat, sibi, & alijs studeat, minima etiam peccata vitet, multa scire, & rectè vivere satagat, functiones suas benè, & perfectè peragat, ordinem institutum rerum agendarum quotidie exactè observet, strenuè, & perseveranter in vinea Domini laboret.

ANtequam ad rem noſtram pro-
piùs accedamus, hæc pauca,
quæſo, Venerabilis Clere Sæcu-
laris, menti tuæ fixa perpetuò re-
maneant, deſumpta ex SS. Patri-
bus, revocanda ad opus.

I. Nihil pretioſius tempore,
nihilque carius, ſed prô dolor!
(*inquit B. Laurentius Iuſtinianus
lib: de vitæ ſolit: c.* 10.) penè ab
omnibus nihil habetur vilius, ni-
hil tractatur inutilius, nihil indi-
gnius poſſidetur. Nullum tempo-
ris momentum præterit, in quo
merita non valeamus cumulare,
ſed nihil pariter velocius, & ce-
lerius tempore. Volat irrevocabi-
le verbum, volat irremeabile tem-
pus, nec advertit inſipiens quid
amittat. Sapienter dixit D. Ber-
nardus.

II. Præſentis diei cura haben-

da eſt, nam procraſtinatio ad virtutem ſemper nocuit. Noli dicere, *inquit S. Ephrem Tr. 2. in doct: var: c. 47.* quieſce hodie, cras operaberis, nequaquam, ſed hodie operare, & de craſtino curæ Domino erit. *Addit S. Bonaventura P. 2. ſpe p. 21 c. 1.* Dies, vel hora, quæ negligenter officiata pertranſierit, nequaquam ulterius poterit revocari; cùm temporis ſequentis officium, ſuam nihilominùs diligentiam requirat. Tum deinde: Incertum eſt, (*ait Gerſon inſignis Theologus T. 2. de Præp. vel Mi.*) utrum craſtina die tempus habiturus ſis, aut certè ita aptum, ut habes hodie. Qui non eſt hodie, cras minus aptus erit.

Ergo optimè concludit Apoſtolus: Bonum facientes non deficiamus

ciamus, tempore enim suo metemus. *Ad Galat. c. 6. v. 9.* At non poteris congruo tempore metere æternitatis præmia, nisi etiam congruo tempore seminaveris: hoc autem congruum tempus est hodierna dies.

III. Cùm de tuo, vel aliorum spirituali profectu agitur, nihil parvi æstimandum est. Rejicere enim parva, cum non possis magna, extremæ dementiæ est, *ait D. Chrysostomus.* Qui aurum ex arenis auriferorum fluminum colligunt, non negligunt minutissima hujus metalli grana, etsi arenis ipsis non majora, & tamen paulatim integras civitates auro replent, & locupletant, *Ael. Theol. Cap.* Quare omnes lucri spiritualis occasiones non sunt dimittendæ, nam incrementum addunt ad

meritum, & si spernuntur, non semper sunt ad manum. Pessulum ostij mei aperui Dilecto meo, *inquit Sponsa Cant. c. 5. v. 6.* Verum, quia non tempestivè aperuit, cùm ab illo rogaretur, ipsius aspectu privata, remansit; at ille jam declinaverat, atq; transierat.

IV. *Ex D. Ambrosio de fuga saeculi c. 1.* Cui DEUS portio est, nihil curare debet, praeter Deum. Hoc primum & maximum negotium, ut dignè DEO servias in ea vocatione, in qua positus es. Hoc unum negotium, si benè egeris, aeterna merces; si verò malè, etsi quaecunq, alia negotia benè tractaveris, sempiterna damnatio manet, *inquit S. Isidorus lib. 3. Sent. c. 28.* Idcirco scopus tuae vocationis quotidie mente recolendus est, & te ipsum illis verbis D. Bernardi interpella:

Bernarde! Bernarde! ad quid venisti? Ad quid Sacerdotalem dignitatem consecutus es? Ad quid Canonicalem præbendam? Ad quid pastoralem curam? nunquid, ut te ipsum, & alios perdas? nequaquam, sed ut tuam salutem facilius consequaris, & aliorum quoque opereris. Hoc itaq; age, quod agis; quidquid aliud, præter hoc egeris, tanquam otiosus, & inutilis servus damnaberis: Sic D. Bernardus loquens de Religiosis *lib. de vitæ sol. lit.* Quodcunq; agit, quod propter hoc non agit, ut DEO serviatur, in eo, quod agit, otiatur.

V. Recupera proximum tuum secundum virtutem tuam, & attende tibi. *Eccl. c. 29. v. 27.* Hoc sapientis monitum perpetuò ante oculos tuos versetur. Nam pru-

dentis

dentis viri est, (*inquit Magnus Gregorius in c. 5. lib. 1. Reg.*) sic lucra aliorum expetere, ut sui nulla damna patiatur, & de abundantia sua sic alijs tribuit, ut suæ plenitudinis aliquid non amittat. Sic oleum alijs præbere nititur, ut à se fomenta luminis non tollat, ut dum alios illuminat, se ipsum non extinguat. Etenim juxta Salvatoris nostri sententiam: Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? *Matth: c. 16. v. 26.*

VI. Ex D. Bernardo *serm. de trip. cust.* Quò nitidiores sunt manus, eò gravius minor in eis nævus offendit, & sicut pretiosam vestem exigua quævis macula decolorat; nobis ad immunditiam, minima quædam inobedientia suf-

sicit

ficit; nec jam nævus est, sed gravis macula, si in actionibus nostris, vel minor residet negligentia mandatorum. Rationem reddit S. Isidorus Hispalensis *lib.* 2. *sent. c.* 12. Quia tantò majus cognoscitur esse peccatum, quantò major, qui peccat, habetur. Crescit enim delicti cumulus, juxta ordinem meritorum.

VII. Quinimò addit Thomas à Kempis, de imitatione Christi *lib.* 1. *c.* 2. Quantò etiam plus, & melius scis, tantò exactius judicaberis, nisi sanctius vixeris. Noli ergo extolli de aliqua arte, vel scientia, sed potius time de data tibi notitia. Quod egregia similitudine D Bernardi confirmari potest: Cibus indigestus, & qui bonam non habet decoctionem, malos humores generat, & corrumpit cor-

pus

pus, & non nutrit. Ita & multa ſcientia ingeſta ſtomacho animæ, qui eſt memoria, ſi decocta igne Charitatis non fuerit, & ſi per quosdam actus animæ, mores ſcilicet, atq; actus transfuſa, atq; digeſta, quatenùs ipſa de bonis, quæ noverit, vita atteſtante, & moribus bona efficiatur; nonnè illa ſcientia reputabitur in peccatum, tanquam cibus in pravos, noxiosque humores? An non malus humor peccatum? An non mali humores pravi mores? An non inflationes, & torſiones in conſcientia ſuſtinebit, qui hujusmodi eſt, ſciens videlicet bonum, & non faciens. Hactenus D. Bernardus *ſerm.* 36. *in Cant.*

VIII. Optimè concludit S. Iſidorus *lib.* 2. *de ſerv. cap.* 1. Utile eſt multa ſcire, & rectè vivere.

Quod

Quòd si utrumq; non valemus, meliùs est, ut bene vivendi studium, quàm multa sciendi sequamur; non pertinere ad beatitudinem consequendam scientiam rerum; nec esse beatum, multa scire, sed esse magnum, beatè vivere. Huic axiomati se subscribit B. Petrus Damianus *Ep.* 144. hanc doctrinam Sacerdoti accommodans. Quòd si Sacerdos, inquit, ad utrumq; non sufficit, videlicet, ut de vita clarus, & doctrina sit profluus, melior est vita proculdubiò, quàm doctrina. Dulcior est quippe fructus operum, quàm folia nuda verborum.

IX. Verùm ne despondeas animo in re tam magni momenti, profectus tuus spiritualis positus est, non in multis extraordinarijs, aut speciosis rebus agendis, sed in

mi-

ministerijs, & functionibus, tuo muneri congruentibus, bene & perfectè peractis: Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, nec procul positum, nec in Cœlo situm, ut possis dicere, quis nostrûm valet ad Cœlum ascendere, ut deferat illud ad nos, ut audiamus, atq; opere compleamus? neq; trans mare positum, ut causeris, & dicas: quis ex nobis potest transfretare mare, & illud ad nos usq; deferre: ut possimus illud audire, & facere, quod præceptum est? Sed juxta te est sermo valdè in ore tuo, & in corde tuo, ut facias. *Deut. c. 30. v. 11.* Pastor es, boni pastoris partes strenuè tuêre. Canonicus es, boni Canônici ministerium imple. Sacerdos, & Sacerdotalem dignitatem cum vitæ sanctitate conjun-
ge

ge, eſto Sacerdos officio, & mori-
bus, Miſſam dignè celebra. Si tuas
in tuo munere partes expleveris,
non erit, quod à te DEUS ulteri-
ùs requirat.

X. Verùm adverte, quod te
monet Joannes Gerſon *Dial. inter
Fran. & Aug.* DEUS non remu-
nerat verba, ſed Adverbia. Hoc
eſt, non quaſcunq; actiones, ſed
quæ benè, & meritoriè fiunt, re-
munerat DEUS. Ex illo Deutero-
nomij *c.* 16. *v.* 20. hauſit hoc
Gerſon: Juſtè, quod juſtum eſt,
perſequeris, ut vivas, & poſſideas
terram, quam Dominus DEUS tu-
us dederit tibi. Et Sapientiæ *cap.*
6. *v.* 11. Qui cuſtodiunt juſta, ju-
ſtè juſtificabuntur. In quæ verba
ſic S. Cyprianus de ſingularitate
Clericorum: Non benè ſuccedit,
quidquid agitur paſſim, & ſanctum

non

non eſt, quod agitur ſanctum, niſi ſanctè, quod ſanctum eſt, peragatur. Et tunc juſta injuſtè facimus, cùm ea non ad debitum finem referimus: Sapienter inquid D. Gregorius *lib. 9. Mor. cap. 13.* Non fuiſſe Jeroſolimis, ſed Jeroſolimis benè vixiſſe laudandum eſt. dixit S. Hieronymus *cap. 13. ad Paul.*

XI. In tuis functionibus obeundis, ex doctrina D. Baſilij *ſerm. de ambit. ver.* Nullum omninò ſit erratum, quod parvi pendas, eſto, quamvis illud tenuiſſimâ beſtiolâ minutius ſit, potiùsq; eò magis ſedulò contende, ut per pœnitentiam illud emendes: & alio in loco *in Reg.* Nihil oportet contemni, tanquam parvum. Addit rationem D. Chryſoſtomus *Rom. 27. in Evang.* Quia citò ex parvis maxi-

ma

ma ſiunt negligentiâ noſtrâ. Et ſi torporem mentis excuſſeris, feriò-que tui officij dignitatem, atq; præſtantiam agnoveris, ſi à torpore mentis evigilaveris, utar verbis S. Iſidori Hiſpalenſis *l. 2. ſerm.* 30. Ea, quæ levia exiſtimabas, confeſtim qualia horrenda, atq; atrocia pertimeſces.

XII. Ordo aliquis, quo tuas actiones dirigas per totam diem, omninò tibi præſcribendus eſt. *Nam quæ ordinatè fiunt, bene fiunt, & homo inordinatus, & ſi ſolus eſt, ipſe ſibi eſt turba*, egregiè ſcripſit Magnus ille Gvilielmus.

Erit hic ordo, & partitio, atq; diſtributio diurni, nocturnique temporis, quaſi monitor quidam, ſeu tanquam horologium annulare rotatum, quod ictibus, & punctiunculis digito impreſſis te i-

pſum

pſum excitabit, ad ſingulas actiones, ſuo loco, tempore, & modo perficiendas. Quicunq; perfectionis ſtudioſi, etiam in vita privata, Ordinem aliquem piarum actionum, ac etiam domeſticorum negotiorum diu, noctuq; ſibi præſcripſerunt, & accuratiſſimè ſervaverunt. Si verò in regimine animarum es conſtitutus, hoc eſt in officina dilectionis DEI, & proximi, hîc quoque, niſi aliquis ordo ſervetur, non rarò à Spiritualibus ad temporalia rapieris: Vera charitas ſine ordine nequit eſſe. Qualis autem ſit ordo, diſce ex D. Gregorio Nazianzeno *in Apologo*. Officium Sacerdotale circa hunc duplicem cardinem verſatur. Primo, in anima ſua purgari debet, deindè purgare alios: ſibi ſapere, & alios ſapientiores efficere

re. Lumen esse, & cæteros illustrare. Alioquin illa tibi jure usurpare poteris: Posuerunt me custodem in vineis, & vineam meam non custodivi. *Cant. c. 1. v. 6.* *Tunc autem non custodimus, quia dum extraneis actionibus implicamur, ministerium nostræ salutis negligimus*, bene exposuit Magnus Gregorius *Homil. 17. in Evang.*

Concludit omnia Thomas à Kempis *vallis Lilij c. 17.* Nihil utilius, & salubrius cupienti ad vitam æternam pervenire, quàm semper cogitare de animæ suæ salute. Lege, & percurre omnia, non est salus animæ, nisi in Deo, & in bona vita. Nec quæso, te terreat labor. Modicum, siquidem nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam invenies. Si tu permanseris fidelis, & ser-

& fervidus in agendo, DEUS proculdubiò erit fidelis, & locuples in retribuendo. Idem Thomas *lib. 1. de imit. Christi c. 25.*

REGULA II.

Somnus sit moderatus juxta tritum: Septem horas dormisse sat est juvenique, senique. *Hora surgendi è lecto æstate sit 4ta, hyeme 5ta.*

HIsce quasi fundamentis jactis ab hac actione, quæ tibi prima in die occurrit sumamus initium.

Debet esse post moderatum somnum, quo vires corporis reficiantur, non autem saginetur corpus, & acies mentis obtundatur. Si es curator animarum, nonnè speculatoris officio fungeris? An non dormit, qui custodit Isràël? Ecce boni & vigilantis Pastoris nota: Die, noctuq; æstu urebar, &

gelu, fugiebatq; somnus ab oculis meis. *Genes. c. 31. v. 40.* dicebat Jacob de se ipso. Si sic laborat, & vigilat, qui pascit oves Laban, quanto labori, quantisq; vigilijs intendere debet, qui pascit oves Dei? inquit Magnus Gregorius *Epist. 48. ad Arium.* Et Lucæ *cap. 2. v. 8.* legimus. Pastores erant in regione eadem vigilantes, & vigilias noctis custodientes super gregem suum, & claritas Dei circumfulsit eos. Sed quorsum vigilantes pastores claritas Dei circumfulget? ait hoc loco Beda: Nisi quia illi præ cæteris videre sublimia merentur, qui fidelibus gregibus præesse sollicitè sciunt, dumq; ipsi piè super gregẽ vigilant, divina semper gratia super eos largiùs coruscat.

Si pondus animarum tuis superimpositum humeris seriò cogitares, fugeret proculdubio somnus ab oculis tuis, quinimò illis Salomonis verbis teipsum excitares: Fili mi, si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum animam tuam, illaqueatus es verbis oris tui: & captus sermonibus tuis. Fac ergò, quod dico tibi, Fili mi, & temetipsum libera, quia incidisti in manus proximi tui, discurre, festina, suscita amicum tuum, ne dederis somnum oculis tuis, neq; dormitent palpebræ tuæ. *Proverb. cap.* 8. *v.* 1. 2. 3. 4.

Si verò Canonicus es, & Sacerdos, præco es divinarum laudum, & Mediatoris inter Deum, & populum partes tueris. Sed quid magis huic muneri congru-

ens, quàm ineunte die hymnis, & canticis Creatorem tuum venerari? Ne de te conqueratur Deus: Ubi eras, cùm me laudarent aſtra matutina, & jubilarent omnes filij Dei? *Iob cap.* 38. *v.* 7. Profectò culpa levis non eſt, *Inquit D. Ambroſius ſerm.* 19. *in p.* 118. Si te otioſum in ſtratis radius Solis orientis inverecundo pudore conveniat, & lux clara feriat oculos, ſomnolento adhuc torpore depreſſos. Arguit nos tanti temporis ſpatium ſine ullius devotionis munere, ac ſacrificij oblatione feriata tranſmiſſum, occurre ergo ad ſolis ortum, ut te oriens inveniat paratum. Si hunc Solem præveneris, aſpicies Chriſtum illuminantẽ, ipſe priùs in tui cordis illuceſcet arcano.

A ſomno experrectus, ut te

monet B. Laurentius Justinianus c. 10. *de discip.* Prima vox, prima cogitatio, primus affectus tuus divinam resonet laudem, & ignitam ad Deum dirigat supplicationem. An nescis, quia primitias tui cordis, & oris quotidie Deo debeas? Orto jam die benedic Creatorẽ Cœli, & terræ, qui tibi adhuc spatiũ bene vivẽdi cõcessit. Christus vivere tibi sit, & cuncta opera tua ad Christi dirige laudẽ. Ipse est spes tua tota, & præmiũ æternale, *ait Thomas à Kempis Exerc. spirit. cap. 2.* Novo fervore concepto excita teipsum, ad labores pro Dei gloria, & salute animarum in illa die alacrius perferendos. Capita meditationis, quæ præcedẽte Vespere parâsti, in memoriã revoca, sic enim magis collectus, atq; dispo-

ſpoſitus ad orationem accedes.

Surge properè & velociter, nec te frices in lecto. Cogita campanæ ſignum ſummi Regis nuntiũ eſſe, qui te ad ſua juſſa exequenda vocat, occurre ſine mora ad ejus imperiũ; Surge Frater, qui dormis, & illuminabit te Chriſtus. Surge piger, campana pulſat, vocat te Chriſtus. Surge citò: periculũ eſt in mora. Ecce IESUS venit cum MARIA, & omnis Angelorum chorus te exſpectat cum corona, quam potes promereri in hac hora. ſed Sathan è contrario ſuggerit: jace, & dormi, adhuc tempeſtivè venies: Sic ſuadet, & blanditur caro fragilis, trahit, & decipit callidus hoſtis. Hucuſq; *Thomas Kemp: de Cantu Eccleſ.*

REGULA III.

Veſtitus Clerici Sæcularis ſit ſe-

cundùm ſtatûs dignitatem, & gradum, honeſtus, & decens, nec ſapiat ſæculi faſtum.

IN aſſumendis veſtibus honeſtè te geras, nuditatem devita, te ipſum reverere, Angelum tuæ cuſtodiæ deputatum attende; Non te more aulicorũ geras, non moroſum, nec nimis curioſum, & exquiſitum circa corporis amictum præbeas. Veſtium curioſitas, deformitatis mentiũ, & morum inditium eſt. Sapienter ſcripſit D. Bernardus *Lib.* 3. *de conſid.* Et alio in loco *in Apol. Agul.* Non tantùm curaretur corporis cultus, niſi priùs neglecta fuiſſet mens inculta virtutibus. Severus Imperator teſte Bruſonio *Lib.* 3. *c.* 15. cuidam admiranti, quòd viliore amictu uteretur, dixit; Imperatoria Majeſtas vir-

virtute cõſtat, non corporis cultu. Quid de Sacerdotali dignitate?

In externo etiam corporis cultu eam modeſtiam Clericus ſæcularis ſervet, quæ ſuæ dignitati reſpondeat, & proximum ædificet. Quidquid enim à Sacerdote proficiſcitur, vel circa illum eſt, ita debet eſſe ordinatum, & compoſitum, ut non niſi humilitatem, ſanctitatem, & ſæculi contẽptum indicet. Et incredibile eſt, quantoperè ſacerdotem apud populũ commendet humilis, ſed gravis, & modeſtus veſtitus. Quare caveat, ne in veſtitu nimis ſit exquiſitus, quod eſt unum extremũ fugiendum, neve nimis neglectus, quod eſt alterum vitandum, ſed eo habitu incedat, qui uti proprius, & ſingularis ob perſonam,

quam profitetur, illi præscriptus fuit.

Primum extremum ut fugiat, proderit, si consideret, in hac nimis accurata, & exquisita cura, & usu vestium inesse peccatum, nec meo judicio leve, datur siquidem Sacerdoti, ut de Ecclesiæ reditibus victum, & vestitum habeat: at non ut vanitatem, vel muliebrē luxum sectetur, & quærat, sed ut honestam, & necessariam vestem induat: Si enim in laicis hominibus hujusmodi luxum, & vanitatem in vestibus ita damnamus, ut peccatum etiam esse meritò asseramus; quid de sacerdotis nimis exquisito corporis cultu dicendum erit? Si in Deuteronom: *cap.* 22. *v.* 5. omninò vetitum erat, ne vir uteretur veste fœminea, quod non tam

de

de forma vestis accipiendum est, quàm de more, ut non ita delicatè, & molliter, sicut fœminæ vestes indueret: multò magis cautum esse deberet Sacerdoti, more laicorum in vestitu delicias, & vanitatem sectari.

Si enim Sacerdos totus esset, ut esse deberet, in ornatu, & cultu spiritûs, & animi, (*cùm omnis glo ia filiæ regis sit ab intùs. Ps. l. 44. v. 14.*) sibiq; esset pretiosior anima, quàm corpus, vanum corporis cultum profectò negligeret, sciens, quòd sicut mercator pret osa monilia & gemmas vili capsulâ contegit, ut eas securius custodiat, & asservet, ita salus animæ humili, & modesto corporis tegumento tutior cõservatur; etsi Sacerdos in sortem Domini vocatus mundo abrenuntiavit,

anne in tam accurato vestiũ studio, & luxu fidelis habēdus erit? Certè hujusmodi luxus, & mollities vestium non tantùm est inditium effœminati animi, sed etiam quædam illecebra turpis amoris, & irritamentum concupiscentiæ: quò enim corpus mollius tractatur, eò magis contra spiritum invalescit, & deliciæ vestium ignē libidinis magis incendunt.

Alterum extremũ, in quo peccare potest sacerdos, est, si nimis sordidus, & neglectus in vestitu appareat: pari enim modo ornatus, & sordes fugiendæ sunt, ut benè S. Bernardus (*prout Author eius vitæ Gof id Abbas lib. 3. c. 2. refert*) facto non probabat, & facti rationē reddebat. Nam cùm vixisset, in vestibus ei paupertas semper placuit, sordes nunquam,

ni-

nimirum, animi fore indices ajebat, aut negligentis, aut inaniter apud se gloriantis, aut foris gloriam affectantis humanam. Quis non horreat Sacerdotem sordidũ maculosâ veste indutum, illuviosum, sacra tractantem, & sanctis assistentem altaribus, cujus sordes eò magis offendunt astantium oculos, quo minus latere nõ possunt. Et licèt corporalis munditia Deum, qui purissimus spiritus est, nihil tangat; tamen vult nos non solum spiritualiter, sed etiam corporaliter mundos esse, quia spiritus mundissimus munditiam diligit. Igitur danda Sacerdoti opera est, ne vel nim s comptus, vel neglectus conspiciatur; multum enim ædificantur populi, cum vident Sacerdotẽ suum religiosè mundũ extersum in cor-

pore, in veſtibus, & in rebus omnibus: atq; inde colligunt interiorem conſcientiæ nitorem non minùs illi eſſe curæ, quàm exteriorem corporis cultum. Tria enim ſunt, quæ hominis interiora enuntiant: Amictus corporis, riſus dentium, & inceſſus. *Eccleſ. cap.* 19. *verſ.* 29.

In particulari igitur amictu comam capitis, ſive capillos Clerici ſæculares non nutriant juxta Decretum S. Pontificis Romani Anniceti Mart. crebrius detondeant, ne defluentes ſuper humeros veſtes ſacras in celebratione Miſſæ demaculent; Coronã pro conditione ſtatûs majorẽ, vel minorem radere ſoleant, in ea ſpinoſam Chriſti meditando coronam. Quò ad Barbam, quæ virorum ornamentum, & decus eſt,

ho-

hominemq; venerandum reddit, & ideò à Theocrito venerabilis, ac venusta indigetatur; hinc qui pilos barbæ imminuit, veneratio- nem iminuere conatur, nulla ex- tat lex, barbam gestare, vel eam mento abradere, interim tamen legitur Aaronẽ veteris testamẽ- ti summum Sacerdotem, & Chri- stum Dominum novi Testamenti legislatorem, ac Sacerdotẽ æter- num secundum ordinem Melchi- sedech etiã Barbam gestâsse, quæ eorum facies in terris ornabat, & auctoritatem augebat.

Toga oblonga ex materia ni- gra sit, non sapiat splendorem sæcularem: rure degentibus Cle- ricis ob frequentiores excursio- nes brevior ad surras: in urbibus verò oblongior ad talos usque, hinc talaris dicitur: Manicæ ex da-

damascena nigra non nisi in dignitate constitutos, & graduatos decent: Collare non sit nimis longum ad modum sæcularium.

Cingulũ, quo vestes laxæ stringuntur, utpote symbolum castitatis, extinctionis omnis motûs carnalis, refrenationis omnium superfluitatum, & modestiæ, semper gestent, & juxta monitum Christi. *Lucæ cap.* 12. Lumbos suos eo præcingant, præcipuè dũ peregrè proficiscuntur ad differentiã Præconum acatholicorum, qui velut simiæ Sacerdotes sæculares in vestitu exteriore æmulãtur in omnibus, excepto solum cingulo.

Ligulas ex serico ad manicas, & fasces ad genua tanquam muliebres nugas abijciant, quæ mundi potiùs, quàm servum Christi e-

xornant. Tibialibus ex nullo nisi colore nigro se induant: Calceos pictos, nimium elatos, angustos, muliebrem olentes luxũ non deferãt juxta monitũ Synodi Carthaginensis 4ti *cap.* 45. Clericus professionem suam, & habitu, & incessu probet, & ideò nec vestibus, nec calceamentis decorem quærat.

REGULA IV.

Primus animæ cibus sit manè mẽtalis oratio, quæ pridiè memoriæ tradita ore intellectûs probè masticetur, per palatum affectuum in stomachum animæ deglutiatur, & fructuosè concoquatur.

POst surrectionem à lecto, primam horam orationi mentali dabis, hæc prima hora tibi in meditatione omninò impẽdenda est. Do causas. Multa posteà possunt

eve-

evenire causâ tui muneris, quæ impediant orationem. In confeſſo eſt etiã apud magiſtros ſpirituales, Dæmonis eſſe fraudem manifeſtam, ſæpè nos avocare ſolere à præſenti ſtudio alicujus boni operis, per ſpẽ majoris opportunitatis ea mente, ut nihil boni agamus, nihilq́; perſiciamus, quod non rarò incautis Sacerdotibus ſolet evenire. Prævidit hoc D. Baſilius inter cæteros, noſq́; præmonuit his verbis. *Serm. de alt. rei.* Habent enim morẽ hunc Dæmones, ut faciendæ orationis tẽporibus, per ſpecioſam ſcilicet aliquam laudabilis cauſæ alicujus ſimulationem, nobis ſedulò auctores ſint, ut ab ea nos ſubducamus, ut quam ſalutem afferre nobis intelligant, ab ea nos probabiliter adducant. Si ergò Dæmõ

(*ut optimè advertit Climacus Grad.* 18.) cùm ſit infenſiſſimus orationis hoſtis, hoc orationis tempus omni conatu perturbare nititur, tu ad illum ſuperandũ teipſum præpara, & hanc horam mordicùs tene. Hæc hora valdè opportuna eſt; quia meliùs meditatio eâ horâ ſit; mens etenim magis collecta eſt, nullis adhuc curis diſtracta, corpus ipſum nocturnâ quiete confirmatum commodiùs inſervit animo meditandi. Hoc modo primitias orientis diei, noſq; ſimul Deo dicamus. Cunctæ actiones noſtræ diuturnæ ab ipſo ſumunt exordium, atq; ex eo diriguntur in ſanctum finem, & virtutem haurimus, ut cunctas diligenter, nè imperfectè à nobis fiant, operemur. Quare meritò, qui ſunt ſuæ ſalutis ſtudio-

diosi, ex matutina oratione, quales cæteræ diurnæ actiones futuræ sint, facilè colligunt.

Si orationem operi præmiseris, & surgens è lecto primorum motuum initia ab oratione duxeris, aditus peccato in animam non patebit. *inquit S. Ephrem. T. I. Serm. de orat. Dei.* Quòd si hæc hora spirituali aliqua necessitate proximi impediatur, ut evenire potest in eo, qui curam animarum exercet: si hic necessitatis casus prævideri potest, si eris tui profectus spiritualis amans, aliquid tẽporis de nocturno somno suffuraberis, quod in hoc tam svavæ mentis pabulo insumas; si verò repentinus, & inexcogitatus casus sit, idem hîc serva, quod in alendo corpore servare soles; nam si horâ consveta

casu cõtingat, ut cibũ sumere nõ valeas, in aliam horam refectionem quidem differs, non autem in alteram diem; hoc ipsum præsta in hac refectione animæ tuæ, & eò sanè diligentiùs, & accuratiùs, quò anima corpore præstãtior est. Omninò nulla prætereat dies sine sua linea, sine usu orationis mentalis. Sine studio orationis, omnis Religio est arida, imperfecta, & ad ruinam properans, egregiè scripsit S. Bonavẽtura *de Progressu Religionis cap.* 7.

Pueris illis Hæbreorum, qui ad obsequia Regis Babylonis electi erant, & ut starent in conspectu illius (*ex capite* 1. *Danielis*) constituerat Rex annonam per singulos dies de cibis suis, & de vino, unde bibebat ipse, ut enu-

tri-

triti tribus annis poſtea ſtarent in conſpectu Regis. Ecce annona, quam de cibis ſuis cœleſtis Rex tibi conſtituit, ut dignè ad illius famulatum, & colloquium admittaris, veſcere quotidie de illa, certè ſi hoc cibo regio animam tuam enutries, quàm ſpecioſus in illius conſpectu appareres, quàm lætus Dominus ad tua vota complenda feſtinaret?

Verùm convivium hoc ſpirituale orationis, ita moderaberis, ut intellectui pauca, ſed affectui multa fercula apponas; Eſt quidem neceſſe, ut præcedat operatio intellectus, qui facem voluntati noſtræ præferat, ut ex ipſa ſuas operationes exerceat, cùm teſte Philoſopho: Nihil ſit volitum, quod non ſit præcognitum: quod confirmat D. Gregorius *Homil.*

26. *super Evang.* Nemo poteſt diligere, quod prorſus ignorat. Nihilominus in cõſiderationibus intellectus longius immorandum non eſt, ſed omnis conſideratio ad excitandum dirigi debet ad pravos amici affectus moderãdos, ad acquirendas virtutes, & ad divini amoris augmentum: Volũtas in hoc negotio, ipſo intellectu præſtantior eſt: Propterea optimè monet Joannes Gerſon *ſuper Magnif. Kell. 26. Lit. D.* Inquiramus quid ſit virtus, non ut ſciamus, ſed ut boni efficiamur. D. quoq; Ambroſius *in Pſal.* 118. Meditationis cœleſtiũ præceptorum intentio, vel finis operatio eſt. Quod & illis animalibus. *Ezechielis c.* 1. adumbratum fuit, quæ manus ſub alis habebant, & manus hominis ſub pennis eorũ;

quia

quia intellectus operatio ad praxim, & ad opus tendere debet.

Quid animæ fideli ſvavius, quid jucundius eſſe poteſt, quàm devotè de Domino Deo ſuo meditari, ut quem clarâ ac beatificâ viſione intueri nec dum valet, ſaltem per ſtudioſam recordationē, quaſi præſentē ſibi faciat? *Thomas à Kempis Soliloq. c. 19. Alia vide in Curatore Animarum p. 2. cap. 8. pag. mihi 99.* NB. *Liber planè utiliſſimus & digniſſimus, ut ab omnibus Curatis Clericis Sæcularibus ſtudioſiſſimé legeretur, & memoriæ imprimeretur.*

REGULA V.

Mentalem orationem recipiat vocalis, recitatio priùs veſperè, vel jam manè Matutino cum Laudibus, pro temporis occaſione devotè, ac attentè oret Primam,

Tertiam, & Sextam flectendo, stando verò à Paschate usq; ad Dominicam SS. Trinitatis, ad usitatum modum S. Caroli Borromæi.

AB oratione mentali transi ad vocalem, nisi fortassè muneris tui ratio ad alia pietatis, ac religionis officia te vocet. Optimus sanè transitus ab uno, ad alterum ignem, ab uno modo colloquendi cum Deo, ad aliud colloquij genus, sed tantæ dignitatis & utilitatis, progressus, qui se invicem juvant, mentalis oratio ignē parat, vocalis ligna subministrat, quantùm fieri potest, ab invicem sejungi & separari nō debent.

Sive in Choro, sive extra Chorum, privatim Horas Canonicas recites, cogita hanc præstantis-

ſimam functionē ad officium tuum præcipuè pertinere. Quilibet verò, niſi planè inſipiens ſit, officium ſuum exequitur, & eo ſanè diligentiùs, quò dictum officium fuerit ſublimiùs. Non ergò tanquam onus laborioſum, & gravè, ut nonnulli Sacerdotes falsò ſibi fingunt, & ideò in hoc cenſu perſolvendo adeò ſegnes, & indevotos cum tœdio ſe præbent, ſed tanquam molliſſimum, & jucundiſſimum munus tibi ipſi perſuade, quid enim excellentiùs eſt, quàm eſſe Præconem divinarum Laudum, legatione fungi apud Deum pro Eccleſia, & Angelorum miniſteriū obire in terris; Sed quid ſuaviùs Pſalmis, & Canticis, attentè, & devotè decantatis? profectò tanto ſapore, ac ſpirituali dulcedine palatum cor-

dis benè affecti replent, reficiuntque, ut breve nimis, nimiùmque velox nonullis probis Sacerdotibus tempus illud videtur, quod ponitur in hac dulcedine degustanda. Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel, & favum ori meo. *Psal.* 1. 18. *v.*

Congruò tẽpore juxta Ecclesiæ consuetudinẽ, Divinũ Officiũ recitabis, quælibet Officij hora proprium tempus assignatum habeat, quod diligenter non servare, modò nõ obstet legitima causa, magnam negligentiam in Sacerdote arguit, necnon tãti ministerij non levem contemptum; Omissio enim circumstantiæ temporis, affectus negligentiæ est, docet S. Thomas *art.* 2. *q.* 54. *art.* 2. *ad* 2. & D. Ambrosius

Lib. 2. *de vocat. gent. c.* 4. differens de sacrific: Cain, duas causas assignat, propter quas à Deo rejectum fuit: Quia nimirũ non congruo tempore obtulit, distulit enim illud offerre, & quia sibi electiora servavit. Et verè, quis Princeps non ægrè ferat, atque non indignetur, cùm videt obsequia ab ipso imperata, non suis temporibus à Servis suis illi præstari, sed tempore importuno & præpostero, ut quod manè fieri debet, differatur usque ad meridiem, & usq; ad vesperã? Quantò magis irascetur Dominus universorum, cùm viderit Sacerdotem ad hoc precandi munus præcipuè destinatum, & hujus causâ Christi patrimonio locupletatũ, debitam huius censûs persolvẽdi horam præterire? Res hæc si-

eùt divinam indignationem provocat, ita dœmonibus risum: Nonne ridiculum esset, si meridiem manè appellares, & meridiem vesperam vocares, aut cùm tempus surgendi esset, te ad cubitum parares. Sic cùm matutinas horas post prandij horam recitas, aut Primam, vel Tertiam, cum jam solis occasus advenit, aut etiam, cùm omnia simul coacervas, haud dubio non abibis impunè; Quemadmodùm nec abijt ab ira Divina illæsus B. Severinus Ecclesiæ Coloniensis Episcopus alioquin vigilantissimus & sanctissimus Præsul, qui in pestilenti voragine ignis purgatorij cremabatur, non aliam quidem ob causam, nisi quia Canonicæ Synaxis officia per distincta horarum spatia nõ persolvit, quo im-

perialibus negotijs cõmodiùs ac liberius vacaret. *Vt auctor est Petrus Damiani Lib. de mirac.* Meritò Angelus, qui Eremitam quemdam deficientibus alimentis pafcebat, uvas aliquando bonas, aliquando agreftes; quandoque etiam marcidas illi deferebat; qui interrogatus ab eo, quæ effet caufa tantæ diverfitatis, refpondit, fe portare uvas bonas, quando officium debitis horis perfolvebat; agreftes verò quando præveniebat, marcidas autem quando ultra debitam horam perfolvebat. *Iacob. à Graph. cap. 6. paragr.* 14.

Ante divinum officium ex confilio D. Bonaventuræ, prævià aliquâ oratione te ipfum collige, & noli effe quafi homo, qui tentat Deum. *Eccl. c.* 18. *v.* 23. Ideò

enim

enim tam desides & tepidi sumus in divino officio, quia ante non sumus in aliqua devotione exercitati, & ita sicut intravimus frigidi, eximus corde dissoluti, inquit ille.

Præparatio ad Divinum Officium, ut multa alia prætercam, in duobus consistit: In puritate intentionis & Conscientiæ; Ex intẽtione enim omnis noster profectus pendet; quia qualem nobis finem proposuerimus, tales profectò actiones evadent. Malus homo de malo thesauro profert mala, docuit nos Christus *Lucæ cap. 6. v. 45.* Per malum thesaurũ præposterã intentionẽ denotat, ex qua malũ opus prodit. Et Richardus Victorinus: Ex prava intentione operantes necatores suorum filiorum appellat; Sic e-

nim ait *de statu inter hom.* Quid enim juvat bonorum operũ prolem gignere, & eam per intentionis depravationem necare. Porrò legitimus finis, ad quem divinum Officium præcipuè dirigi debet, est Deo debitus census laudis persolutio, totius Ecclesiæ utilitas, & proprius profectus recitantis; Qidquid aliud præter hunc finem spectes, ut si tantum temporale cõmodum, & ut quotidianas distributiones facias tuas, præpostera intentio est, jam non operaris secundùm finem tui muneris germanum, & proprium, carebis æterna mercede: Hinc illa Cassiani, expendẽtis illa Psalmistæ *Psal.* 14. *v.* 5. Qui pecuniam suam non dedit ad usuram. Omnis, inquit, qui eloquia DEI, & (*idem dic de quavis studi sa*

operatione) humanæ laudis, adde etiam lucri amore dispensat, pecuniam suam erogat ad usuram, non solùm nulla pro hoc prœmia, sed etiam supplicia meriturus. Ob hoc enim pecunias Domini maluit profligere, ut ex ipsis tẽporalem ipse consequeretur mercedem, non ut Dominus, sicut scriptum est, veniens, quod suum est, reciperet cum usura. Sic ille.

Requiritur etiam conscientiæ puritas à culpa mortali. Canonicus, seu quis alius recitans horas Canonicas, & proprij muneris ratione, existens in peccato mortali, Deum graviter offendit. Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum; tu verò odisti disciplinam, & projecisti sermones meos

retrorſum. *Pſal.* 49. Et *Eccl c.* 15. *v.* 9. Non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Fœtidum illius os, non niſi malum odorem exhalat, ſibi ipſi nocet, quia ſimilis Uriæ efficitur, qui, ut eſt in Hiſtoria ſacra Regum *cap.* 11. *v.* 14. tulit in ſinu litteras mortis ſuæ, at ille ignorabat, quid lateret in litteris; tu verò manifeſtam cõtra te ipſum ſententiam profers, quoties cum Pſalmiſta, & cum Prophetis divinam indignationem, & maledictionẽ peccatoribus imprecaris.

Maledicti, dicis, qui declinãt à mandatis tuis. *Pſal.* 118. *v.* 21. at tu unus ex illis es? Similis eſt hujuſmodi divini officij recitatio arcui perverſo, qui ſagittas jaculans ferit ſagittarium: aẽri, aut cymbalo tinnienti, qui alijs

dat

dat ſonum, & remanet is ſine ſono; Equidem ſcientia auget peccati malitiam, & ex culpa pœnæ reatum, & major judicij diſtrictio colligitur ex cõmuni Theologorum conſenſu. Audi Dionyſium Carthuſianũ *in cap. 4. Iac.* Ei, qui ſcit, ad quæ obligatur, quid facere, quid vitare jam debeat, nec tamen juxta ſuam peritiam laudabiliter converſatur, ſcientia eſt majoris culpæ, & pœnæ occaſio, & culpabilior, atque damnabilior.

Nocet etiam ſibi ipſi hac alia de cauſa, quia cum aliquo inordinato affectu iſte feratur, etiam dum cantat in choro, ſeu privatim recitat divinas Laudes, ſemper totus eſt in id, quod ille affectus objicit, ſive ſit odium in quærenda vindicta; ſive amor cõ-

cupiſcentiæ in re concupita, ſive quid aliud. Quintilianus *Lib.* 18. *c.* 1. Egregiè probat virum improbum oratorẽ eſſe non poſſe, multaſque cauſas affert, ſed hanc unam præſertim: Nihil enim eſt tam occupatũ, tam multiforme, tot, ac tam varijs affectibus conſciſſum, atq; laceratũ, quàm mala mens. Meritò, ſi hæc impediunt, ne iſte ritè oratoris officio fungi poſſit apud homines; multò minùs erit dignus orator apud Deum. Privatur ob culpæ mortalis reatum divino lumine, quo dignè, & attentè pſallẽtes cœlitùs perfunduntur, ſuavitatem divinorum eloquiorum non deguſtat, ineptum ſe reddit ad divinam gratiam. Siquidem improbitate cœcatus mentis oculus, & caligante ſibi iniquitate pro-

profunda miſteria invenire non poteſt. In malevolam animã non cadit ſapientia: a t cum Sapiente D. Ambroſius *in Pſal.* 118.

Non diſtractè, aut quaſi aliud agens, ſed attentè, ac devotè recitabis divinum officium, ſingula verba benè proferes, non truncabis, ſeu dimidiabis, ad verba, quæ dicis, & ad ſenſum illorum, quantùm potes, attende, ut affectum tuum, Pſalmi affectui accõmodes. Ex ſentẽtia D. Bernardi *Lib. de vitæ ſolit.* Nunquã intelliges David, donec ipſos Pſalmorũ affectus indueris, ſicque de reliquis, ſic fructuosè precaberis. Neſcit comedere, qui neſcit maſticando è cibis ſaporem elicere, nec palatum habet, nec fauces ad manducandum, qui ſapores hujuſmodi ſentire non prævalet,

 inquit

inquit Guilielmus Parisiensis *Lib. Decret.* Sed nihil efficacius ad te colligendum in tempore Divini Officii, ut illud attentè, ac devotè recites, quàm si Dominum te intuentem, atque audientem seriò ante mentis tuæ oculos constituas: Ita te docet Thomas à Kempis *de discip. clav. cap.* 2. Recordare dilecti Domini IESU in præsepio jacentis, aut in cruce pendentis, aut in cœlo ad tētorium Patris, tanquam coram eo assisteres, & cantares. Ipse sit in corde tuo, & in labijs tuis ad pronuntiandum apertè, & distinctè verbi Spiritus Sancti, cujus ope, & arte divinum officium ordinatum est. Statue IESUM ad dexteram, & MARIAM ad sinistram tuam, & omnes Sanctos in circuitu eorum. Omnes Fratres

tui

tui ſint tanquam Angeli Dei, & cum quibus nunc pſallis in terris, ſpera etiam te cantaturum in cœlis. *Hæc omnia Thomas.*

Cuicunque Horæ Canonicæ congruum temporis ſpatium, & minimè anguſtum aſſignabis, ne propter temporis brevitatem feſtinare compellaris, ut ea quæ dicis, attendere, & deguſtare non poſſis: Equidem hoc etiam in aliquibus Sacerdotibus deplorandum eſt; cùm de negotijs ſæcularibus agitur, de jocis, de confabulationibus, nulla ratio prorſus de jactura temporis habetur, dilapidatur tēpus abſumitur, perditur. Audi, quid iſti dicunt ex D. Bernardo *Serm. de triplici cuſt.* Libet confabulari, ajunt, donec prætereat hora, ô donec prætereat hora, ô donec pertrāſeat tempus.

pus. Donec prætereat hora, quam tibi ad agendã pœnitentiã, ad obtinendã veniã, ad acquirendã gratiam, ad gloriã promerendam miſeratio Conditoris indulget &c.

At ſi de divino officio agitur, de ſuis functionibus ritè obeundis adeo avaros circa tempus ſe præbent, ut in pondere, in menſura, in lance ponant tẽpus, quod in ijs exercitijs ſpiritualibus inſumere debent: Profectò hoc faciunt, qui palatum internũ morbo aliquo infectũ habent; idcircò ſpiritualia iſtis, vel nihil ſapiunt, aut dulceſcunt in aure, majore, quâ poſſunt brevitate, atq; celerite ab hiſce ſe expediunt: Dulcia illis videntur amara, & amara dulcia; non ſic verè pij, qui ſanum habent palatum, & linguã, ſentiunt dulcedinem, & incredi-

bi-

bilem ſuavitatem capiunt ex rebus ſpiritualibus, atque in ijs immorari, quantùm oportet eos nō piget, quia erga illas ſunt benè affecti. Non incognitus fuit hic morbus Thomæ à Kempis *P. p.*
„*ſerm. cap.* 6. Peſſimus aliquo-
„rum uſus eſt, quod dicere pu-
„det, quòd in dormitorio, ſeu in
„lecto diu phantaſando vigilant,
„& in Eccleſia; & in Choro præ
„tœdio devotionis dormitant.
„Hi ſibi, & aliis frequenter no-
„cent, nec Chriſto ſtrenuè mili-
„tant, neque pro benefactoribus,
„& tribulatis fideliter orant.
„Valdè enim gravè Deum offen-
„dunt, pigrè ſurgendo, tardè ſæ-
„piùs veniendo, tepidè pſallen-
„do, verba corrumpendo, cre-
„briùs oſcitando, vagè circum-
„ſpiciendo, malè advertendo, ne-

gli-

„genter inclinando, de longitu-
„dine Psalmorum attædiando, &
„ad finem festinando. Gaudent
„ad sonum refectorij, horrent
„signum Capituli, properant ad
„fabulas, tardè intrãt ad cellam,
„languent ad opera, fervent ad
„fercula bene parata. Omnia ista
„signa sunt parvæ devotionis,
„magnæ ingratitudinis, & vehe-
„mentis Confusionis. Heu non
„est amor Dei ante oculos isto-
„rum, non amor Dei in corde,
„non laus ejus in ore, sed fraus
„in voce, tremor in actione.
Hucusq; Kempensis.

Divino Officio finito, audi
„quid dicat idem Thomas? Non
„statim te effundas ad exteriora,
„ne perdas gratiam, quam con-
„secutus es orando; sed potiùs
„post vota labiorum tuorum te

re-

„recollige, & in majore gratiarũ „actione ab omni ſtrepitu ſolus „permane, ruminando quæ audî„ſti cantari. Quid prodeſt unâ „horâ laudare Deum, & alia ſæ„cularia, & inania tractare? No„li pretioſum fructum orationũ „tuarum, & labiorum divini o„peris pro vilibus expõere jocis, „& nugis; Nam citò perit de„votio, quæ non cuſtoditur ſub „ſilẽtij fræno. *Quod docet Thomas de vocali, idem etiam ſerva de mentali oratione finita.*

REGULA VI.

Confeſſionis Sacramentalis uſus, ſi non quotidianus, ſaltem frequens ſit Clero Sæculari probè commendatus.

NIhil hoc loco de culpa mortali, quis enim credat Sacerdotem eſſe ſuæ ſalutis adeo imme-

mo-

morem, ut sibi de illa conscius sine sacramentali expiatione audeat vel Missam celebrare vel alias sacras functiones obire! hunc sanè non Christi ministrum sed Sathanæ, & ipso Juda proditore peiorem dixerim esse; Sed suadetur hîc frequens usus Sacramentalis Confessionis respectu etiam levium culparum, & quotidianorum defectuum, qui nobis ob nostram fragilitatẽ, vel incuriam familiares esse solent, & quidem gravissimis rationibus.

Equidẽ mihi non parvum pudorem, & timorem pariter incutiunt illa Divi Hieronymi. *Lib. ad Vigil.* Ego confiteor timorẽ meum, ne fortè de superstitione descendat; quando iratus fuero, & aliquid mali in animo meo cogitavero, vel me nocturnũ phan-

tasma deluserit, basilicas Martyrum intrare non audeo; ita totus & corpore, & animò contremisco.

De solo in Ecclesiam ingressu loquitur hîc D. Hieronymus, à quo se deterreri fatetur à conscientia venialium culparum, quid de Missæ celebratione, & Sacramentorum administratione, cæterisq; sacerdotalibus munijs dixisset? Causam hujus justi timoris in viris pijs, ac probis reddit D. Bonaventura *P. p. Spec. p.* 213. Qantò quis, inquit, fuerit mente purgatior, tantò se sordidiorem videbit, & majores Causas humiliationis inveniet.

Prima ratio sumitur ex illis D. Joannis Evangelistæ. *Ep.* I, *c.* I. *v.* 8. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seduci-

cimus, & veritas in nobis non est. Ergò, sic benè infert B. Augustinus *in Psalm. 99.* Semper confitere, quia semper habes, quod confitearis; difficilè enim est in hac vita, ut sic homo mundetur, ut nihil inveniat in se, quod confiteatur. *Hoc ipsum cõcludit D. Gregorius Libr. 2. in Reg. cap 1.* Quia sine peccato electi etiam viri esse non possunt, quid restat, nisi ut à peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non desinit, evacuare quotidie conentur?

Aliam causam assignat idẽ Gregorius *Lib. 20. moral. cap. 9.* Si curare parva negligis, eadẽq; flere, & devitare à statu justitiæ, non quidẽ repentè, sed partibus totus cades. Idem etiam evenit hîc, quod in corporibus, ait optimè

mè S. Ioannes Damaſcenus. In corporibus, qui parva vulnera negligunt, ſaniem plerumq; ac mortem ſibi ipſis accerſunt; Ad eundem modum etiam in animis hoc uſu venit, ut qui minima vitia, ac peccata nihili pendũt, graviora ſibi inveniãt. Igitur celeri curatione opus eſt. Adde ex Richardo Victorino *Cap. 35. in Cãt.* Quod levia peccata, ſi ſtatim per pœnitentiam non deleantur, obſcurant animum & impedimentum faciunt amplioris gratiæ, minuũt enim gratiã, quæ à ſacerdote copioſior hauriretur ex Miſſæ celebratione, & alijs Eccleſiaſticis functionibus, fitque incapax amplioris gratiæ. Ex quo poſteà ſequitur, ut ſacerdos, qui longius in hiſce levioribus culpis ſpontè immoratur, eò magis ſemper

per in via perfectionis retrogradiatur. Quotidiè id nos usus docet: Plus potest res infirma, & parva remorans, quàm magna, & valida impellens. Vulgatum est proverbium Nautarum: In remigio plus posse remigem unum inhibentem, aut renitentē, quàm decem remigantes.

Hoc etiam certum est ex omnium Theologorum consensu, Levia peccata sine actu pœnitentiæ deleri non posse, cum enim etiam in his venialibus culpis deordinetur voluntas per inordinatam conversionem ad bonū creatum, ut ait S. Thomas 3. *p. quæstion.* 87. *art* 1. 12. Hæc deordinatio tollitur per pœnitentiam, & quamvis hi actus pœnitentiæ multis modis elici possint, quo etiam fit, ut multis modis pecca-

ta venialia deleri possint, quos idem Beatus Thomas enumerat, potissimùm tamen, & certiùs ad illa tollenda antidotum est Sacramentalis Confessio, quia ut optimè ait Beatus Bernardus *De interiore domo cap.* 37. postquam dixit omnia peccata nostra in divino conspectu scripta esse, subdit: Quod ibi scribit transgressio, hîc delet Confessio. Multa insuper alia incommoda spiritualia secum defert, quæ à Sacerdote non modò spernenda nō sunt, sed summoperè amanda, & quærenda, & quò frequentior erit cōfessio, eò uberiores fructus ex ea emanabunt.

Ex frequentiori usu Confessionis Sacramentalis majus semper lumen accipies ad tuos defectus dignoscendos, quæ quidem scien-

tia à suæ salutis studioso magnopere exoptanda est. Præclara similitudine S. Bonaventura *I. P. spec. p. 2. c. 3.* hoc nobis insinuat. In domo, inquit, quam subintrans solis radius illuminat, quantumcunque licèt fuerit præmundata, atomi nihilominùs diligentius apparent: Sic & cor radijs gratiæ illustratum, etiam minima videt, ac vitiorum laqueos subtili examinatione discernit. Magna & admirabilis est vis divinæ laudis, quam Deus per virtutem hujus Sacramenti in animam nostram infundit.

Magis etiam sedantur inordinati tum corporis motus, quibus sedatis, magis acuitur oculus mẽtis ad deprehendendos, & ad errata sua, uti sunt æstimanda. Quemadmodum, inquit B. Dado-

dochus *Lib. de perfect. op. c.* 27. Oculi noſtri corporis, cùm ſani ſunt, cuncta cernere poſſunt, etiam culices in aëre volitantes: Cùm verò turbati ſunt, aut quodam humore ſuffuſo ſepti, ſi quid in eorum aſpectû occurrat grande, hoc tenuiter cernunt, minuta verô non ſentiunt; ſic anima, ſi ardorem ex cupiditate mundi collectum ſtudiosè reſtrinxerit, etiam valdè parva errata, pro graviſſimis ducit.

Uberioris gratiæ theſaurus in te locupletabitur, ex quo ad vitam tuam meliùs in dies inſtituendam, moreſque tuos componẽdos, robur accipies.

Magis illuminaberis ad cognoſcendam dignitatem tuã, ac ſanctitatẽ functionum, quæ tui muneris propriæ ſunt.

Puriùs, ac perfectiùs Dei, & animarum servitium urgebis, quò enim frequentiùs cõscientiæ tuæ domus mundatur, eò purior erit.

Frequentiùs etiam actus multarum virtutum, nempè humilitatis, spei, divini amoris, detestationis peccati, & aliarum virtutum exercentur, quarum frequentati actus magnum meritorum cumulum faciunt.

Postremò David, qui tamẽ Sacerdos non erat, frequentissimè suorum peccatorum confessionẽ repetebat, ut divinam misericordiam impetraret, quinimô multitudinem miserationum, ut ipsemet deprecatur, obtineret; quid nos facere convenit pro quotidianis culpis? Ille, inquit D. Ambrosius *in Apol. 1. de David*

cap.

cap. 8. pro uno peccato multitudinem miserationum deprecatur; nos pro pluribus peccatis vix semel ejus misericordiam credimus obsecrandam. Ampliùs lava me, (*dicebat David Psalm.* 50.) ducta similitudine ab infectoribus pannorum, uti enim pannus pluribus coloribus inficitur, ut ultimò tandem imbuatur; ita & anima frequenti confessione expiari debet, ut abundantiùs divinâ gratiâ locupletetur. Alia vide in Curatore animarum *P.* 2. *cap.* 4. *pag. mihi* 86.

REGULA VII.

Purus mente, & corpore præparatus, precibus præmissis, virtutum ornatu, humiliato corde, pijssimis affectibus accedat ad Altare, Sacrosanctæ Missæ tremendũ Sacrificium non nimis lentè, ne tæ-

dio afficiatur populus, nec nimis properè, rubricas exactissimè observando devotissimè celebret; finito Sacro Gratiarum actionem tum vocaliter, tum mẽtaliter Deo referat, eamq́; recitatione Horæ Nonæ claudat.

EX sententia Thomæ à Kempis *Lib.* 1. *de vitæ solit. c.* 25. quæ communiter probatur ab omnibus, & quotidiano experimento confirmatur, ideo nullũ, aut saltem exiguum fructum de mensa Domini reportamus, quia nec antè bene parati ad illam accedimus, nec postea stamus supra custodiam nostram, non recogitantes, quia Sanctus Sanctorum ingressus est ad nos. Quædam igitur antè, quædam in ipsa Missæ celebratione, & quædam post, tibi servanda proponuntur.

Ad dignam Missæ celebrationem, afferes primò conſcientiæ puritatem à culpa mortali, & veniali etiam, quantùm poteris, nã etſi peccatum mortale ſacrificij valorem neque tollat, neque diminuat, tu tamen, quia indignus illud adminiſtras, judicium ac damnationem tibi ipſi acquiris. Etſi Miſſam celebres cum peccato veniali voluntario, cujus neque confeſſio, neque dolor præceſſit, habitualem quidem gratiam recipies, ſed gratia actualis impeditur, quæ eſt refectio mentis, guſtuſq; Dei ſpecialis, atque virtutum lumen refulgens in mente, & vigor in voluntate ad omne opus bonum. Quæ quidem jactura nõ in parvis, ſed in magnis damnis à Sacerdotibus ſuæ ſalutis ſtudioſis cõnumerari ſolet. Verum nõ

eſt ſatis, te eſſe purum, quia & purum te eſſe oportet, & omnibus excultum virtutibus, ut etiã ex parte offerentis ipſi Deo ſacrificium fiat acceptabilius, tibi, ac univerſæ Eccleſiæ utilius.

Nec etiam impræparatus accedas, hoc enim divinum myſteriũ; primum, ac maximum negotium tibi meritò eſſe debet, ab hoc quippe Sacerdos diceris, ab õnibus quodãmodo coleris, & Eccleſiæ proventu honorificè ſuſtentaris. In hoc cùm primo mane evigilaveris, animum tuum intẽde, ut hanc præſtantiſſimã functionem, majori quâ poteris reverẽtia, ac devotionis affectu perficias, in hunc etiam finem mentalem, ac vocalem orationem tuam diriges. Nec equidẽ illorum ſacerdotum conſuetudinem pro-

ba-

bare unquam potui, qui exiguum illud tempus, quod Miſſam immediatè præcedit, in ſacriſtia huic tribuunt præparationi; nam nimis brevis hora illa eſt, nec præſtantiæ, ac dignitati tanti negotij ſufficiēs. Thomas à Kempis tam inſignis vir diligenter conſiderans virum, tempus, & expenſas factas in fabricãda arca (*Lib. 4. de imit. Chr. c. 1. n. 3. & 4.*) Necnõ in arca teſtamenti ac cõſtruendo templo ſeipſum reprehendebat, quòd non niſi horam dimidiam daret præparationi ad Miſſam. Quin etiam tanta eſt hujus divini myſterij præſtantia, quod ſi ſacerdos totius vitæ ſuæ tempus in ſe præparando inſumeret, ut unâ vice tantùm dignè hoc ſacrum miniſterium peragеret, rectè, ac ſanctè impenſum

putaretur. Deindè breve illud temporis ſpatium multis interdũ diſtractionibus turbatur, non deſunt muſcæ, quæ mentem noſtrã vexant, pijs affectibus potius, qui in mentali oratione, & alijs pijs exercitationibus in hunc finem excitati fuerunt, exſuſcitandis, renovandiſque inſervire debet, & ad nos colligendos.

Unius Miſſæ celebratio, alterius Miſſæ optima præparatio ſit; etenim hoc Sacramentum tantæ dulcedinis, ac ſuavitatis eſt, cùm in eo hæc ſpiritualis dulcedo deguſtetur tanquã in fonte, hoc eſt in ipſo Deo; ut quò magis frequentetur non quidem ſatietatẽ, ſed majorem famẽ, ac deſiderium hujus panis cœleſtis pariat, quæ poſtea fames in purgatis mentibus majoris præparationis ſtimulus eſt peracutus.

Cæterùm digna præparatio, quæ tanti Sacrificij Majestati respondeat, non est humanarũ virium. Hinc D. Ambrosius: Quis
,,dignè hoc Sacrificium celebra-
,,re poterit, nisi tu Deus Omni-
,,potens effeceris dignum: Scio,
,,& verè scio, & hoc ipsum tuæ
,,pietati confiteor, quia non sum
,,dignus accedere ad tantum my-
,,sterium propter nimia peccata
,,mea, & infinitas negligentias.
,,Sed scio, & verè scio, quia po-
,,tes me facere dignum, qui so-
,,lus potes facere mundum de im-
,,mundo conceptũ semine. Verumtamen cum omni cordis humilitate appropinqua Deo, & ipse appropinquabit tibi. Aperi Christo pulsanti, fac quod tuum est, & ipse adjuvabit infirmitatẽ tuam, facietque quod suum erit.

Facturus Sacrum, nihil nisi sublime, ac cœleste spectabis, & quæres nihil, nisi majorē Dei gloriam, Ecclesiæ utilitatem, spiritualem salutem, tum tuam, tum proximi tui, & erga animas in purgatorio detentas suffragia, nō autem inanem gloriam, ut devotus ab omnibus habearis, non aridam quandam, & insipidam celebrandi consuetudinem, non tēporale lucrum.

Accedes cum magna devotione, quam excitabis attenta, ac seria meditatione hujus tanti mysterij; actus fidei præcipuè elicies, Sacramentum enim hoc fidei est, & sine fidei operatione nequit devotè, ac ritè tractari; Ideò enim multi Sacerdotes sine spiritu, sine affectu, sine timore, indecorè, & aliquando etiam indi-

gnè,

gnè, cum festinatione incredibili sacrum perficiunt, quasi non credant sub speciebus, panis & vini, quas habent præ manibus, post verba consecrationis adesse corpus, & sanguinem Christi, ejusdem animam per naturalẽ colligationem, ac pariter divinitatem per inseparabilem unionem, quasi fide non videant ipsum Dominum ibidem præsentem, & ipsos præsertim intuentem. Missam celebraturus fidem exerce circa hoc Sacramentum, & ipsa, qualem te præbere debeat in illo peragando, optimè instruet.

Excitatur etiam devotio spei firmitate, certo sperans virtute tanti Sacramẽti modo tu ipse nõ ponas obicem, divinam gratiam, cœlestesque thesauros consecuturum. Ad quid enim hic aman-

tissimus Deus se credit manibus tuis, nisi ut ditet paupertatem tuam divitijs suis.

Sed nihil utilius, quàm si actus amoris elicias erga tantum Dominum. Mensa hæc igne spirituali plena est, & quemadmodum fontes scaturiunt aquã, ita hæc mensa flammam divini amoris fovet, ait Divus Chrysostomus. Ut verè saxeus, vel etiam æneus sit Sacerdos, qui ad tanti ignis præsentiam, si non liquefiat, non incalescat saltem. Accede ergo verè amans ad peragandum amoris Sacramentũ, & amoris affectibus non privaberis, gustabis, quàm sit svavis Dominus.

Dum Missam celebras, considera te tunc vicem Christi summi Sacerdotis gerere, oculis ac totius corporis gestu benè com-

posito affiste. Age quod agis, & omnia cum magna reverentia interius, aç exterius perfice. Christus corpore, & mente tuam salutem operatus est, tu etiam hoc mysterium in redemptionis tuæ commemorationem institutum, animo, & corpore pariter comitare.

Ad reverentiam interiorē spectat quarundam virtutum exercitatio, videlicet religionis, humilitatis, Fidei, spei, ac charitatis, ut jam dixi, sed actualis attentio inpræcipuè. In hora Sacrificij, inquit B Esaias Abb. or. 3. resiste cogitationibus, & sensus tuos continens in timore Dei, mysterijs dignus efficiaris. Præfigurabat hoc Aaron, tēplum ingressurus causa sacrificij, qui laneis depositis, lineis induebatur ad signi-

gnificandum, deponenda esse vana omnia à sacerdote, cum ad altare accedit. De hoc ipso monet populum sacerdos, cùm ait, sursùm corda, & dum respondet populus, Habemus ad Dominũ, admonetur sacerdos ipse, se nihil aliud tunc temporis curare debere præter Deum.

Reverentiam verò exteriorem multa juvare possunt. Consideratio divinæ præsentiæ Christi, qui modo Sacramentali sacerdoti sacrificanti præsentissimus adest. Non cogitas ipsum hic adesse invisibiliter Dominũ, qui uniuscujusque motũ metitur, & conscientiæ rationem habet, *inquit S. Chrysostomus Hom. 1. in illud Isaiæ Vidi Dom.* O si liceret oculis intueri, quãtâ reverentiâ Angeli assistunt sacerdoti celebranti.

ti: Vultum demittunt, non audent liberè intueri, admirantur cum tremore, alis faciem tegunt, *ita Chryſoſtomus.* Peccator autẽ illi diſtractus aſſiſtet? præcipitanter, & irreverenter hoc miniſterium peraget?

Accurata, ac devota obſervatio ſacrarum ceremoniarũ. Habent Reges & Principes ſuas urbanitatis leges, quas præterire nefas eſt. Meritò de hac re tanti momenti, ita Concilium Tridentinum *Seſſ. 22. de obſer. Miſſ.* Quanta cura adhibenda ſit, ut ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium omni Religionis cultu, ac veneratione celebretur, quivis facilè exiſtimare poterit, qui cogitârit, maledictum in ſacris litteris eum vocari, qui facit opus Dei negligenter.

Quid

Quid ſi neceſſariò fatemur, nullum aliud opus adeo ſanctum, ac divinū à Chriſti fidelibus tractari poſſe, quàm hoc ipſum tremendum myſterium, quo vivifica illa hoſtia, quà Deo Patri reconciliati ſumus, in altari per ſacerdotes quotidie immolatur. Satis etiam apparet, omnem operam, ac diligentiam in eo ponendam eſſe, ut quantâ maximè fieri poteſt cordis munditie, ac puritate atque exteriori devotione, ac pietatis ſpecie peragatur.

Quòd ſi Deus in veteri lege Moyſen ad obſervātiā cerimoniarum in ſacrificijs illis ita urgebat, ut contra illarum tranſgreſſores multa mala fuerit comminatus. Quod ſi audire nolueris vocem Domini tui, ut cuſtodias, & facias omnia mandata, & cerimoni-

aš, veniēt ſuper te omnes maledi-
ctiones iſtæ, & apprehendent te, *Deut. cap.* 28. *v.* 15. & tamen in illis ſacrificijs offerebantur non niſi tauri, arietes, & alia animalia huiuſmodi, quid in auguſtiſſimo Miſſæ ſacrificio?

Verum has ſacras cerimonias perfectè, ac decorè nunquam ſervabis, niſi earum ſignificationē optimè noveris, quam quidem ſignificationem apud multos Auctores licet invenire, hac enim ratione eis debitum cordis affectum accomodabis, ut quod corpore exterius facis, facias & mēte; Si genu flectis ita genu flectas, ut Deo ſubmittas, ſi caput inclinas, inclines & mentem, ut Dei amorem concilies Acceptus eſt Regi miniſter intelligens, hoc eſt accuratus, qui ſuum munus obit di-

diligenter, ait Salomon Proverb. *cap.* 14. *v.* 35.

Juvat etiã actualem attentionẽ, si verba proferas ita clarè, & distinctè, ut à circumstantibus commodè intelligi possint, & tu ipse ad ea, quæ dicis, mentem applicare valeas, quo hujus divini mysterij dulcedinem suaviùs, atque diuturniùs degustes; etenim si cibum, etsi dulcem, atque suavem statim deglutias, parùm, aut nihil de ejus suavitate præsenties: at si paulatim dentibus conteras, atque rumines, palatum tuum illius dulcedine, & sapore replebitur, quare non festinanter, nõ distractè verba proferenda sunt, sed distinctè, atque ideo illa tẽporis mora hac in re ponenda est, quam tanti negotij dignitas requirit. Quòd si B. Augustinus

de

de nonnullis Sæcularibus ita cō-
„queritur *serm.* 25. *de temp.* Ad-
„huc quoque quod valdè dolen-
„dum eſt, conqueri vobiſcum
„volo, quod ſunt aliqui, & ma-
„ximè potētes hujus ſæculi, qui
„dum veniunt ad Eccleſiam, non
„ſunt devoti ad laudes Dei, ſed
„cogunt presbyterum, ut abbre-
„viet Miſſam, & ad eorum libi-
„tum cantet, nec ei licet morē
„Eccleſiaſticum ſequi, propter
„illorum gulam, & avaritiā, qua-
„tenus unus punctus dei ad offi-
„cium, & reliquum diurnū ſpa-
„tium ſimul cum nocte ad eorū
deputetur voluptatem. Multò
magis Sacerdotes illi arguendi
ſunt, qui ut eorum ſæcularium
gratiam aucupentur, vel etiam ex
propria indevotione Miſſam præ-
cipitanter celebrant, nimis cele-
ri-

riter ſe expediunt, & quidem nõ ſine parva jactura ſui ſpiritualis profectus, tanti Sacramenti irreverentia, necnon & magna admiratione piorum fidelium aſtantium.

Maximus fructus hujus ſacrificij poſitus eſt etiam in uſu poſtulationis: habes theſaurum infiniti valoris præ manibus; cur ergo ex illo diteſcere non ſtudes? Ut perſona publica, & nomine Eccleſiæ hoc ſacrificium offers, pro omnium ſalute illud offerre debes, & pro ijs, quibus aliqua obligatione teneris, etiam pro animabus purgatorij, quibus præter ſacrificij valorem plenariam aliquam Indulgentiam ex icuncula benedicta, aliove ſpeciali privilegio, applicare optimum erit. Neque verò tua mens ita ex-

currat ad alios, ut tui ipſius obliviſcaris; Pete igitur magna cum fiducia, ut Deus ex merito tanti ſacrificij ditet paupertatem tuã, veras animæ divitias elargiatur, poſtula quidquid tibi fuerit neceſſarium, ſive ad vitia extirpanda, ad edomandas pravas animæ affectiones, ſive ad virtutes comparandas, atque eã maximè, qua te potiſſimum indigere noveris. Et cum mora illa, quæ in Canone Miſſæ, huic poſtulationi conceditur, ex conſuetudine Eccleſiæ ſit admodùm brevis, ante Miſſam tuum libellum ſupplicem præpara, quẽ poſtea Divinæ Majeſtati tunc temporis offeras, nõ ore ſed mente, non verbis, ſed affectibus, quod etiam à nonnullis probis ſacerdotibus uſitatum ſcio. Noli quæſo ab audientia,

quin

quinimò à complexibus ſummi Regis diſcedere, niſi gratiâ aliquâ impetratâ.

Peracto Miſſæ Sacrificio, quod ſequitur tempus, omninò prætioſum eſt, nullum commodius, in quo negotium animæ tuæ cum Deo tuo tractes, cùm ipſum in præcordijs tuis teneas: Acceptũ ignem in ſinu tuo fove, ut urat magis. Quis tam frigidus, in cujus ſinu talis ignis reconditus cùm ſit, non caleat? Certè id ſignum eſſet, aut ſpiritualis mortis, aut ad mortem diſponentis ſtupiditatis. Poſt Communionẽ, inquit B. Bonaventura *Tract. de propr. ad Miſſ. cap.* 14. ſi non ſentis aliquam ſpiritualem refectionem, ſignũ eſt ſpiritualis infirmitatis, vel mortis. Ignẽ poſuiſti in ſinu, & non ſentis calo-

rem,

rem, mel in ore, & non ſentis dulcedinem.

Sacris ergo depoſitis veſtibus, collige teipſum, & quieſce aliqvantulum recogitans dignitatem hoſpitis, qui in domum tuam intravit, & ſacrificij, quod tunc perfeciſti, nobilitatẽ. Maiori qua poteris humilitate de eximio beneficio accepto gratias age. Quis ego ſum ſervus tuus, quoniam reſpexiſti ſuper canem mortuum ſimilem mei 2. *Reg. c.* 9. *v.* Dixit Miphiboſeth ad David Regem, eò quòd David illum ex commenſalibus ſuis unum fecerat. Abſurdum enim, & ingratiſſimum eſt, tanto hoſpiti gratias aut nullas, aut tepidas referre, illumque ſolum, & in ſalutatum relinquere, & ad externa negotia tranſire, Et ſi poſt ſum-

ptam

ptam refectionem ob valetudinẽ corporis quiescis à negotijs, & laboribus, ut calor naturalis cibum in alimentum trahat, cur nõ hoc idem præstas finito hoc sacro convivio per semihoram, aut saltem per horæ quadrantẽ ; Ut huius Sacramenti virtus in animæ tuæ vires cõmodiùs diffundatur. Veniam supplex à Domino pete, si non eâ, quâ debes reverentiâ, devotione, & charitatis affectu tantum ministerium peregisti, ut ipse in posterùm juvet infirmitatem tuã. Teipsum denuò tuaque omnia huic tam de te benemerito Domino, quem propterea in medio cordis tui sedentem tãquam Dominum tuum contẽplaberis, offeres, dicesque : In me sunt Deus vota, quæ reddam, *Psalm.* 55. *v.* 13. Cùm certùm

sit,

ſit, Chriſtũ in nobis verè, ac realiter manere, donec calor naturalis accidentia panis conſumpſerit. Nec deerunt alia, quæ Sacerdotis devotio ex Spiritus Sancti unctione ſibi ipſi adinvenire ſolet.

Denique non immemor ſis moniti D. Bernardi: Ubicunq; fueris, tuus eſto, noli te tradere, ſed accommodare. Hoc eſt, non ita te effundas ad externa negotia, ut à quiete cordis tui recedas. Cùm animus diuiditur ad multa, fit minor ad ſingula; Et ſi negotia ſæcularia ſint, cùm ſint alterius profeſſionis, ſuffocãt ſpiritûs, ac devotionis ſemen, ſunt veluti ſpinæ ex D. Chryſoſtomo *Homil.* 37. *in Evãg.* Quia ubicunque tanguntur tangentem pungunt, ac lædunt, niſi debita

cautio adhibeatur. Cogita te crastina die esse celebraturũ; Oportet, ut non solùm te præpares ad devotionẽ, ante Cõmunionẽ, sed ut te cõserves in ea post Sacramẽti perceptionẽ. Nec minor custodia pòst exigitur, quàm devota præparatio priùs. Nã bona postmodũ custodia, optima iterũ est præparatio ad maiorẽ gratiã consequendam. Ex eo quippe valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia. *Ita Thomas à Kẽpis de imit. Christi lib. 4. cap. 12. Vide alia in curatore Animarum p. 2. cap. ultim. mihi pag.* 104.

REGULA VIII.

Clericus curatus, omni horâ requisitus, sit paratus ad Sacramẽtorum administrationem purissimâ conscientiâ, sine animæ suæ detri-

mento, & magna cum cordis hilaritate, promptitudine: non attentâ laboris arduitate, petentibus, exactè, & solerter deserviat.

IN hac functione tanti momenti, te semper paratum, diligentem nec mercenarium præbebis; pauca dico sed multa complector, si enucleatiùs hæc tria à me posita consideres (de omnibus Sacramentis generatim loquor) quorũ admininiſtratio ad tuum spectat officium, ut consulam brevitati.

At quid est, semper esse paratum? meo quidem judicio duo à te postulare videtur. Alterum est, ut ita vitam, moresque cõponas, ut saltem à culpa mortali te serves innoxium, ut quacunque horâ requisitus fueris, Sacramenta sine animæ tuæ detri-

mento miniſtrare valeas; nam etſi miniſtri vitio Sacramenta ſuam virtutem non amittant, ſi ea tamen exiſtens in mortali peccato adminiſtres, alijs quidem ſalutẽ, tibi verò æternam damnationem acquiris, alios ſanas, te ipſum interimis. Cui ſimiles malos ſacerdotes dixerim (*inquit Magnus Gregorius Homil. in Evãg.*) niſi aquæ baptiſmatis, quæ baptizatos abluens illos ad regnum cœlorum mittit, ipſa poſtea in cloacam deſcendit.

Alterum verò eſt robur quoddam animi, magna cum cordis hilaritate conjunctum, quo nihil laborioſum putes, nihil arduũ, nihil intempeſtivum, ubi de ſalute animarum agitur, nullâ tui commodi habitâ ratione.

An neſcis, cùm curam anima-

rum

rum accepisti, te omnium servũ effectum? an ignoras artem pastoralem, artem summæ vigilantiæ, perpetuique laboris esse? Noli ergò delicatus esse in hoc opere; nam ad hoc bellum peragendum, non delicatis, & negligentibus Dominus indiget, sed robustis, ac strenuis militibus, qui bellum urgeant, quacunque horâ strenuè dimicent, & animarum spolia auferant de hostium manibus.

Dixi etiam addendam hilaritatem, nam vocatus ad Sacramentum administrandum, illum, qui te vocavit, hilari vultu, serenâ fronte, blãdis verbis excipe, mercatores imitare, qui emptores ad suas officinas adventantes multis blanditijs, ac humanitatis signis excipiunt, alliciuntque: hîc au-

tem non auri lucrandi, quod tãdem perit, sed animas, sed cœlestes merces congregandi, tibi toties offertur occasio, quoties ad Sacramentum dispensandum vocaris; hoc esse non potest, nisi cum magno tuo fœnore, cùm ex sententia Divi Prosperi *Lib. 2. de int. cont. cap. 6. de ijs, qui in cultura animarum elaborant.* Alijs proficientibus, & ipsi proficiunt, & aliorum profectus, ipsorum gloria, ac profectus est. Titus Imperator dolebat, se diem illum perdidisse, in quo nullam gratiam in alterum contulisset.

Adde diligentiam, quæ, etsi in omnibus actionibus virtutum, locum habere debet, sed in ijs præsertim, quæ circa Dei cultum, & salutem animarum versantur, ut bene, ac meritoriè fiant. Hæc

verò

verò diligentia in domibus posita est. Primò, ut moram, ac tarditátem, cùm veré possis, fugias. *Ex Socrate* : Ignaviæ inditium, est tarditas. Vera diligentia reprobat illud Cras, & illud Veni postea, Quare non sufficit te esse paratũ, nisi reipsa te paratum præstes, & rumpas moras. Appositè in hanc sentẽtiam D. Gregorius Nazianzenus exhortans auditores ad recipiẽdum Baptismum : Ne dixeris, abi, & redi, & cras baptisabor, cùm hodie beneficium istud accipere tibi liceat.

Idem dic de Sacramentorum dispensatore, vocaris nunc, nunc etiam redde. Ille, qui petit, utitur jure suo, & ab eo petit, qui dare tenetur, cùm illius animæ

custos sis, ac pastor. Quoties ergò nulla legitimâ causâ intercedente, vel negas, vel longã dilationẽ interponis, justitiæ leges violas, illumque debito fraudas, officio, nec te levi culpâ illaqueas, cùm non raró hujusmodi dilatio in animarum damnum redundet; tunc enim cùm à te petit, Sacramentum, benè paratus venit, vel aliqua sua necessitas spiritualis illum tunc temporis urget; tu moram interponis; ille verò ob humanam fragilitatem, & in bono inconstantiam ampliùs non revertitur, & tanquam fatua avicula ob aucupis impatientiam laqueos declinat; vel quia non supersit ampliùs tempus, ut persæpè evenit in ægrotis. Quâ ratione tantum damnum Domino tuo compensare poteris piger, imò crude-

delis Sacerdos? Christus semper patentes, ac semper manantes nostræ salutis fontes habet, tu verò ob tuam pigritiam claudere vis?

Diligentia etiam in hoc elucere debet, ut Sacramenta administres eâ reverentiâ, decore, ac gravitate, quam tanti muneris dignitas postulat, non oscitanter, non festinanter, non ex insipida quadam consuetudine, non quasi coactè. Vera diligentia jubet, ut res non quovis modo fiat, sed benè, sicut de pictore, inquit D. Nazianzenus, qui nomen pictoris meretur, non quia multa depingat, sed quia benè, & ex artis præscripto: Maledictus, qui facit opus Dei negligenter. *Ierem. cap.* 18. *v.* 10. Gravissima pœna est maledictio Dei. Veraciter condemnamur, si per torporem

ea, quæ bona ſunt, agimus. Inquit S. Iſidorus *Lib.* 3. *ſent. cap.* 19.

Curabis etiam, ut veſtes, ſacra ſuppellex, & vaſa omnia, quæcunque ad Sacramentorū adminiſtrationem neceſſaria, nitida, &, quoad fieri poteſt, pretioſa ſint, & eodem nitore munditiæ ab accedentibus pariter ſuſcipiantur.

Denique gratuitò Sacramenta adminiſtrabis. Gratìs accepiſtis, gratìs date. *Matth. cap.* 10. *v.* 8. Sic Chriſtus Apoſtolis mandavit: Hoc eſt ex ſentētia Hieronymi *in cap.* 10. *Matth.* Ego Magiſter, & Dominus abſque pretio hoc vobis tribui, & vos ſine pretio date. Graviſſima ſunt D. Ambroſij verba ex caſtigata Jezabel avaritia, & Eliſæi commen-„data pietate *Lib.* 4. *in Luc.*

Di-

,,Disce congruæ virtutis præce-
,,pta, probavit fidem, qui munc-
,,ra recusavit. Disce utroque di-
,,ctorum, factorumque mysterio,
,,quid sequaris. Habes Domini
,,præceptum, Vatis exemplum.
,,Gratìs accipere, gratìs dare,
,,nec vendere ministeriũ, sed of-
,,ferre. Non enim pretio taxa-
,,tur oratio Dei, nec in Sacramẽ-
,,tis lucrum quæritur, sed obse-
,,quium Sacerdotis.

Multa sunt, quæ te impellunt ad hanc avaritiæ labem longiùs propulsandam in Sacramentorũ dispensatione, præsertim Decretum Concilij Provincialis VII. Ecclesiæ Mediolanensis, ut alia Concilia prætercam, cujus hæc sunt verba. Quoniam decet res sacras omnes, & Sacramenta imprimis, integrè, sanctèque tracta-

ri, Parochi, alijque Sacerdotes, qui Sacramentum Euchariſtiæ exhibent, vel inſerviunt exhibentibus, nihil omninò in ipſo miniſterio, nec ſpontè quidem dantibus poſſint recipere, ſuſpenſionis à divinis ipſo facto incurrendæ pœna propoſita. Idemque ſub eadem pœna ſtatuimus de confeſſarijs, qui in miniſterio Sacramenti pœnitentiæ, vel pecuniam, vel aliud quidvis receperint.

Nullum eſt vitium tetrius, atque execrabilius, quàm Sacerdotem Sacramenta dare ob quæſtũ, atque ex conſequenti animam habere venalem.

Qui lucrum temporale, & non ſalutem animarum ſpectat in Sacramentorũ diſpenſatione, quantùm in ipſo eſt, dedecorat miniſterium ſuum, & facit, ut apud ho-

hominum opinionem ipſa Sacramenta quodãmodo vileſcant, ut egregiè annotavit D. Hieronymus *in cap.* 10. *Matth.* Quia ſemper dona ſpiritualia, ſi merces media ſit, viliora fiunt, & adjungitur, avaritiæ condemnatio. Marcus Tullius in oratione pro Quintio ait: Nullum eſt officiũ tam ſanctũ, atque ſolemne, quod non avaritia comminuere, atque violare ſoleat, *Hoc Cicero, etſi non fidei lumine illuſtratus.* Timebat D. Paulus aliquam offenſiunculam, ſi vixiſſet ex Evangelio, quod ei ſine dubio licebat, hoc eſt, ſi ſumpſiſſet alimenta ab ijs, quibus Evangelizabat, & noluit accipere, ne daret offendiculum Evangelio: hoc eſt ſcandalum, quod erat paſſivum ob malignitatem aliquorum.

Per-

Perdit libertatem ſuām avarus Sacerdos, nec ritè ſuo fungitur munere, nam eſt acceptator perſonarum; quia non animas, ſed ſua lucra quærit. Non audet in Sacramento pœnitentiæ peccantes objurgare, aut negare abſolutionem ligato culpis, & cenſuris, quique non ſit dignè præparatus, abſolutioni ſuſcipiendæ, & conſulenti de rebus ad conſcientiã, & animæ ſalutem pertinentibus reſpondet non ad veritatem, ſed ad voluntatem. Verè hîc locum habet vulgatum illud: Accipere munus, eſt libertatem vendere.

Deperditur etiam bona opinio apud populum, omnes enim avaritiam Sacerdotis inter ſacra averſari ſolent. Et ſanè veriſſima eſt illa D. Chryſoſtomi ſententia *Hom. 23. in 2. Corinth.* & digna,

ut

ut memoriæ mandetur : Nihil ſic ædificat ſæculares, ut non accipere, ergo ſic nihil illos non ædificat, quàm accipere.

Tandem qualis eſt Curatoris animarum amor in diſpenſatione Sacramentorum facilè ſe prodit, ſi mercedem, ſi lucrum temporaſi mercedem, ſi lucrum temporale concupiſcit, & quærit, mercenarius eſt, & non pertinet ad eum de ovibus ; Si verò exemplo Pauli non quærit, quæ ſua ſunt, ſed animarum ſalutem, hic bonus paſtor eſt. Simon Joannis diligis me plus his? paſce oves meas. *Joan. c. 21. v. 15.* non utique dixit peregrinare, jejuna, eleemoſynas da, ſed paſce, paſcere autem debet verbo, Sacramẽtis, & exemplo. *Vide alia in Curatore animarum p. 2. c. 7. pag. mihi 95. P. 4. cap. 10. mihi 250. & cap. 12. 13. 14.*

RE-

REGULA IX.

Oculus Domini, ceu præsentia divina ante oculos mentis, veluti scopus omnium cogitationum, & actionum semper habendus.

HÆc Dei præsentia mente concepta, quòd omnia tua interiora perlustrat, si in tua mente continuò perseveret; haud dubio ita mores tuos, actionesque diriget, ut te à Deo aspici non erubescas, sicut oblivio hujus oculi divini circumspicientis, & penetrantis omnia, inducit in nobis omnem torporem, quinimò, & peccata omnia: Quis me videt? inquit impius, tenebræ circumdant me, & parietes cooperiunt me, & nemo circumspicit me, quem vereor? *Eccl. 23. v. 26.* Ita hæc cogitatio divinæ præsentiæ nos revocat à peccatis, & ad

vir-

virtutes exſtimulat; propterea Seneca ita conſulebat *Epiſt.* 25. Aliquis vir bonus eligendus eſt, ac ſemper ante oculos habendus, ut ſic tanquam illo ſpectante vivamus, ut omnia tanquam illo vidente faciamus. Magna pars peccatorum tollitur, ſi peccaturis teſtis aſſiſtat. O felicem illum, quem nõ tantùm aſpectus, ſed etiã cogitatus emendat. Quòd ſi tantam vim ad nos ipſos componendos præſentiæ viri probi, & gravis, vel ſolùm cogitatæ tribuit Seneca, qualem ineſſe putaſſet in divinis oculis verè, & realiter omnia penetrantibus à nobis ſeriò recogitatis?

Equidem ſi huic divinæ præſentiæ mentem aſſuefaceres, primò omnem torporem, ac ſegniti-

ti-

tiem in divino servitio fugares. Quis enim cogitans, & credens se à Deo videri, tanquam judice, vindice, & remuneratore, non se præbeat diligentissimum? Optimè D. Bernardus *Serm.* 2. *in* „*Psal.* 90. Expedit omni animæ „Deum semper attendere tanquã „proprium, non modò adjuto„rem, sed etiam inspectorem. „Quomodo enim negligens po„terit fieri, qui intuentem se De„um nunquam desinit intueri? „aut quomodo nõ quasi propriũ „illum habere videtur, qui sic e„um super se videt intentum, ut „omnia interiora ejus, & exteri„ora omni horâ considerare non „cesset, omnesque non solùm a„ctus, sed etiam ipsos subtilis„simos animæ motus perscrute„tur, atque dijudicet? Favent

ver-

„verba Dei ad Abrahamum *Genes. cap.* 17. Ambula coram me, & esto perfectus. Quasi dicat: quia me vidente te geres, eris perfectus, quia perfectè, atque accuratè ambulabis. Non solùm acuit diligentiam, sed robur insuper addit, ut Dei, & animarum negotiũ urgeamus alacriùs. Quis miles sub oculis Imperatoris audaciùs periculum non audeat, viresque suas non exerceat? Nec quidem erit tibi difficilè hanc memoriam continuò fovere, quia in ijs ministerijs versaris, quæ vel colloquiũ cum ipso Deo, vel ipsius cultum, & honorem proximè attingunt: Sicut famulari intimo alicujus Principis, qui ab illius latere nunquã, vel raró discedit, etiam dormienti, Principis imago occurrit, & ipsius vox

au-

aures ejus pulſare videtur. Angelorum officium æmularis in terris, illorum quoque quantùm humana fert fragilitas, partes imitaris, qui quamvis nobiſcum cōmorētur, noſque regant; ſemper tamen vident faciem Patris, qui eſt in cœlis; ita & tu in omni actu, vel cogitatu tuo Deum tibi adeſſe præſentem memorare, & omne tēpus, quo tu ipſum nō cogitas te perdidiſſe cogita & computa, monet D. Bernardus *in Spec. mon.*

Et Thomas à Kempis *de imit.* „*Chriſti Lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 1. Fili, „ego debeo eſſe finis tuus ultimatus, & ſupremus, ſi verè deſideras eſſe beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus „tuus, ſæpiùs ad te ipſum, & ad „creaturas malè incurvatus. Nā

ſi

„ſi te ipſum in aliquo quæris, „ſtatim in te deficis, & areſcis. „Igitur hic finis ſemper ante oculos habendus eſt. *Vide alia in Curatore animarum* P. 2. *cap.* 3. *pag. mihi* 82.

REGULA X.

Finito Miſſæ Sacrificio, Clero ſæculari, ſtudium Sacræ Scripturæ, Caſuum Conſcientiæ, & concionum ad prandium uſq; maximè commendatur.

THomas à Kempis differens de indocto Clero, & ſine libris, hæc habet. *Lib. de Doct. juvent.* „*cap.* 7. Væ Clerico indocto, & „ſine libris, qui ſibi, & alijs ſæ„pè eſt cauſa erroris; Nam Cle„ricus ſine libris, eſt quaſi miles „ſine armis, navis ſine remis, avis „ſine alis, & aſcenſor ſine ſcalis, „cœcus ſine ductore. *Et Oſeas*

Pro-

„*Propheta cap.* 4. *v.* 6. Quia tu „scientiam repulisti, repellam te „& ego, ne sacerdotio fungaris „mihi. Nusquam in alijs artibus eligitur ignarus illius artis, aut muneris, quod professurus est: sutor non curat ægrotū, sed medicus, nec medicus lites agit, & causas dijudicat, sed jurisperitus; atqui gradus Sacerdotij, gradus Magisterij est. Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum est. *Malach. c.* 7. *v.* 2. Hac scientiâ, si careat Sacerdos, dignus est, qui non fungatur Sacerdotio.

Igitur ita diurnas, ac nocturnas horas ordinabis, ut quotidie aliquot ex illis in hoc tam necessario exercitio impendas. Et quidem de studio Sacræ Scripturæ,

cum

cùm Sacerdoti, & Canonico (nã de Curatore animarum postea) quid jucundius, & suavius, quàm absoluto Choro, seu etiam post privatum officium, colligere se ipsũ & colloqui modò cum ipso Christo, modò cum Apostolis, modò cum Prophetis, &, adinstar apium, ex illorũ libris, quasi favum mellis carpere. Nonnè hoc est, perpetuò esse in laudibus Dei? Hoc est dialogari cum ipso Deo: nam cum oras, tum loqueris cum Christo, cùm verò Sacrã Scripturam legis, ipse tibi loquitur. Sic Hieronymus Eustochiũ instruens.

Multa commoda spirititualia hæc sacra lectio tibi subministrabit. Ama scientiam Scripturarũ, & vitia carnis non amabis. *Epist.* 103. *Sic Hieronymus ad Nepoti-*

anum. Nutrit & fovet bonas cogitationes; quas vel orãdo, vel psallendo concepisti, virtutem tribuit, ut eas perficias, contrarium omnino facit lectio librorũ inutilium, ut optimè observavit D. Bonaventura *Reform. Nov. cap.* 14. Vana lectio vanas generat cogitationes, & extinguit mẽtis devotionem. Convertet te in meliorem vitam, addetque calcaria in via Domini ad velociùs currendum, ut de se ipso S. Fulgentius testatur, qui legens D. Augustinum in expositione Psalmi trigesimi sexti ad religiosum statum amplectendum commotus est; Inflammat affectum & incẽdit ad Dei amorem. D. Bernardus lectionem Sacræ Scripturæ, comparat Matri, lactanti infantem.

Ve-

Verùm hîc quoque aliquis ordo ſervandus eſt: Certæ lectioni inſiſte, quod non tantùm de lectione Sacræ Scripturæ valet, ſed de lectione etiam Sanctorum Patrum, aliorumque piorum librorum; ſiquidem, ut monuit D. Bernardus *Lib. de vitæ ſolit.* Lectio incerta & erratica ſpiritum magis diſſipat, quàm ædificat. Quod exẽplo medicinæ probat. Scito, inquit, quia remedia crebrò mutata nocent, naturã diſturbant, & ægrum exterminant. Quod & clarum eſt ex aphoriſmis medicorum: Remedia non proſunt, niſi immorentur. Deinde ait Thomas à Kempis *Lib.* I. *de imit. Chr. cap.* 5. *n.* I. Omnis Scriptura Sacra eo Spiritu legi debet, quo ſcripta eſt, quærere potiùs debemus utilitatem

in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis.

Si verò curam animarum adminiſtras, præter has utilitates, quæ tibi etiam ſunt communes, illuminaberis, quomodo te ipſum & alios in viam Salutis dirigas. Optimam farinam tibi ſubminiſtrabit, ex qua panem prædicationis conficias, quem in ſpiritualem cibum animabus tibi cõmiſſis poſtea diſpenſes, ne de te conquerantur illis Ieremiæ verbis. Filij petierunt panem, & non erat, qui frangeret illis, *Thren. cap.* 4. *v.* 4. Sed quem panem? panẽ utique ſalutis, non panem vanitatis, non nugas, non oblectamenta verborum, non gẽtilium fabulas, non ſomnia, non commenta Poëtarum.

Væ Prophetis inſipientibus, qui

qui ſequuntur Spiritum ſuum, & nihil vident, vident vana & divinant mendacium. *Ezechiel. cap.* 13. *v.* 3. Inſipientes appellat: nam ignorantia divinæ legis, mater eſt erroris, & janua mortis, privatio honoris, virtutis, & ſalutis, inquit Thomas à Kempis *Lib. de Doctrina Iuvent. c.* 1. Sequuntur Spiritum ſuum, quia Sacram Scripturam & Sanctorum Patrum libros raro aut nunquam habent præ manibus, non hauriunt aquam de fontibus, ſed à ciſternis, quidquid illis in buccam venit, enuntiant; propterea vident vana & divinant mendacium. Ex ſtudio Sacræ Scripturæ etiam robur accipies, ad perferendos labores, & ad ſuperãdas difficultates, quæ in miniſterio Curæ animarum paſſim

occurrunt. Siquidem vita paſtoris exemplo Chriſti & Apoſtolorum inter hos duos Cardines verſatur: Bene facere, & mala pati.

Sed audi quid in hanc ſententiam fatetur de ſeipſo Thomas à Kempis *Lib. 4. de imit. Chr. c. 11. n. 4.* Duo mihi neceſſaria per maximè ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita. In carcere hujus corporis detentus duobus me egere fateor, cibo ſcilicet & lumine. Dediſti itaque mihi infirmo ſacrum corpus tuum ad refectionem mentis & corporis: & poſuiſti lucernam pedibus meis, verbum tuum, ſine his duobus bene vivere non poſſum, nam verbum Dei lux animæ meæ, & Sacramentum tuum panis eſt vitæ.

Sed de ſtudio Caſuum conſcientiæ agatur, quid magis neceſſarium in Spirituali medico animarum? modo aliquis ſenſus amoris tum ſuæ tum alienæ ſalutis in illo inſit. In hac arte non ſufficit ſtuduiſſe, ſed aſſiduo ac perenni ſtudio ac diligentiâ opus eſt, quotidie namque novi eventus occurrunt, nova morborum genera, quæ novis egent remedijs, quôd ſi denuò ad libros & ad conſilium peritorum non recurras, facilè eſt errare, error autem, quem ſtudio & cõſilio præcavere potuiſſes, & debuiſſes, ſi in animarum perniciem vergit, & in tuum caput redundat. Si cœcus cœco ducatum præbeat, nõne ambo in foveam cadunt? *Lucæ cap. 6. v. 38.* Bonus medicus nec uno remedio omnes curat æ-

 gri-

gritudines, nec curat in tranſitu. *Vide alia in Curatore animarum p. 3. c. 9. pag. mihi 163. p. 4. c. 11. pag. mihi 255.*

REGULA XI.

De omnibus matutinis actionibus fiat ante prandium diſcuſſio Conſcientiæ.

NE quæſo tibi moleſtus videar, cùm ad diſcutiendam conſcientiam etiam ante meridianam refectionem te hortor, inſignis enim illa conſcientiæ puritas, quã gradus Sacerdotalis & etiam paſtoralis à te requirit, diligentiam hanc non uti ſuperfluam, ſed maximè neceſſariam optimo jure poſtulat: Solaribus radijs puriorẽ animã Sacerdotis eſſe debere, D. Chryſoſtomus aſſeruit, ſed quid clarius, quid nitidius ſole? cui nihil ſordis adhæreſcere poteſt.

Dorotheus *lect.* 26. diſcipulos ſuos de hac ipſa re inſtruens, duas cauſas reddit hujus tam ſalutaris documenti: Cùm ſæpenumerò, ac plurimùm peccamus, & quàm facilè obliviſcamur, opus eſſet frequentiſſimè, ac ſingulis horis nos ipſos exquirere, rimari, ac perſcrutari diligenter. Duas annectit cauſas hujus examinis, peccandi ſcilicet facilitatem, ac proclivitatem: & oblivionẽ peccatorum: utrique malo occurrit optimè, frequens diſcuſſio conſcientiæ ſed accurata, ac diligens.

Rectè D. Bonaventura eos, qui animas curant, parti ſuperiori, ſeu fornicibus templi comparat, qui, dum pavimentum ipſius tẽpli mundatur, pulvere aſperguntur; Sic nõ raro evenit, ut, dum

aliorum pulverem per Sacramenta, per consilia, per verbi divini prædicationem abstergere cõtendimus, ob humanam fragilitatem, aut etiam in advertentiã, aliquid pulveris contrahamus, ad quem excutiendum, si vespertinum tempus expectes, tenaciùs, ac firmiùs adhærescet, nec adeo facilè mundaberis.

Adde, sacra ministeria, quæ manè peraguntur, hanc discussionẽ requirunt. Oratio mentalis, divini officij recitatio, Sacramentorũ administratio, Missæ celebratio, quæ omnium functionum præstantissima est: Hæc omnia veniunt sub censuram matutinæ discussionis. *Genes. cap.* 1. *v.* 3. Dixit Deus, fiat lux, & facta est lux, & vidit Deus lucem, quod esset bona, & divisit lucem à tene-

ne-

nebris. Hæc omnia ſacra miniſteria luce ipsâ meridianâ clariora ſunt, vide, an aliquid caliginis ex tua ignavia, & irreverẽtia illis acceſſerit; an non ex charitate, ſed potiùs ex cupiditate lucri temporalis, aut diſtractê, & indevotè, an indecorè, & irreverenter illa tractaveris; divide lucem à tenebris, errata tua cognoſce, & corrige.

Si quis fructus extitit ex iſtis ſpiritualibus functionibus per hanc conſcientiæ diſcuſſionem magis ſtabilitur in anima, fovet bonas & pias cogitationes, lumẽ, & gratiam acquirit ad cæteras diurnas actiones meliùs dirigendas. Non ergo te pigeat, ſaltem per horæ quadrantem colligere te ipſum, & qualiter tempus illud effluxerit, diligenter à te i-

pso perquirere, ut si quos defectus deprehenderis, per pœnitẽtiam delere, & in posterum præcavere possis. Nihil ducito, vel nimis laboriosum, vel supervacaneum, quod te ad tuum munus, ritè obeundum, vel ad divinam gratiam augendam, vel ad cœlestem gloriam promerendam juvat. Non parcas tibi ipsi in defectibus corrigendis, sed argue. Tu reus es, esto & judex. errata tua sæpius cogita, & emenda.

REGULA XII.

Prandium sit frugale, non voluptuosum, nec in cibo, & potu superfluum, eique adhibeatur lectio libri spiritualis.

NE solus comedas, solitudo in prandio, & in cœna, vel mœrorem quendam animi parit, vel te nimis voracem, aut celerẽ in eden-

edendo facit; utrumque valetudini non parum obest. En tres commensales tibi propono, & venient semper invitati libenter; sua quisque symbola afferet, & quidem satis opipara, ac pretiosa, illa sanè degustabis, si illos commensales habueris.

Primus commensalis sit lectio, vel Sacræ Scripturæ, vel pij, & spiritualis alterius libri, qui te ad profectum spiritualē excitet, & inflammet. Facilè tibi est habere hunc commensalē, præsertim si animarum curam geris; semper enim in promptu est puer aliquis, clericus, vel laicus, qui inservit Ecclesiæ, vel etiam causa educationis domi alitur, hic præsto erit huic muneri, & quidem cum magna sua utilitate; nam dum tibi lectionē ministrat,

in legendo fit eruditior, & si ea, quæ legit, intelligit, dum ipsi tibi has spirituales dapes apponit, profectò nec ipse jejunus recedit. Et quidem, si Sacerdos in habitu, in morum gravitate, & in multis alijs, debet laicis hominibus præstare & excellere, cur non etiam in mensa, ob temperãtiam, frugalitatem, & hoc pretiosum condimentũ lectionis. Planè morem hunc adeo laudabilẽ, quàm plures Sacerdotes in privatis ædibus servaverunt, & seruãt cum ingenti jucunditate & utilitate simul.

Utraque inest in lectione in mensa. Nonnè magna mentis voluptas est, multa tunc audire, & intelligere, quæ nesciebas antea, & hoc sine tuo labore, & studio? Omnis homo à natura scire desi-

de-

derat, & dulcius, ſuaviuſque eſt pabulum mentis, quàm corporis.

Utilitas autem ingens eſt, & multiplex. Lectio hæc avocat animum ab affectata, & acurata conſideratione ciborum, & â patinis, mentem erigit ad nobiliora. Temperat gulæ voluptatem, quæ nobis cum belluis eſt communis. Animum reficit pretioſioribus nutrimentis, quàm ſint edulia. Vires ſpiritûs languentes reſtaurat, atque hoc modo totus reficieris; nam utraque pars ſuo reficitur pane, corpus quidē cibo, & anima lectione. Et ſi ſola caro reficitur, anima autem Dei verbo non paſcitur, tunc ancilla ſatiatur, & Domina fame torquetur, quod non tantùm iniquum eſt, ſed etiam injuſtum.

Quam-

Quamobrem cùm accedis ad mẽ-ſam, idẽ afferat anima tua, quod & corpus; hoc fert famem, cupiditatem, & deſiderium ſuæ refectionis, ſic & anima panem ſpiritualem lectionis; corpus eſurit cibum, anima eſuriat verbũ Dei. Aderit tunc divina gratia, quæ nos noſtro non fraudabit deſiderio.

Etſi non adſit, qui legat, tu ipſe inter comedendum lectoris officio fungito. Peccata à te cõmiſſa recogita, ut hac recordatione edulia tua condias exemplo David: Cinerẽ ſicut panem mãducabam, & potum meum cum fletu miſcebam. *Pſal.* 101. *v.* 10. Quot Sacerdotes ſunt, qui in ſuo munere diligẽtiores te ſunt, quique de Eccleſia plus, quàm tu, ſunt benè meriti, quibus tamen

vix tenuis victus, ac vestitus suppeditatur. Cōsidera esse ex eleemosyna, & patrimonio pauperū, ex quo comedis, & ea lege tibi concessa, ut debitam operam Ecclesiæ impendas, non gratis alimenta operarijs tribuuntur, non ut otientur, sed ut laborent, noli ergò in cibis delicias quærere. Cum accedis ad mensam, inquit S. Vincentius *de vitæ spir. c. 3.* Cogita apud te pavido corde, quòd debeas peccata populi comedere. Et Thomas à Kempis *Lib. 2. de discip. Claus. cap. 6.* Modestè, & cum timore comedēdum est quia eleemosynæ fideliū sunt, & labores egenorum. Non deerunt alia, quæ cogites, quæ erunt tibi lectionis loco.

Secundus Commēsalis sit, temperantia tam in cibo, quàm in potu,

tu, hæc semper invitata tunc mẽ-
sæ assideat; quam si excludas, multis in corpus, & in animam aditum statim aperies. Unde ægritudines, capitis, ac stomachi lassitudines, podagra, innumeri morbi, atque infirmitates, ut plurimùm? nisi ex nimietate ac varietate eduliorum, vini & cõdimentorum. Sapienter D. Ambrosius *Lib.* 1. *cap.* 5. de Cain & Abel. Plurimos gula occidit, nullum frugalitas: innumeris vina nocuerunt, nullis parsimonia. Quod si valetudo corporis omnibus chara & necessaria est, tum maximè Sacerdotibus, Canonicis, & Curatoribus animarũ, qui ex proprio instituto inservire debent Ecclesiæ, & animabus sibi commissis, quique ministeria tractant laboriosa quæque,

cor-

corpus ſanum & firmum requi-
runt.

Quid de damnis animæ ex intemperantia? Breviter S. Iſidorus de Summo bono *Lib.* 2. *cap.* 42. Sicut omnes carnales cupiditates per abſtinentiam reſecantur; ita omnes animæ virtutes, edacitatis vitio deſtruuntur. In temperantia ligna, & ſarmenta omnium vitiorum ſubminiſtrat. Unde D. Hieronymus *Lib.* 2. *in Iovianum:* Quòd ſi quis exiſtimet, & abundantia ciborum, potionumque ſe perfrui, & vacare poſſe ſapientiæ, hoc eſt, verſari in delicijs, & deliciarũ vitijs non teneri, ſe ipſum decipit.

Accedit, quod conceditur quidem tibi ex Eccleſiaſticis redditibus corporis alimentùm, ſed non tot gulæ lenocinia & irrita-

men-

menta. Quidquid ergo præter necessarium victum & vestitum in gulæ concupiscentijs insumitur, totum Ecclesiæ & pauperibus detrahi, & surripi, ex Patrũ sententia demonstratur in Curat. animarum *p. 3. cap. 5. pag. mihi* 138.

Tertius Commensalis sit ipse Christus: Sanè rusticus, & ingratissimus ille esset, qui ab amico domi suæ invitatus ad prandium, dominum prandij arceret longiùs à mensa; sed undenam cibi, & alimenta, qui tibi apponuntur quotidiè, nonnè ex Christi promptuario? habeto ergo illum commensalẽ in primo loco. Quod duobus modis præsertim præstare poteris. Uno modo per memoriam, & per recordationẽ divinæ illius præsentiæ. Siquidẽ

ex

ex ſententia D. Clementis apud Damaſcenum *Lib. 2. Paral. cap. 5.* Menſa, in qua nulla Dei memoria habetur, à brutorum ſtabulo non differt, & Thomas à Kempis monet: Animarum fel Chriſti, & acetum in cruce potatum, poculis in menſa intermiſceri debere, ne apetitus gulæ alliciat nimis.

Altero modo, ſi aliquam partem cibi, vel potiûs ſponte tibi ſurripias, quam offeras ipſi Chriſto, vel ipſius amore pauperibus. Solent enim hujuſmodi mortificationes parvæ inter edendum ſpontè ſuſceptæ eſſe Deo gratiſſimæ. Teſtatur hoc S. Vincentius *Tract. de vitæ ſpec. cap. 8.* Nota „quod mos Deo gratus eſt, ali„quid de potagio Chriſto pau„peri ſemper in ſcutella dimittere.

,,re. *Post pauca:* Si est tibi ci-
,,bus insipidus ex defectu salis,
,,vel aliâ quacunque causâ, noli
,,apponere sal, nec aliud condi-
,,mentum propter Christũ, felle,
,,& aceto potatum, sed sensua-
,,litati resiste. Similiter quæcun-
,,que salsamenta, quæ ad nihilũ
,,valent, nisi ad gulæ excitamen-
,,tum, dimittere occutè potes.
,,Quandocunque aliquis bolus
,,gratus tibi circa finem apponi-
,,tur, istum dimitte propter De-
,,um. *Hucusq; D. Vincentius.*

REGULA XIII.

Ad concoctionem ciborum post refectionem, corporis, requiritur recreatio, & honesta conversatio.

VUlgatum est dictum S. Ambrosij. *Lib. 3. de Virg.* Quod vis prolixè facere, aliquando ne feceris. Vita humana diu sine re-

quie

quie aliqua, & intermissione stare non potest. Tempus, quod sumptionem cibi sequitur ad serias occupationes non est ita accõmodatum, eo enim tempore fit cibi concoctio in stomacho, si in aliqua re seria occuparis, spiritus vigor, & calor, qui concoctionẽ alimenti, vel faciunt, vel adjuvant, ad caput asciti, stomachum deserunt, cibus non cõcoquitur, aut malè coquitur, inde cruditates nascuntur, omnium morborũ causæ. Præterea sub initium cõcoctionis stomachus plus solito fumat, & ad caput vapor multus ascendit, qui quasdam veluti nebulas menti offundit, sicque liberam illius operationem non parùm incommodat; quare aliqua animi relaxatio danda est. Verùm hoc facilè concedes?

Sed

Sed qualis esse debet *hæc* recreatio, animæ verò sit perniciosa fatigatio, modùm tibi præscribam.

Fugè, quantùm potes, laicorum conversationem, & ne tibi videar, vel nimis durus, aut incivilis, assigno rationem. Etenim cibo, & potu inflãmatur aliquantulùm affectus, exinde lingua solet esse liberior, facilè secreta cordis panduntur; erũmpũnt etiam foras affectus non bene cõpositi, & quamvis tunc sæculares arridere tibi, & applaudere videantur, post tergum tamen te contemnunt, & irrident, & sæpiùs animo revolventes, quæ dicis, aut facias, te nihil, aut parùm à se ipsis dissimilem judicant. Tãdem etsi pij, & probi tibi videntur, sæculares sunt, alterius scili-

licet professionis, quique (ut optimè animadvertit Turrecremata Cardinalis *in cap.* 51. *Reg. Bene.* Sæpè, & faciliter scandalizantur de multis etiam in Religiosis, etsi non sint de genere malorum. Quandoque illud evenit, quod annotavit Thomas à
„Kempis: ut persona ignota ex
„bona fama lucescat, cujus tamẽ
„præsentia oculos intuentiũ offu-
„scat. Putamus aliquando alijs
„placere ex conjunctione nostra,
„& incipimus magis displicere
„ex morum improbitate in nobis
„considerata. *De imit. Christi l.* 1. *c.* 8.

Declinanda est etiam scurrilitas, hoc est, excessus quidam in verbis, vel factis sine decore loci, temporis, & personarũ. Nequit esse ista scurrilitas sine ver-

bis,

bis, & factis vanis, & nonnunquam parùm honestis, quæ gravitati Sacerdoti minimè conveniunt. Nugæ in ore laicorũ, nugæ sunt, in ore Sacerdotis, sacrilegia sunt; consecrasti enim os tuum Evangelio, inquit D. Bernardus. Michol nec enim habebat Spiritum Dei, saltationẽ Davidis ante arcam irrisit, ac damnavit, tanquam decori, ac dignitati Regiæ repugnantem.

Ludus etiam alearum, & foliorum exulare debet à recreatione Ecclesiasticorum; extant multæ leges Pontificiæ, & synodales interdicentes hos ludos Clericis, & ut multa sileam, nihil, aut parùm conferunt hujusmodi ludi, & animi relaxationes. Fiunt sedendo, nullam habent corporis exercitationem adjunctam; non

est

eſt parva mentis applicatio, labor capitis non exiguus, & peccata non pauca. Audi de hác re D. Baſilium *Homil.* 8. *in Evãg.* Juramenta ſunt illic, id eſt in ludis, contentioneſque per graves, ac avaritiæ partus. Spiritus malignus aſſiſtit, eaſque ille pecunias nunc ad hunc, nunc ad alterũ transfert, atque modò hunc victoriâ effert, illum victum mœſtitiâ premit; modò contra, illum elatum, hunc demiſſum oſtendit. Tobias ſenior ſic de ſe loquitur *cap.* 3. *v.* 17. Nunquam cum ludentibus miſcui me, neque cum his, qui in levitate ambulant, participem me præbui.

Ut verò recreatio ſit honeſta, ſimulque jucunda; fiat inter Eccleſiaſticos ipſos; ſicut enim ſimilitudo officiorum, quemadmo-

dum ætatis, amorem conciliat; ita converſatio inter ipſos parit jucunditatem. Fiat per mutua colloquia ſpiritualia, quo enim modo poteſt eſſe vera recreatio, ut vim habeat animam exhilarãdi, niſi collocutio ſit de rebus ſpiritualibus, vel ad illas ſpectantibus? Tractatio rerum ſpiritualium dulcis, & jucunda eſt ex natura ſua, ſed dulciſſima palato benè diſpoſito, cujuſmodi debet eſſe palatum Sacerdotis; & qui hanc dulcedinem non ſentiunt, humore aliquo vitioſo palatum infectum habent qui guſtum depravat. Qui verò de mundi rebus, ac voluptatibus libenter loquuntur, & tali collocutione delectantur, ſe mundi affectum in corde fixum tenere facilè declarant. Ex abundantia cordis os

loquitur. *Matth. cap.* 12. *v.* 34.

Ludus aliquis honeſtus, & religioſus ſuadetur ex illis, qui partim ab induſtria, partim etiam à fortuna dependent, qui, ſi moderatè exerceantur, habent ſecũ adjunctam jucunditatem, & hilaritatem. Curabis denique, ne quid in recreatione facias, aut loquaris, quod conſcientiam tuam aggravare poſſit; ubi enim culpa, vel minima intervenit, ibi, etſi corporis recreatio adſit, ſpiritûs deſolatio, afflictio, & triſtitia invenitur: atque ideo vera recreatio eſſe non poteſt.

Bona cõſcientia parit gaudiũ, mala conſcientia generat ſibi tormentum. Studeas ſemper bene agere, & eris in bona pace. Ita Thomas Kempenſis *Hortul. Roſ.* c. 8. De converſatione laicorũ

fugienda, alia vide in Curatore Animarum *P.* 3. *c.* 7. *pag. mihi* 151. De Temperantia in victu alia vide in Curator. Animar. *P.* 3. *c.* 5. *pag.* 138.

REGULA XIV.

Dæmon meridianus maximè infestus vincendus est ingressu Ecclesiæ, adoratione Eucharistiæ, recitatione Officij B. V. M. veneratione SS. Patronorum, in ornandis altaribus, vel alio honesto manuali opere.

ETsi verum est, dœmonē omni quidem tempore, imò singulis ferè horis, ac momentis insidias parare, ut nos perdat; tamen in confesso est apud magistros vitæ spiritualis, sicut & quotidiano experimento edocemur, horis meridianis esse nobis magis infestum, maximè quando dies longio-

giores sunt: quam etiam ob caussam putavit Joannes Cassianus in Psalm. 90. Dœmonem meridianũ appellatum fuisse; cùm enim hoc tempus non sit aptum contẽplationi, nec serijs quibusdam actionibus, & corpus ipsum ob præcedentem refectionẽ, recreationem, & etiam quietem per somnum sit roboratum, hac opportunitate callidissimus hostis utitur ad sua jacula in nos collimanda.

Tœdium quoddam, seu acediam gignit in nobis, ad quam tollendam, nos urget ad quærendam aliquam conversationem laicorum, vel ad egressionẽ è proprijs ædibus ad evagationem per vicos & plateas, vel per alienas domos, ad sæculi rumores indagandos, ad fabellarum ridicula-

rum narrationes & detractiones, quandoque etiã ad murmurationes, ad contentiones, atque ad alia hujusmodi quærenda tanquã tœdij, mœrorisque medicinam; ex quibus postea nausea quædam, & fastidium rerum spiritualium oritur, mensque ipsa minus apta redditur, & collecta spiritualibus exercitijs. Repellendus omnino tibi est hic Dœmon meridianus, atque hoc tœdium excutiendum, quam sanè victoriam haud dubio reportabis, si hæc pauca servaveris.

Considera etiam hoc tempus esse pretiosissimum, & tuæ saluti destinatum, ne ergo prætereat otiosum, nulla temporis particula haberi debet pro derelicta & neglecta, quia & de illa Deo ratio reddenda est. Præclarum est

nos

nos in hac opinione versari, ut non modo sermonis & actionis, sed totius etiam temporis ratio-nẽ à nobis reposci existimemus. Sic te monet D. Gregorius Nazianzenus *orat. in cap.* 5. Te igitur Dœmon hoc meridiano tempore in re aliqua bona inveniat occupatum.

Cur Ecclesiam tunc temporis non ingrederis, ut ibi Dominum & Salvatorem tuum sub speciebus Sacramẽtalibus latentem devotè visites, reverenter adores, & genibus flexis humiliter paululùm cum eo affatim colloquaris? Assistit enim ibi, etsi corporeis oculis invisibilis, ad tuum tamen regimen atque solamen.

Sacerdos es, atque Ecclesiæ Minister, Angelorum ministeriũ æmularis in terris. De Angelis

Danielis cap. 7. *v.* 10. habemus: Millia millium miniſtrabant ei, & decies centies centena millia aſſiſtebant ei. Immiſce ergo te cum illis, & coram Domino Deo tuo aſſiſte pariter & de eorũ ſocietate latere.

Debitum gratitudinis hoc à te requirit, ut præter Miſſæ celebrationem quotidie aliquam horam tibi ſtutuas, quâ ad ſalutandum & adorandum Dominum in Euchariſtiæ Sacramento præſentem, & quaſi ad audientiam occurras: dignitas, qua à Deo inſigniris, imò & quotidiana emolumenta, quibus ſuſtentaris, nonnè à miniſterio hujus Sanctiſſimi Sacramenti præcipuè dependent?

Hæc hora meridiana hiſce exercitijs Spiritualibus ſatis commoda eſt. Etenim, cùm Eccle-

ſia

ſia tunc à fidelibus non frequentetur, non eſt, qui impediat orationem tuam, quin plores, quin pios tuos affectus foras aperies, cauſamque animæ tuæ & tui gregis, cum fiducia cum Deo tuo illic ſtante, teq́; audiente tractes. Deus autem miſericors & pius, qui ſe honorantes exaltat, & ad ſe accurrentes hilariter excipit, orationem tuam redire vacuam ad te, non patietur.

Quis prohibet etiam, cur non aliquam partem hujus temporis, inſumas in cultu ac veneratione Beatiſſimæ Virginis? ſi adoras & viſitas Chriſtum Dominũ in Sacramento manentem, cur omni devotionis affectu non etiam viſitas & colis ipſius Genitricem, ex qua ſumpſit corpus & ſanguinem, quem tu adoratione latriæ

veneraris & quotidie in Missæ Sacrificio tractas & sumis. Meritò post honorem & cultum in Christū Dominū, Beatissimæ Virginis cultus ac veneratio præcipuū suum locū vendicat in corde Sacerdotis, cùm & ipse officio Matris Domini fungatur in terris, & ipsa Dei-Para Virgo sit peculiari quadam ratione Domina, ac optima Parens Sacerdotū; cùm enim sol in omnes naturales effectus influat, eò tamen uberiùs influit, quò hi effectus majores sunt; sic MARIÆ lumen & auxiliū in omnes quidem status Ecclesiæ derivatur, verùm in eos præcipuè & maximè, qui gradu gratiæ & sanctitatis inter alios excellūt. Si ergo hujus Sanctissimæ Virginis amore teneris, si erga illam aliquo gratitudinis tā-
ge-

geris affectu, illam quotidie venerare, vel per officij in illius honorem instituti, vel Rosarij, vel aliarũ precũ recitationem, magna cordis latitudine ad illam tanquam ad Matrem confuge. Quemadmodùm continua respiratio non solum est signũ vitæ, sed etiam causa: sic Sanctissimæ MARIÆ nomen, quod in DEI servorũ ore assiduè versatur, argumentũ est, quòd verâ vitâ vivãt, & simul etiam hanc eandem vitã efficit, & cõservat, omnemq́; eis lætitiam & opem ad omnia impertitur. Sic Germanus Patriarcha Constantinopolitanus verus, ac gravis Auctor *Serm.* 1. *de pact.*

Cur non etiam aliquid honoris impendas Sanctis Tutelaribus ac Patronis tuæ Ecclesiæ? cujus

proventibus gaudes, & ſuſtentaris: Qui ſicut peculiari patrocinio ſuarum Eccleſiarũ Rectores fovent, & protegunt: Sic ut de illorum tutelâ dignũ efficias, illorum memoriam per preces, ac vitæ imitationem quotidie colere par eſt.

Optimè Thomas à Kempis *de diſcip. Clav. c.* 25. Stude cum Sãctis ac amicis Dei tempore incolatus tui facere amicitiam, & ad eos ſpecialem habere familiaritatem, & hominũ notitiam, & allocutiones inutiles declinare. Melior eſt tibi Sancti unius oratio, quàm omnium Sæculariũ amicorum viſitatio. *Vide alia in Curatore Anim. P.* 3. *cap.* 8. *pag. mihi* 158. Verùm, ne te diutiùs in recitandis precibus detineam: cum hoc tempore meridiano ob

po-

populi absentiam ab Ecclesia liber, & commodus locus tibi relinquatur cuncta in ea lustrandi. Altaria circũspice, an æditui diligentiâ bene sint omnia composita, an parietes mundi, an sacra suppellex ritè asservata, an munda sint omnia. Et si quid indecenter, & indecorè compositum inveneris, ipse etiã proprijs manibus corrige; sunt enim tẽpla ipsa, altariumq; cultus, & ornatus sub cura Sacerdotis; neque hoc mysterij genus dedecet Sacerdotem, imò illi optimè convenire asseruit D. Ambrosius. *Lib. 2. de Off. cap. 21.* Maximè Sacerdotes convenit ornare Dei templum decore cõgruo, ut hoc etiam cultu aula Dei resplendeat. In hisce exercitijs, si hoc tempus consumas, profectò non time-

mebis à Dœmonio meridiano, nec à sagitta volante per diem.

REGULA XV.

Singulare charitatis opus est, visitare infirmos, quod non pigeat curatorem Clericum hilari animo subire, ex eo enim in delectione firmabitur.

NOn est, quo te ab hoc charitatis officio exemptum putes, quia nimirū simplex Sacerdos es, & animarū cura tibi non incumbit, partem aliquam diei, ubi tulerit occasio, & operam tuam necessariam, aut utilem existimaveris in visitandis, & sublevandis infirmis, impendere debes. Urget te Ecclesiastici præceptū. *Eccles. cap. 7. v. 39.* Non te pigeat visitare infirmū, ex his enim in dilectione firmaberis: Cùm enim sit hoc opus charitatis, hoc

sanè

ſanè fiet, ut charitas, quæ creſcit ex ſuiſmet operibus, creſcat in te & firmior reddatur, ſicut habitus creſcis ex frequentatis actibus; & creſcat etiã in alio, cùm nihil ſit, quod ita amorẽ conciliet, ſicut amor, unde dictũ eſt: Si vis amari, ama. Accedit remiſſio peccatorũ venialiũ, quæ authore S. Cæſareo Arelatenſi acquiritur viſitatione infirmorum. Chriſtũ imitaberis, qui ſocrũ Simonis febricitantem inviſit, atq; ad alios ægrotos acceſſit.

Multa ediſces ſaluti tuæ utilia, ſcilicet, quàm à tenui filo vita hominis pendeat, quàm fragilis, quàm caduca, quàm brevis, quàm multis, ac varijs caſibus, ac periculis ſit expoſita, quàm fallax, & inconſtans mundi proſperitas. Edoceberis etiam alieno exemplo, quænam ſint præcipuè, quæ

ægrotantem tunc temporis gravius vexare soleant, qui pavores illum exagitent, quàm terribilis sit hora nostræ resolutionis, ut maturè te ipsum munias in virtutũ præsidijs, quæ te in illa tam ancipiti pugna adjuvare possint; Nam & Tu Sacerdos homo mortalis es, & fragilis, innumeris & tu obnoxius infirmitatibus & tandem mortis imperio subjectus. Addit Thomas à Kẽpis: Ne despicias infirmũ, nullus scit, quid adhuc de te fiet. Omnes fragiles sumus, & omnes adjuvari indegemus.

Verùm, si Pastoris officio fungaris, quis nescit infirmorũ curam esse inter prima, & præcipua veri Pastoris munera, in quo quidem, si operam tuam desiderare permittas, non Pastoris, sed mercenarij partes tueris. Væ Pa-

ſtoribus, qui, quod infirmũ fuit, non conſolidâſtis, & quod ægrotum, non ſanâſtis. *Ezech.* c. 34. v. 2. 4. In cura ægrotantiũ, præſertim pauperũ, & egenorũ, qualis ſit charitas paſtoralis facilè ſe manifeſtat. Nec æquidem ſcio, quomodo Sacerdos ille ſomnum quietè capere poſſit, qui ſciens aliquem ex curæ ſuæ commiſſis infirmari, tamen cùm potuit, nõ inviſit; Verè iſte animas non amat, ſi enim amaret, de quovis, etſi in minimo periculo metueret, & ſe magis de illorũ ſpirituali ſalute ſollicitũ præberet, nec in re tanti momenti tam facilè aliorum operæ fideret; Non Giezi opera, ſed Eliſæi Prophetæ præſentia filio viduæ vitam reddidit. Oculi, ac præſentia Paſtoris omniũ ſuarũ ſolamen, ac

præ-

sidiũ sunt. Si quotidie ad infirmos accedis, morbi incrementa observas, sicq; maturo tempore per Sacramentorũ administrationem illorũ saluti consulis, nam securiùs est mortem hujusmodi præsidijs prævenire, quàm ab ipsa præveniri.

Quod sanè erga pauperes diligentiùs præstandum est, quibus pauci sunt; qui assistant, & si assistant rari admodùm, qui morbi incrementa, & accessiones observant, ut maturè ad Sacramenta ministranda Sacerdotẽ accersant. At his omnibus periculis quotidiana & frequens visitatio Pastoris occurrit. Medetur etiam tẽporali necessitati, illorũ egestatẽ per aliquam eleemosynam ex suo sublevans, & aliunde etiam ex aliorũ charitate conquirens, sicut

de nonnullis probis Curatoribus accepimus, qui utriq; animæ ſcilicet & corpori, Sacramentis & eleemoſynâ ſuorũ infirmorũ ſubveniunt.

Neq; te terreat labor, fœtor, ſeu etiam periculũ contagionis; quia illius anima, etſi hominis pauperis & mendici pretioſiſſima eſt, utpote ſanguine Chriſti redempta, & de illa tibi ratio exactiſſima reddenda eſt, & tunc de ſumma ſalutis illius agitur. Eſto etiam quòd morbũ aliquem contrahas, adhibita etiam debita cautione, quam nec Sanctus Carolus, etſi animarũ amantiſſimus, tempore peſtis negligebat, ſequatur etiam mors, quid inde? hoc ſummi beneficij loco ponere debes, ut animam tuam ponas pro ovibus tuis, miniſteriũ tuũ implevi-

ſti,

ſti, bonũ certamen certâſti, curſum conſummâſti, fidem ſervâſti, in reliquo repoſita eſt tibi corona juſtitiæ.

Verùm adverte diligenter, ne in hoc tã præclaro charitatis officio aliqua avaritiæ titillatio animũ tuũ pulſet, nẽpe ut condatur teſtamentũ, vel legatũ in tui cõmodũ, & utilitatẽ fiat, ut funeralia pinguiora ſint, vel quid hujuſmodi, quod avaritiã oleat, aut de avaritia ſuſpicionem generet; ſic enim ideo ægrotos viſitas, non ut illorum animas quæras ut ſalvæ fiant, ſed de illorum facultatibus, & ſpolijs diteris, jam hoc non facis ex charitate, dehoneſtas miniſteriũ tuũ. Non eſt beneficiũ, quod in quæſtũ mittitur, *inquit Seneca Lib.* 4. *de benef: cap.* 14. Hoc eſt propriũ mercenarij, qui ſola cupiditate

mercedis, & lucri gregem custodit.

Neq; ex hoc egestatem timeas, quia non tua quæris, sed animas, nam hoc est verè ditescere. Audi quid dicat D. Ambrosius, narratâ cum laude repudiatione munerũ oblatorũ Abrahæ, à Rege Mel-„chisedech, *Lib. de Abr. c. 3. in* „*Genes.* 15. Quoniam sibi mer-„cedem ab homine non quæsivit, „à Deo accepit, sicut legimus „scriptum: Quia post hæc „factũ est verbum Domini ab A-„braham in visu, dicens: Noli „timere Abraham, ego protegam „te, merces tua multa erit valdè. „Non est serus ad remunerandũ „Dominus; & citò promittit, & „multa largitur, ne infirmos ani-„nimos per dilationem aliquam, „subeat pœnitẽtia, contempsis-

se

"se præsentia, & veluti quadam "usuraria largitate compensat, ut "uberiora restituat ei, qui ca- "ptus non fuerit oblatione præ- "sentium. Hactenus D. Ambrosius, qui innuit, quoque filiū Isaac à Deo illi datū in hac vita remunerari Deū eos, qui illius servitiū gratis procurant, nam de mercede futuræ vitæ in æternitate, non est, qui dubitet. *Vide alia in Curatore Animarum P. 4. cap. 10. 12. 13. pag. mihi 266. &c.*

REGULA XVI.

Verbum Dei Clericus sæcularis, sive curatus, sive incuratus non solùm attentè legat, alijs cum pio fervore prædicet, sed ab alijs fructuosè audiat.

Optimè Joannes Climacus ait *Gradu* 14. Nos faciliùs perve-

nire, ac breviore tempore ad perfectionem per auditionem divini verbi, quàm per ingenij perſpicuitatem, & per libros. Rationẽ aſſignat D. Hieronymus *Lib. 2. Epiſt. ad Gallat.* Scriptura divina ædificat & lecta: ſed multò plùs prodeſt, ſi de litteris vertatur in vocem, magnam ſiquidẽ vim habet viva vox. Et ſi acriora ſunt, quæ legis, quàm quæ audis aliquando, altiùs tamen in animo ſedent, quæ pronuntiatio, vultus, habitus, geſtus etiam dicentis affigit. Quot viri etiam doctrinâ, & ſcientiâ inſignes, divini verbi prædicatione à non eloquenti, aut ita erudito miniſtrata, viam ſuam in meliùs mutaverunt? Hinc eſt illud vetus proverbiũ: Etiam piſces egent ſale. Hoc eſt piſces marini, etſi

ſal-

ſalſi maris aquis alantur, egent tamen ſale, quo condiantur in cibũ, ut ſapiant comedentiũ palato. Etſi Sacerdos es, & in ſtudio ſacrarũ litterarũ verſatus, & tu quoq; eges ſale, ut ac alio edocearis. Certũ eſt ex doctrina Sãctorũ Patrũ, & ipſa luce meridiana clariùs, neminẽ ſcire omnia, & poſſe juniorem vel aliũ minùs eruditum noſſe, quæ tu ignoras. Quis Moyſe eruditior, & prudẽtior? Libenter tamẽ audivit cõſilium Jethro ſoceri ſui, & exequutus eſt. Quibus auditis Moyſes, fecit omnia, quæ illi ſuggeſſerat. Inquit Sacer Textus *Exod. cap.* 18. *v.* 24.

Deinde tepor aliquis, ſeu acedia quædam in rebus etiam ſpiritualibus obrepere ſolet, quam ſi citò non diſcutiamus ex ſenten-

tia S. Dorothei, ceu arefacti, aut diffecti nonnunquam cademus. Hunc teporem Deus viva voce exhortãtis pellit, & femi mortuũ ignẽ excitat, & accendit. Nonnè cor noftrũ ardens erat in nobis, dum loqueretur in via. *Luc. cap.* 24. *v.* 32.

Si ergo in eo loco refides, in quo non defunt, qui has divinas dapes tibi apponant quotidie; ut evenire folet in civitate, in oppidis, & in locis nonnullis amplioribus; invitatus ad tale convivium ire non recufes, imò nec etiam invitatus opportunè, importunè intrare contende, funt etenim eloquia Dei verus cibus animæ. Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua. *Pfal.* 1. 18. *v.* Audi Thomam à Kempis: O bone IESU, cui tu fapis, quid ei

rectè nõ sapi, & cui tu non sapies, quid ei ad jucunditatẽ esse poterit. Et cogita non hominẽ à te, sed Deũ ipsum auditũ iri, hæc enim cogitatio omnẽ jactantiã, quæ in animo tuo oriri posset, tollet, paravit animam tuã ad attentionem, reverentiam, & cupiditatẽ audiendi, & proficiendi.

Si autem ibi commoraris, ubi illud dici potest, quod est *in* 1. *Regum cap.* 3. *v.* 1. Et sermo Dei erat pretiosus, hoc est, ut exponit D. Gregorius, rarus admodum. Quia præter eum, cui animarum præfectura commissa est, solus Sacerdos es, vel etiã tu solus curator, & præter te nullus Sacerdos alius, ut est in pagis, & villulis; adhuc tamen hoc cœlesti pabulo non carebis, si hæc pauca præstabis.

Pa-

Parochi fermonē feſtivis diebꝰ diligenter auſculta, & eo affectu, ut ex eo ſpiritualiter ædificaris: non ùt ſermonem hominis, etſi minùs periti & eloquentis, ſed ùt ſermonem Dei excipe. Recō-de pauca illa verba in corde tuo, quædam utiliora pro tua emen-datione, & profectu elige, quæ per totam hebdomadā rumines, recogites, & tanquam medicamē-ta tuis morbis applices. Etſi ſim-plex ſit ſermo Parochi, & minùs compoſitus, eſt tamen Dei verbū, penetrabiliùs omni gladio accuto. Etſi etiam deeſt prædicator, cer-tè non deerunt libri pij, & ſacri, quos quotidie perlegere poſſis. ſunt libri, quaſi muti magiſtri, qui nos erudiunt.

Verùm ſi tu ille es, per quem ſale cōcionis condiendi ſint alij,

quotidie inter virentia divinorũ eloquiorum prata ſpatiari poteris; imò & debes, ſi de bonis paſcuis tuo gregi providere cupis. Neq; enim differre debes uſq; ad diem feſtum ea parare, quæ populo dicturus es: omnia ſuum tempus requirunt. Primò frumẽtum colligendum eſt, deinde triturandum, poſtea purgandũ, ſoli exponendum, molendum, deindè conficiendus panis, deniq; coquendus. Similiter & tu per totam hebdomadam ſacros libros evolve, ſtudioſè perlege, ex his quæ legis, ea tantùm ſelige, quæ ſpiritualis tui gregis neceſſitati magis conſentanea judicaveris, pauca illa grana, ſoli divini luminis, & gratiæ expone, concoque panem calore orationis, atq; ſic concoctum, populo tuo mandu-

candum propone, hac ſiquidem ratione, quotidie divinum verbũ audire poteris, eritq; concio tua, non minùs populo, quàm tibi ipſi utilis, & fructuoſa, fietque, quod D. Hieronymus peroptat in omnibus divini verbi prædicatoribus: Anima, quæ benedicit, impinguabitur, & quæ inebriat, ipſa quoq; inebriabitut. *Lib. 2. in Proverb.*

REGULA XVII.

Clerici Cõgregationem ſpiritualem crebriùs inſtituant conferendo inter ſe, non ſolùm de fervente verbi Dei prædicatione, catechizatione, vitiorum extirpatione, virtutum implantatione, earum incremento, devotione in SS. Eucharistiam, B. V. Mariam, & alios Sãctos, ſed & de proprio virtutum ſtudio, & profectu.

COnſulerem etiam, ubi loci cõmoditas id tulerit, quemadmodum a nonnullis probis Sacerdotibus jam pridem in uſu receptum eſt, & quidem cum ingenti ſuo fœnore ſpirituali, ut quatuor, aut ſex Sacerdotes ſemel in hebdomada uno in loco ſimul convenirent, ſub tutela & præſidio Beatiſſimæ Virginis ad agendum de alijs rebus, quibus incitentur & juventur ſimul ad ſalutem, ad perfectionem, etiam ſub ductu alicujus Sacerdotis inter alios in hac eadem perfectionis via magis verſati.

Optimum ſanè inſtitutum, nec quidem novum, & recens, ſed ab alijs non tantùm Monachis, Eremitis, & Anachoretis, ut patet apud Caſſianum, ſed ab Apoſtolis ipſis ad nos uſq; derivatũ. Clarè

hoc ex Pauli dictis colligitur: *ad Gallat. cap. 2. v. 2.* Ascendi, inquit, secundùm revelationem, & contuli cum illis (scilicet Apostolis) Evangelium, quod prædico in gentibus, ne fortè in vacuum currerem, aut incurrissem. Profectò non ascendit Paulus ad discendũ Evangeliũ, quia jam antea dixerat, se non ab homine illud didicisse, sed per revelationẽ IESU Christi, ascendit ergo, cõferre Evangelium. Et Cassiodorus ait. *Lib. de amore.* Gratissima erat fratribus Antiochenis Pauli, & Barnabæ præsentia corporalis; quorum doctrina, quorũ collatione, & disputatione firmabantur in fide. Idem factitatum fuisse à Florentino Sacerdote piissimo, Thomas à Kempis asserit, „*cap. 25. vitæ fol.* 101. Egregi-

 us,

„us, ac vernans flos Sacerdo-
„tum Magister Florentius, fer-
„vidus animarũ zelator, non so-
„lùm curam domesticorum fra-
„trum habuit, sed etiam saluta-
„ris verbi semina in alijs vicinis
„Clericorum Congregationibus
„plantare studuit; faciens inter-
„dum collationẽ devotæ exhor-
„tationis. *Hæc omnia Thomas.*

D. Chrysostomus hujusmodi cœtus, & congregationes, convivijs collatitijs, seu symbolicis comparat, sic enim ad populum „Antiochen. *Homil.* II. *ad pop.*
„*ant.* Quoniam se quisq; per se-
„ipsum emendare facilè non po-
„test, faciamus sodalitia, & col-
„lationes, & quod in convivijs
„pauperes faciunt, quoniam non
„potest quisq; solus convivium
„exhibere perfectum, conveniẽ-

,,tes omnes ex ſymbolo omnium
,,conferũt; hoc & nos faciamus:
,,poſtquam per nos ipſos torpidi
,,ſumus, collationes facientes in-
,,ter nos, conſilium ſpondeamus
,,conferre, & monitionem, & ex-
,,hortationem, & increpationẽ,
,,& minas, ut ex ſingulorum ſtu-
,,dio omnes rectè agamus. *Hæc omnia Chryſoſtomus.* Ex quibus licet colligere, non tantùm hujus laudabilis inſtituti conſuetudinem, ſed etiam ingentes, quæ inde emanant, utilitates.

Primò enim in hujuſmodi ſpiritualibus congreſſibus pellitur tœdium illud, ſeu ſopor, quem nonnunquã immittit dœmon in properantibus ad perfectionem. dœmonis artes, quibus profectũ ſpiritualem vel impedire ſolet, vel exterminare, deteguntur, & ar-

arma ſubminiſtrantur, quibus potiſſimum elidantur. Locupletatur enim intellectus ex ſingulorum doctrina, monitis & documentis, ſunt enim in his conventibus ſinguli omnium, & omnes ſingulorũ magiſtri viciſſim, & diſcipuli, dum omnes in unum quaſi theſaurũ conferunt, quidquid illis occurrit in via ſpirituali. Inflammantur & accenduntur animi ad virtutem. Si lapis ſæpè ad lapidem concuſſus ſcintillas exilere facit, tametſi nihil frigidius lapide, nihilq; igne calidius; at tamen concuſſio, victa natura ignem elicit. Quod cum lapillis contingit, multò idem fit & in animabus, quæ mutuò atteruntur, & igne ſpiritus concaleſcunt. Ita Chryſoſtomus *Homil. 6. ad pop. ant.*

Atq;

Atq́; hæc flamma caloris faciliùs exardeſcet, ſi ille, qui hujuſmodi conventibus præeſt, tum exemplo ſuo, tum verbis ſuum quoque fervorem, & ſpiritum adjungat.

Symbola autē, quæ unuſquiſq́; ad hæc convivia ſpiritualia collatitia afferre debent, ut ex varietate jucundiora, & utiliora reddantur, ſunt alacritas, & promptitudo conveniendi. Multùm facit hec alacritas, ſegnitiem expellit, tollit impedimenta, que te avocare poſſunt à cōgregatione. Auget deſiderium tuæ ſalutis, dedeſiderium autem aperit, & magis dilatat os cordis, ut magis divinâ gratiâ implearis. Fames bonæ valetud nis inditium eſt.

Exiſtima, hujuſmodi conventus ſpirituales eſſe tibi in primis

val-

valdè utiles, & neçessarios, quia in ijs agitur de sanandis animi morbis, quomodo in vita crescamus & roboremur, quâ ratione ad eam perfectionem brevi perveniamus, statui tuo convenientem. Vita boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet, ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius. Et meritò multò plus debet esse intùs, quàm quod concernitur foris; quia inspector noster est Deus, quem summoperè revereri debemus, ubicunq; fuerimus, & tanquã Angeli in conspectu ejùs mundi incedere, inquit Thomas à Kempis *Lib. de imit. Chr. cap.* 19. *n.* 1.

Ad hos spirituales coetus offer animum tuum vacuum & plenũ, vacuum quidem externis negotijs & perturbationibus, quia pluri-

bus

bus intentis minor est ad ſingula ſenſus: plenum autem proficiendi.

In ipſis autē conventibus, quæ dicuntur, & monentur, tibi præſertim dicta exiſtima, atq; ideò aliqua ſemper annotabis, quæ poſſint tuæ vitæ emendationi, ac perfectioni, vel parandæ, vel augendæ, quæ poſtea per totā hebdomadam exequaris; tu tibi ipſi medicamentum applica, ut tandem convaleſcas. Turpe exiſtimat D. Chryſtuſomus *Homil.* 38. *in Geneſ.* vacuum medicamētis illum redire, qui ad domum medici acceſſit, & officinam medicamentorum adijt.

Diſce etiam in Plutarcho *Lib. de audit. off.* Quid prodeſt ſermonibus alienis animum oblectare, ſi nihilò tu fias melior? Qui

immoti consident ad ignem, fomenta inde accipiunt, ut faciei ruborem; ita si adhos spirituales cætus accedis, in quibus divinus ignis vel excitatur, vel exardescit magis, & nihil inde caloris tecum defers, turpissimum est, tibiq; valdè perniciosum. *Vide alia in Curat. anim. pag. 4. cap. 7. 8. 9. pag. mihi 245.*

REGULA XVIII.

Mortificationis studium Clerico sæculari vel maximè necessarium, ejus enim usus est ad perfectionẽ optimus gradus.

NIhil profectò faciliùs est, quã de mortificatione disserre, ipsius regulas alijs præscribere, nec non aliorum frangere voluntates, & hoc mortificationis flagello pulsare; at non est cuiq; ita facilè seipsum eodem flagello per-

cu-

cutere. Chirurgus etiã magna animi alacritate, ac cõstantia alterius putridam carnem urit, & secat, suam verò carnem, si morbum similem contraxerit, vix & non sine magno dolore levissimâ contrectat manu. Et tamen & tu Sacerdos homo es, eandem carnem induis, quàm alij rationi; & spiritui contumacem. Quare ergò eadem medicamenta; quæ offers alijs, tibi ipsi non applicas? qui eadem laboras infirmitate, & fortasse majori, & acrioribus stimulis ad peccandum, vel ex pinguioribus reddítibus, vel ex otio majori, vel ex frequentioribus objectis, & periculis?

Tibi siquidem & illud B. Pauli *ad Rom. cap.* 8. *v.* 13. Si secundùm carnem vixeris, morieris,

ris, si autem Spiritu facta carnis mortificaveris, vives. Quid est autem secundùm carnem vivere? Optimè explicat B. Prosper. *Lib.* „1. *de vitæ conc. c.* 1 Ille secun„dùm carnem vivit, qui secun„dùm seipsum vivit, qui pergit „quò vult, dormit quando, & „quomodo vult, loquitur, quæ „vult, & ubi vult, manducat & „bibit quando, & quod vult, & „quantùm vult, ridet, & læta„tur, inter quos vult? postremò „quidquid naribus suavè est, „quidquid tractare blandũ, quid„quid oculis delectabile, quid„quid sensibus cæteris carnis suæ „jucundũ, exercet, ac sequitur; „qualiter vult; quia omnia lici„ta, & illicita carnaliter vult.

Quinimò illud Moysi dictum tibi præcipuè convenit *Exod. c.*

3.

3. v. 5. Solve calceamentũ de pedibus tuis, nam locus, in quo ſtas, terra ſancta eſt. Status enim Sacerdotis, & Paſtoris animarũ omninò ſanctus eſt, nec mediocrem uſum mortificationis tã interioris, quam exterioris hominis requirit, ſed ſtrenuũ, & verè aſſiduum. Toto ergò cœlo erras, & manifeſtè teipſum decipis, ſi exiſtimas ſine mortificationis uſu poſſe te ad aliquem perfectionis gradum pertingere, aut etiã divinam gratiam conſequi, & fovere, vel ullam veram, ac ſolidam virtutẽ conſequi; nam hæc teſte D. Thoma *P.* 2. *q.* 59. *art.* 2. paſſiones ſedatas requirit.

Planè hoc eſt in confeſſo apud omnes. Tantùm proficies, quantùm tibi ipſi contuleris. Non in quantùm oraveris, aut prædica-

veris, aut in doctrina eruditior evaseris, sed in quantùm in practico mortificationis usu profeceris, perfectionem consequeris. Et Thomas à Kempis *de mortific. suipsius cap.* 1. Tantùm proficio, quantùm pro Christo dimitto, & tantùm proficio, quãtùm à me exeo: Ubi me relinquo, ibi me invenio, & ubi meipsum quæro, ibi me perdo. Ubi meipsum accomodo, ibi me lædo.

Adde, si curam animarum quæris, etiam ob spiritualem aliorũ utilitatẽ hoc mortificationis studium exercendum est; via enim, per quam gregem tuum ad æternitatis pascua dirigere debes, profectò non est alia, quàm sui ipsius abnegatio: Ita Paulus *ad Ephes. cap.* 4. *v.* 21. 22. In ipso edo-

edocti eſtis, ſicut eſt veritas in Chriſto IESU, deponere vos ſecundùm priſtinam converſationem veterem hominem, qui corrumpitur ſecũdùm deſideria carnis. At paſtor gregẽ ſuum præire debet, nec tu artem ullam benè alios docebis, quàm ipſe priùs non didiceris.

„ Itaq; omni die (ut utar verbis Thomæ Kempenſis de mortificat: oportet te proponere, „velle mori proprer Chriſtum, & „de novo incipere emendare vitam tuam, & te ad pœnitendũ, „& ad moriendum diſponere, & „teipſum vincere; atq; hoc ipsũ „propoſitum viriliter exequi.

Verùm cùm mortificatio duplex ſit interioris, & exterioris hominis, cùm interior mortificatio tantò nobilior, & excellen-

tior

tior, quantò anima corpore præstat; in hac præcipuum studium ponendũ est, exterior tamen negligenda non est, etenim se invicem juvant, nec ab invicẽ separari debent.

Nulla prætereat dies, in qua in aliquo de teipso victoriã unã non reportes, etiam in rebus parvis; nam parva non vincunt, & nos capiunt, quod volucrum exemplo „nos docet S. Eprhrem *Serm.* „*de lingua mala.* Ex volucrum „aucupio disce, quæ parva videñ„tur, non ideò contemnenda; „contingit enim, ut avis in la„queum incidens minimâ capia„tur unguicula, & alarum vires „franguntur ac debilitantur ob „unguem vilem, & cùm totum „corpus sit extra laqueum, totũ „tamen retinetur. Et leonem for-

„fortiſſimum omnium beſtiarum
„capillo teneri, & aquilam vo-
„lucrum robuſtiſſimam ungue il-
„laqueatam venatori obnoxiam
„reddi, ſcribit S. Dorotheus. Sed
ſi hoc evenit in parvis, quid e-
rit in magnis, in abneganda pro-
pria voluntate, in moderandis
parvis animi affectibus, in cohi-
bendo amore proprio, à quo tã-
quam à radice omnium vitiorum
rami enaſcuntur? ſi in lapide i-
maginem aliquam inſculpas, & ſi
magno labore id facias, manente
tamen lapide eadem imago ſem-
per perſeverat, quia lapis, cum
ſenſu, & motu careat, non eſt
mutationi ſubditus. At tu non
es lapis, ſed homo, non ſemper
in eodem ſtatu permanens, & in
quo affectus veteris Adæ revivi-
ſcunt, undè neceſſarium eſt ite-

rum, atq; iterum mortificationis gladio, quæ pullulant resecare; nunquam in hoc spirituali bello arma deponenda, nunquam in otio standum est.

Mortificationi interiori exteriorem aliquã, sed discretam corporis afflictionem junge quotidie, quæ interiorem adjuvet, ne carnis insolentia fructu bonorum operum priveris: & cùm, ut plurimùm peccata comittamus, vel ex carnis suggestione, vel ut illi indulgeamus; si caro te decipit, & te quotidie trahit ad culpam, etiam quotidie eam corrige.

Mirabiles inde in animam tuã utilitates emanabunt, quas, quia paucis Cæsarius Arelatensis Episcopus Nom. 1. egregiè complexus est, illas ab ipso excipe. „Sãctæ afflictiones humiliata cor-

po-

"pora macerant, ſed immaculata
"corda purificant. Mẽbris ſub-
"trahunt fortitudinem, ſed con-
"ſcientijs addunt nitorem: Ni-
"hilominùs de cõtritione animi
"redimuntur crimina volupta-
"tis. Per duræ crucis exercitia
"deceptæ dudum carnis gaudia
"puniuntur; ac ſic mortificati-
"one præſenti futura mortis ſen-
"tentia prævenitur, & dum cul-
"pæ auctor humiliatur, culpa cõ-
"ſumitur: dumq́; exterior affli-
"ctio voluntariæ diſtrictionis in-
"fertur tremendi judicij offenſa
"ſedatur, & ingentia debita la-
"bor ſolvit exiguus quæ conſum-
"pturus erat labor æternus. Hæc
ille. Si hæc bona ſigillatim ex-
pendes, has corporis afflictiones,
non tam aſperas, & difficiles hor-
rebis, ſed uti ſuaves & utiles li-
ben-

benter amplexaberis. Quanta futura ſit gloria & conſolatio carnē ſuam caſtigantibus, hîc non cognoſcimus, ſed in futura vita videbimus. Secundum multitudinem dolorum meorum conſolationes tuæ lætificaverunt animā meam *Pſal.* 93. *v.* 19.

Ne quæſo te terreat, ab hoc tam neceſſario opere Dœmon, qui cùm ſit immundiſſimus ſpiritus, horret has voluntarias carnis afflictiones, propterea illas diſſvadere conatur, ut egregiè annotavit Hugo Victorinus *Lib.* 1. *de* „*clauſ. an. cap.* 2. Ecce Diabolus „Phyſicam docet, ecce medicus „factus eſt, de complexionibus „loquitur, infirmitates diverſas, „ſi teneatur religio, generari „prædicat; ſed quare hoc? Nō „ut remederi velit, ſed ut occi-

dere

„dere possit: Non ut ægritudi-
„nes curet, sed ut securiùs infe-
„rat mortem. Videt ex subtra-
„ctione ciborum, luxuriæ vires
„posse minui, & ideò non tardat
„minari ægritudinem. Idem di-
„cendum de cæteris carnis casti-
gationibus.

Neq; minùs ab amore proprij corporis te superari patiaris, nã hoc non est odisse carnem tuam, sed amare, non occidere, sed salvare. Est Christi Domini dictum *Matth. cap. 16. v. 25.* Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam, qui autem perdiderit propter me, inveniet eam. Et illud D. Bernardi *serm: Ecce nos.* Tempus hoc animabus, non corporibus assignatum est; dies salutis, non voluptatis, omnia tẽpus habent, animabus nunc ope-

ram dare necesse est. Hoc debet esse negotium nostrum, vincere seipsum quotidie, atq; in melius proficere. *Vide Curatorē Animarum P. 3. cap. 4. pag. mihi 134.*

REGULA XIX.

Fragmenta temporis studiosè à Clero sæculari colligenda, ne pereant.

VOco fragmenta temporis, parva illa horarum spatia, quæ suum proprium, & destinatum ministerium non habent; cujusmodi est, parva illa mora, dum paratur prandium, vel cœna, vel signum campanæ minoris quæ te vocat ad Chorum, exspectas, vel præstolaris amicum negotij causa, vel ad suscipienda Sacramenta fideles exspectas, & his similia: quæ quidem, si diligenter non cures, prætereunt sine lucro,

cro, & infructuosè, nec ſine aliqua jactura animæ tuæ, quia & de his particulis temporis ratio à te exigetur ab eo, qui minima quæque curat, & attingit ſuâ providentiâ. Majori diligentia tempus nobis ſervandum eſt, quam aurum, quia illo pretioſius eſt, & ſi fruſtula auri diligenter colligimus, & aſſervamus, quare non & fruſtula temporis? cum nullum ſit adeò exiguum, quin in illo vitam æternam mereri valeas. quẽadmodum latro in cruce conſequutus eſt.

Deindè ex tribus partibus temporis, nulla à nobis poſſidetur, niſi hæc breviſſima, quæ præſens eſt; præterita jam abijt, & ampliùs non eſt, futura nondum advenit, ſola præſens tua eſt, ſi hanc in res inutiles prodigis, nonnè

hoc est totum tempus otiosè consumere? Tempus quidē præsens proijcere, ac serò postea revocare præteritum, quando nullum est lapsæ virtutis remediū, summæ stultitiæ est, inquit S. Basilius *de lib. Gentil.*

Sciscitanti verò, quanam ratione hæc pauca fragmenta ita colligi possint, ut ex ijs paucis fiat unū satis, ex quo diteris? Unico verbo respondeo; Deum verè dilige; Nam si Deum ardenter amaveris, nunquam otiosus eris; nam Christi amor non sinit in anima nasci torporem, ait Ioannes Trithemius. Ex D. Bernardi Sententia *Serm. 6. De modo benè vivendi:* Deum verè diligenti, nulla est hora otiosa; Flammæ ignis muscæ otiositatis nullo unquam tempore adhærere possunt.

Vel

Vel fabrum imitare ferrarium, qui inter operandum pro quovis laboris levamine incudem suam ferit, & malleo percutit: sic tu illo brevi temporis spatio percute pectus tuum, ut aliquis sonus audiatur, qui te ipsum excitet, & dulciter sonet in auribus Christi Sponsi tui: hoc est breves aliquas orationes jaculare in Deum, quæ divinum illius pectus feriant, neq; enim vacuæ redibunt.

Cur etiã parva illa mora cum Angelo, qui à latere tuo nusquã recedit, quique instar pædagogi te sequitur, custodit & regit, dulces aliquos non misces sermones? cur non eum alloqueris? cur non aliquos reverentiæ actus erga ipsum exhibes? cur gratiã aliquã ab eo non exposcis? ægri, nisi ad eos aliorum precibus me-

dicus fuerit invitatus, pro se rogare non possunt, infirma est caro, mens ægra est, & peccatorũ vinculis impedita, ad medici illius sedem debile non potest explicare vestigium. Obsecrandi sunt Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidium dati sunt. Ita D. Ambrosius *Lib. de viduis cap.* 8.

Vel cor tuum, & mentem applica ad eam actionem, quam modo aggressurus es, etiamsi sit refectio corporis, ut omnia facias in Dei honorem juxta D. Pauli præceptum *I. Corinth. cap.* 10. *v.* 31. Sive manducatis, sive bibitis, sive quid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite. Siquidem talis applicatio diligentiam parit, otium, & segnitiem fugat.

Aliter, si hæc fragmenta, ceu mi-

micas temporis neglexeris, cave, ne illud tibi exprobret Dæmon mortis tuæ tẽpore, quod in monasterio Gigniacensi Monacho illi exprobravit, qui cùm viveret, micas panis è mensa cadere, ac perire sinebat, violans morem probatum ex charitate, ac paupertatis spiritu introductũ; Moribundo enim astitit aspectabili forma, saculum micarum plenum ostentans, ut in desperationem induceret; quod obtinuisset, nisi Fratrum vehemẽtes preces obstitissent. At pretiosiores sunt micæ temporis, quàm panis.

Verùm si has diligenter asservaveris, in gemmas, & margaritas tibi erunt aliquando: Sicut pariter micæ panis asservatæ in manibus illius Monachi fuerunt, qui, dum manum applicaret, ut

micas collectas, ne caderent in mensa, Abbati ostenderet, eas in margaritas conversas, omnes viderunt, & obstupuerũt, *Surius 28. Nov. in vita S. Odonis.* Et Thomas à Kempis *de imit. Christi lib. 1. cap. 25.* Gaudebis semper vespere, si diem expendes fructuosè.

REGULA XX.

Præparet se Clericus sæcularis quotidie ad fælicem mortis horam à Deo consequendam.

INter tuas quotidianas exercitationes etiam hanc connumera, & mordicùs tene, ut quotidie cogites, te moriturum, seu potiùs te continuo mori, ut ad hunc extremum vitæ tuæ actum, fœliciter concludendum, te præpares. O hebetudo, & duritia cordis humani, quod solùm præsentia

meditatur, & futura non magis prævidet; Sic te in omni facto, ac cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus, inquit Thomas à Kempis *De imit. Christi l.* 1. *c.* 23. *n.* 1. Sanè hoc negotiũ tanti ponderis est, ut sit summa rerum, momentum, unde pendet æternitas, vel fælicitatis, vel miseriæ, & pro quo negotio prosperè, ac utiliter concludendo tota vita benè impensa à Christiano homine existimari debet. Ipse se seducit, & de morte sua ludit, qui hoc non recogitat, ait D. Augustinus *serm.* 1. *cap.* 20. *de temp.* Præveniendus est hic tibi dies, qui in cautos solet prævenire; quia etsi omnibus dictũ est, ut vigilent, tibi inprimis; Et janitori præcipuè dixit, ut vigilet. Tu es hic janitor, quia Sa-

cerdos es, & claves ſolvendi, atq; ligandi datæ tibi ſunt, qui paſtor ovium es, qui tanquam vigil; ac ſpeculator in populo poſitus es, qui non tantùm de tuis, ſed & de aliorum peccatis rationem es redditurus. Iudicium duriſſimum his, qui præſunt, fiet, ſed quando hoc fiet, niſi in morte? Diſce ergò nunc mori, ut nunc incipias vivere cum Chriſto.

Quomodo autem te pares pro hoc tam formidoloſo, & ancipite certamine, breviter diſce à ſapiente: Memor eſto, quoniam mors non tardat. Da, & accipe, & juſtifica cauſam tuam; quoniã non eſt apud inferos invenire cibum. *Eccleſiaſtici cap.* 14. *v.* 12. *ib.* 17.

Primum ſapientis monitum eſt

aſſi-

aſſidua, ſed ſeria memoria mortis, quam quidem recordatione facilè tibi erit fovere, quia quotidie vitâ functos habes præ oculis, mortis imago perpetua verſatur ante oculos tuos, dum pro illis oras, dum illos comitaris ad ſepulturam, dum illos morti proximos viſitas.

Memini me audiſſe à pio quodam Sacerdote, animarum Curatore. Quoties dicebat ille, defunctum in feretro jacentē aſpicio, ſubitq; animum meum recordatio, me de illius anima juſtiſſimo Deo rationem redditurum, & hoc in eventu meæ mortis, toto corde perhorreſco, illicò omnis avaritiæ titillatio fugatur ab animo meo, nec attendo, an intortitia ſint longa, vel brevia, nec venit in mentem contendere

cum hæredibus de funeralibus, & talis aspectus præ timore lacrymas mihi potiùs excutit ab oculis, quàm gaudium, & lætitiã ex præsenti commodo & lucro; optimus sanè sensus pij Sacerdotis.

Fovet etiam hanc mortis memoriam, si attentè consideres sanctissimum Missæ Sacrificiũ, quod quotidie in Altari Deo Patri offers, in hunc enim finem etiam ab ipso Christo institutum est, ut sit ipsius Passionis & mortis rememorativum; summæ dementiæ est, mortem Christi Domini assiduè recolere, & ita vivere, quasi tu ipse nunquam sis moriturus, nec unquam de tua morte recogitare.

D. Basilij monitum *instruct. ad fil.* serva: Cùm manè surrexe-

ris, ambige te ad vesperam pervenire, & cùm in lectulo membra ad quiescendum posueris, noli confidere de lucis adventu, semper ante oculos tuos versetur ultimus dies. O si tibi verè persuaderes, Missam, quam hodie celebraturus es, ultimam tibi fore, nec tibi imposterum concessum iri, ut iterum celebres: Nec cũ Canonicis tuis in Choro divinas laudes te ampliùs cantaturum, quanta quæso pietate, religione, ac devotionis affectu hæc, & alia omnia munia tua perageres. Cũctis diebus, quibus nunc milito, exspecto, donec veniat immutatio mea. *Iob. cap.* 14. *v.* 14. Sed quid inde sequitur? vocabis me, & ego respondebo tibi. Hæc assidua mortis meditatio pro transitu viaticum parat.

Mo-

Monet secundo loco Sapiens: Da & accipe. Hoc est, ut subducas rationes, cum anima tua habe rationem dati & accepti, tu tibi ipsi esto iudex. Si enim pœnas de nobis hîc sumpserimus, si nos propter peccata quotidiana condemnaverimus, non utiq; juxta D. Pauli dictum judicabimur, inquit D. Ambrosius *in Ps.* 118. Et Thomas à Kempis *de imit Chr. lib.* 1. *cap.* 24. O miserrime, & insipiens peccator, quid respondebis Deo omnia mala tua scienti? qui interdum formidas vultum hominis irati, ut quid non provides tibi in die judicij, quando nemo poterit per alium excusari, vel defendi, sed unusquisquè onus erit sibi ipsi. Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exau-

di-

dibilis, dolor ſatisfactorius & purgativus. Quotidie peccas (quis enim omninò immunis à peccatis?) quotidie eadem per pœnitentiam lava, quaſdam afflictiones corporis pro illorum ſatisfactione ultrò quotidie aſſumito; nam ex dicto S. Proſperi *in Sent. num.* 210. Ceſſat vindicta divina, ſi converſio præcurrat humana.

Idem præſta cum conſcientia tua, id eſt oculo corporis; adeò delicatus eſt oculus, ut ſi in ſe, vel minimum quid pulveris ſenſerit, doleat, angatur, & talem moleſtiam ferre non valens, lacrymis depellere conatur; ſic cum oculo conſcientiæ facere par eſt, cùm in peccatorum quãvis minutorum lapillos, ſcrupulos & pulverem adhæſiſſe perſen-

ſe-

ferit, illicò lacrymis, dolore, & Sacramento depellat. Meliùs est modò purgare peccata, & vitia resecare, quàm in futuro purganda reservare, Thomas à Kempis *de imit. Christi lib.* 1. *cap.* 24. & ,,rursùs *cap.* 23. Quid prodest ,,diu vivere, quando tam parùm ,,emendamus; Ah! longa vita ,,non semper emendat, sed sæpè ,,culpam magis auget. Multi an-,,nos computant cõversionis, sed ,,sæpè parvus est fructus emenda-,,tionis. Si formidolosum est ,,mori, forsitan periculosiùs erit ,,vivere. Si hodie non es para-,,tus, quomodo cras eris? Cras ,,est dies incerta, & quid scis, si ,,crastinum habebis? *Hæc omnia Thomas à Kempis.*

Addit ultimo loco Sapiens: Iustifica animam tuam, ante obitũ,

ope-

operare, justitiam, quia non est apud inferos invenire cibum. Sãctifica animam tuam, habet Græca significatio, virtutes pro viatico para, & ut monet ubi supra „Thomas à Kempis. Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. Præter salutem tuam nihil cogites, solùm, quæ Dei sunt, cura. Fac tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando, ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

Beatus servus ille, quem, cùm venerit Dominus ejus, invenerit sic facientem. *Matth. cap.* 24. *v.* 46.

Sed cùm gratia obdormiendi in Domino, sit omnium maxima, utpote initium nostræ felicitatis,

&

& clausula omnium divinorũ beneficiorum hujus vitæ, summis & assiduis precibus à Deo impetranda est. Cum hoc certum sit ex communi Theologorum sententia, donum perseverantiæ concedi nobis ex mera Dei gratia, & misericordia, atqui perseverantia in hoc maximè consistit, ut quis in Dei gratia ex hac vita decedat.

Singulis ergò diebus partem aliquam temporis habebis huic negotio destinatam, in qua causam hanc animæ tuæ cum Deo tractes. Aliqua opera misericordiæ tam spiritualis, quàm corporalis quotidie exercebis, quæ in hunc finem diriges, cùm scriptũ sit: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur, *Matth. cap.* 5. *v.* Et *Psal.* 111.

v.

v. 5. Jucundus homo, qui miseretur & commodat, disponet sermones suos in judicio, quoniam in sæculum non commovebitur. In hunc quoq; finem aliquas carnis afflictiones in consilio Patris spiritualis assumes, ut tunc temporis placatus sit tibi Deus.

Sed nihil efficaciùs, quàm si, cùm Missam celebras, habesq; ipsum Dominum præ manibus, ilumq; quasi captivum tenes, ipsum obsecres, & obtesteris, ut te in morte in sinum suum recipiat, & Moysis exemplo inter ejus amplexus, & oscula spiritum emittas. Nullum ergò acceptabilius Deo offerri potest sacrificium, sive ad exsolvendum Laudes, sive ad exhibendum gratias, sive ad impetrandam indulgentiam, vel ad gloriam promerendã,

quâm Corporis, & Sanguinis Christi sacrosanctum mysterium, sapienter scripsit S. Laurentius Iustinianus *serm. de Corpore Christi.*

REGULA XXI.

De omnibus diei perfectæ cogitationibus, & actionibus Clericus sæcularis vespere ante cubitũ conscientiam suam seriò discutiat, cõtritionem veram eliciat, & firmissimum emendandi propositum statuat.

APpositè in rem nostrã Thomas à Kẽpis *Exerc. Spir. c.* 10. Si verè proficere vis, omni vespere te discutere non omittas; quod si feceris, renovaberis spiritu mentis, & pacem habebit tabernaculũ tuum. Securè dormies, & non erit, qui exterreat quiescentem

cum

cum Christo. Mirum valdè, & tremendum nimis, quòd quis, audeat ire dormitum cum gravi aliquo delicto, nec compunctus, nec confessus.

Villicus es, habes codicem, nempe Cõscientiam tuam, ait D. Chrysostomus, in quo describas quotidianas expensas, sed antequam somnus obrepat, aperi hũc codicem, lege quæ in eo scripta sunt, ut debita solvas. Mercator es, & quidem pretiosarum mercium, nobis enim Sacerdotibus à Patrefamilias præcipuè dictum est: Negotiamini, dum venio. Mercatorem lucri cupidum imitare, qui in fine cujusq; diei rationes subducit suæ negotiationis, & an majora sint lucra, quàm damna, considerat; Idcircò malè, aut tepidè vivimus, quia

hac

hac regula quotidie non utimur ad corrigendum actuum nostrorum obliquitatem. Examen Cõscientiæ Regulam vocat Hugo Victorinus. *Lib.* I. *de prud.*

Præterea ea, quæ de discussione conscientiæ ante prandium dicta sunt, hæc pauca adde.

Tria ad peccati emendationẽ requiruntur. I. Peccati cognitio. 2. Ejusdem detestatio. 3. Et per virtutem peccato contrariam, correctio. Tria hæc adjumenta, optimè præbet conscientiæ discussio vespertina.

Quomodo enim quis delicta sua agnoscet, & quotidianos defectus corriget, qui nunquam, aut rarò sua interiora scrutatur, qui se non discutit, qui post terga sua peccata projicit? Initiũ salutis est peccati cognitio.

Ex cognitione peccati odium & deteſtatio conſequitur. Poſtquam oſtendiſti mihi, percuſſi fœmur meum *Ierem.* c. 31. v. 19. Et D. Gregorius de Mariæ Magdalenæ pœnitentia *Homil* 13 *in Evang.* quia turpitudinis ſuæ maculas aſpexit, lavanda ad fontem miſericordiarum concurrit. Hinc verò fit, ut mala gramina peccatorum non agant imas radices in anima, quia veſpertina diſcuſſio paulatim impedit humorem malæ conſuetudinis, ne in radices defectuum noſtrorum influat.

Sequitur tandem emendatio, in hunc enim finem ſcrutinium cõſcientiæ dirigi debet; quia ſicut artifex ſtudioſus ex frequenti & acurata inſpectione ſui operis illud ipſum emendat & ad perfe-

ctio-

ctionem juxta artis præscriptum reducere conatur, sic & tu ex eodem planè studio spiritualiter proficiendi conscentiam tuam examinabis. In eo defectu corrigendo, ad quem te procliviorem agnoscis, eò usq; insiste, quousq; de illo victoriam reportaveris. Si omni anno unum tantùm vitium extirparemus, citò perfecti viri efficeremur, inquit Thomas à Kempis.

Si autem à me quæras, quænam sint illa, quæ adducenda sunt ad hoc judicium? Breviter respondeo, bona & mala omnia, quæ eo die egeris, vel cogitâris, vel locutus fueris.

Nomine bonorum operum veniunt primo loco functiones quotidianæ tuo muneri congruentes, quæ etsi sanctæ & bonæ operati-

ones

ones sunt, si illas examinaturus & judicaturus est Deus: Ego, cùm accepero tempus, justitias judicabo *Psal.* 74. *v.* 3. Cur & tu illas prius non examinas, non emendas, non expolis; ne inveniat Deus, quod corrigat & reprehendat.

Vulgatum est illud axioma: Bonum ex integra causa, malum autem ex singulis defectibus. Nõ sufficit, ut res quæ fit, bona & sancta sit, sed ut benè, & sanctè fiat, requiritur. Multis in extremo judicio Deus dicturus est illa *Isaiæ cap.* 1. *v.* 22. Argentum tuum versum est in scoriam, & vinum tuum mixtum est aquâ. Nõ dicit ferrum vel plumbum tuum, sed argentum, quod auro excepto cæteris metallis pretiosius est, quia functiones nostræ etsi

ſacræ, & ſanctæ, quia multa opera noſtra, quæ nobis bona pretioſa videntur, in lance tamen ſupremi & æquiſſimi judicis poſita, non ut talia probabuntur: vel ex pravitate intentionis noſtræ, aut obliquitate, vel ex negligentia, aut irreverentia, vel ex alio defectu. Propterea Iob, etſi ſanctiſſimus vir. Verebar, inquit *c. 9. v.* 28. omnia opera mea, ſciens quia non parceres delinquenti. D quoq; Paulus 1. *Corinth. cap.* 4. *v.* 3. Mihi pro minimo eſt, ut à vobis judicer, aut ab humano die, qui autem me judicat, Dominus eſt.

Bona etiam, vel neglecta, vel omiſſa ſub hac cenſura quotidia„na venire debent. Multi com„putant pecunias & expenſas re„rum, pauci conſcientiæ negli-

gen-

,,gentias temporum discutiunt ; ,,ideoq; magis deficiunt, quàm ,,proficiunt, loquuntut bona & ,,non faciunt, detestantur mala ,,in alijs, seipsos autem negli- ,,gunt in multis, ait Thomas à Kempis.

Verùm si bona opera discuti- enda sunt, multò magis peccata, ut de illis, dum tempus habes misericordiam à pijssimo Domi- no impetrare valeas. Sed jam o- ,,mnia concludat D. Bernardus ,,*Ad fo. de monte Dei.* Discito ,,tibi præesse, & vitam ordinare, ,,mores componere, temetipsum ,,apud temetipsum accusare, sæ- ,,pè etiam condemnare, nec im- ,,punitum dimittere. Sedeat ju- ,,dicans, justitia stet rea, & te- ,,metipsum accusans conscientia, ,,nemo te plùs diligit, nemo fi-

„delius judicabit. Manè præte„ritæ noctis fac à temetipso exa„ctionem & venturæ diei tu ti„bi indicito canonem. Vespere „præteritæ diei rationem exige, „& supervenientis noctis fac in„dictionem, sic districto nunquã „aliunde lascivire vacabit. Sic ille.

REGULA XXII.

Nocturna quies, sive dormitio Clerici sæcularis sit in lecto non nimis exquisitè composi o, & adeò molli, sed honesto, ut in eo tantùm corpus quiescat, non delicietur.

SEd jam hora est, ut receptui canamus, & te ad somnum capiendum pares. Hîc quoq; duo tibi paranda erunt, ut hæc actio meritoriè fiat. Aliqua antequam te lecto tradas, aliqua inter dormi-

miendum & quieſcendum. Quæ pares, antequam cubes in lecto, ſunt.

Ne delicias in lectulo quæras, non ſit pretioſus, nec nimis exquiſitè compoſitus, nec ita mollis, qui te diutiùs in ſe detineat; ſit talis, ut in eo quieſcat corpus, non autem delicietur. Sit lectus, inquit Thomas à Kempis. *Exerc. Spirit. cap.* II. veluti ſepulchrũ, in quo quieturus es modicum, paulò pòſt iterum ſurrecturus ad vigilias, & laudes Dei celebrandas.

Pia aliqua oratione te ipſum præmunies, vel erga Angelũ Cuſtodem, vel Beatiſſimam Virginẽ, vel alios Sanctos, ut te ab omnibus animæ & corporis periculis liberent, & ab omni dœmonis illuſione cuſtodiant, ſerva illud

 quoq;

quoq; D. Bernardi *Ad fo. de mõte Dei.* Iturus ad somnum semper aliquid defert ecum in memoria vel cogitatione, in quo placidè obdormias, quod nonnũquam somniare juvet, quod etiã evigilantem te excipiens, in statum hesternæ intentionis restituat. Sic tibi nox sicut dies illuminabitur, & nox illuminatio tua erit in delicijs. Etsi aliud tibi tunc tẽporis non suppetat, memoriæ manda capita meditationis, quæ parâsti pro crastina die, facilè tunc redibis ad id unde exiisti, in Domino quievisti, in Domino pariter excitaberis. Quantò præparatior transis dormitum, tantò expeditior eris ad surgendum. ait Thomas à Kempis.

Inter dormiendum nuditatem vi-

vitabis omninò, est enim pudicitiæ, quæ in Sacerdote præsertim elucere debet, infensissimus hostis; Esto nemo te conspiciat, tamen teipsum revereri debes, non versamur in statu innocẽtiæ sed post lapsũ, in quo nuditatas turpitudinis vestigium est; propterea primi parentes nostri post peccatum erubuerunt & operuerant: Et aperti sunt oculi eorum, & cùm cognovissent, se esse nudos, consuerunt sibi folia ficus, & fecerunt sibi perizomata *Gen. cap.* 3. *v.* 6. Hanc ob causam multi probi Sacerdotes, studiosi castitatis mandaverunt, ne corpora sua, postquam ex hac vita excesserint, nudarentur, ac lavarentur.

Displicet etiam hæc nocturna nuditas Angelis Custodibus; il-

Jam averſantur, & horrent. Hinc D. Bernardus *Serm.* 12. *in Pſal.* Qui habitat. In quovis diverſorio, in quovis angulo, Angelo tuo reverentiam habe; tunc audeas illo præſente, quòd vidente me non auderes? an præſentem eſſe dubitas, quem non vides?

Si caro titillat, ſi tetra imago incidit, ſi quævis alia paſſio movet, nec quieſcere te ſinit, ad orationem convertere, ſignũ Crucis tibi imprime, flagellum, coronam ſpineam, lanceam, ac totam armaturam Crucifixi oppone, ante cujus virtutem non poteſt hoſtis ſtare malignus, nec tentationis illuſio perdurare. Sic te monet Thomas à Kempis, pius, ac devotus Pater.

Eas horas ſomno dabis, quæ ſufficiant tantùm pro reſumen-

dis

dis viribus habita ratione tui ſtatûs & valetudinis. Noli diligere ſomnum, ne te egeſtas opprimat. *Proverb. cap.* 20. *v.* 13. ait Sapiens. Vigilantia & labor, teſte D. Paulo, Sacerdotis propria munera. Tu verò vigila, in omnibus labora. 2. *Timoth.* 4. *v.* 5. Porrò vigilantia duplex eſt mentis & corporis, & qui ſe vigilare in corpore dormiente putat, ſeipſum decipit.

Sed quorſum hæc omnia? niſi ut illa exerceas, & in uſum inducas, ſi libet. Nam ex doctrina „Richardi à S. Victore *Lib. de* „*Iud. cap.* 38. Virtutum modum „& formam ſolùm per intelligẽ„tiam & doctrinam depingere & „memoria retinere, earumq́; affe„ctu carere, quid aliud eſt, quàm „quædam ſimulachra corde ge-

„stare? scientia bona sine sancti-
„tatis effectu & bonitatis affe-
„ctu, quid aliud est, quam simu-
„lachrum vanum sine motu &
„sensu? Aristoteles ipse hoc i-
„dem sensit *Lib. Ethic. cap.* 4.
„In agendis rebus finis non est
„contemplari singula & cogno-
„scere sed agere. Neq; igitur
in virtute satis est, si eam co-
gnoverimus, sed ut eã habeamus,
eàque utamur enitendum est, vel
si quo alio modo boni efficimur.

Hoc autem sanè assequeris, si
illud Thomæ à Kempis *Exerc. spirit. cap.* 11. diligenter servave-
ris, cujus sanè aurea sint locò
„coronidis. Omnia exercitia
„spiritualia dirigenda sunt, ut
„passiones vincantur, ut propria
„voluntas mortificetur, ut mũ-
„dus contemnatur, ut Deus di-
li-

,,ligatur, ut caro refrænetur, & ,,ſpiritus ad cœleſtia elevetur, ,,ut omnibus affectionibus miti- ,,gatis puritas cordis,' & tran- ,,quilla mens poſſideatur. Mo- ,,dicum laborabis, magnam re- ,,quiem invenies. Breve eſt tē- ,,pus peregrinationis noſtræ, ſed ,,prœmium noſtrum erit gau- ,,dium ſine fine. Multi majora ,,tolerant pro mundo, quàm nos ,,pro Deo. Multi duriora ,,patiuntur, & utiliùs a- ,,gunt pro inferno, ,,quàm nos pro ,,cœleſti Re- gno.

EPI-

EPILOGUS

Ad D. PETRVM Apoſtolorum Principem, & Cleri Sæcularis Patrem & Patronum.

O Beatiſſime PETRE, Cleri Sæcularis Pater & Patrone Clementiſſime, qui de rudi Galilææ terra juxta ejus mare de piſcium ad hominum piſcaturam vocatus, mox relictis omnibus JESUM Chriſtum Magiſtrum ſecutus es, ac numero Collegij Apoſtolici aggregatus inter duodecim primas tuliſti, quique non ſanguine & carne, ſed Patre cœleſti revelāte profeſſus es, Chriſtum Filium Dei vivi, undè Claviger Cœli factus, & tibi, tuiſq; Succeſſoribus poteſtas ſolvendi & ligandi tradita eſt, & cum alijs duobus Diſcipulis Ioanne & Ia-

Jacobo mirabilem in monte Thabor Transfigurationis visionem aspicere meruisti, & præ gaudij excessu dixisti: Domine bonum est nos hîc esse faciamus tria tabernacula, qui præ humilitate pedes à Magistro tuo lavari renuisti, sed audiens, te in Magistro tuo nullam habiturum partem, protinùs non solùm pedes, sed & caput & manus lavandos obtulisti, ac in Cœna Domini ejus sacratissimum & vivificum Corpus & Sanguinem sub speciebus panis & vini summâ reverentiâ cum cæteris sumpsisti, finitôque Magistri tui sermone in mortẽ cum eo ire nimium tibi præfidẽdo intrepidus promisisti, eumq́; pro te rogantem Patrem cœlestem, ne deficiat fides tua, ad montem oliveti comitatus es, ubi Magistro tuo

tuo orante ac sanguinem sudante obdormiscens, veniẽte Judeorum turbâ excitatus è somno Põtificis servo auriculam gladio abscidisti, eâq; à Christo Magistro tuo persanatâ & audita ejus increpatione fugam cum alijs contremiscens arripuisti, & à longè sequendo in atrio Caiphæ ad ignem te calefaciens totus frigigidus ab imbelle superatus ancillâ trinâ negatione ostendisti dilectissimum Magistrum Dominum Deum tuum, at subitò recordatus, gallo ter cantante verbi Magistri tui, benignissimis ejus oculis aspectus, amarè flere, ac ternâ confessione dignos pœnitentiæ fructus agere cœpisti, ac tandem dissеminato Dei Evangelio Romæ deorsum capite Crucifixus vitam cum sanguine IESU

Chri-

Christo Magistro tuo immolare voluisti. Rogamus igitur Te Sanctissime PETRE, Pater ac Patrone suavissime per omnes tuas prærogativas ac privilegia, ut pro nobis filijs tuis Petrinis apud Magistrum tuum, qui te post resurrectionem suam præ cæteris gloriosâ apparitione consulatus est, intercedere digneris, ne deficiat fides nostra, sed precibus tuis roboretur, nosq; tota hujus mortalis vitæ nocte laborantes, nihil viribus nostris capientes, in nomine autem Christi retia laxantes, ingentem animarũ multitudinem de profundo periculosi maris extrahamus, & zelosi pastores oves nostras concreditas divini verbi fervida prædicatione ac exemplari vita foveamus, aberrantes, allicientes ad ve-

rum ovile a ducamus, è fluctibus, ne mergamur, erigi ac in portum salutis deduci; & tandem omnes filij tui Petrini cum omni grege nostro una tecum in cœlesti monte Thabor tuum ac nostrū Redemptorem tansfiguratū aspicere ac beatifica visione æternùm perfrui mereamur. Per eundem IESUM Christum Magistrum tuum ac Dominum nostrum, Amen.

Et quicunq; hanc Regulam secuti fuerint, Pax super illos, & misericordia, & super Israël Dei. *Ad Galat. cap. 6. v. 16.*

Omnia ad majorem DEI, DEI-Paræ Virginis MARIÆ, nec non D. PETRI Apostolorum Principis, & Cleri Sæcularis Patroni honorem & gloriam.

FLO-

FLORES SELECTI

Ex Viridario Vitæ & Doctr: IESU CHRISTI,

Meditationes S. P. NICOLAI AVANCINI Soc: IESU, *excerpti in odorem suavitatis Venerabili Clero Sæculari dicati &c.*

AMa puritatem animæ & corporis maiorem quàm antehàc.

Vide ut Spiritus Sanctus solus in anima tua operetur, non sensus.

Beatissima MARIA Virginitate concepit, humililitate vero meruit esse Mater Dei.

Humilitas est modus, quo Deum ad te trahis, si te deprimis, sicut eum pellis, si te elevas.

Di-

Dives es, si Deo unias.

Disce alienos defectus apud te excusare, & apud alios tegere.

Sala magnitudo vera est, quæ coram Deo est.

Vir unus zelosus, si comparet in populo multa bona præstat.

Amor omnia dulcorat.

Disce Superiorem tuum locô Dei habere, etiam in durioribus imperijs.

Disce gaudere de bonis aliorum.

Deus non invenitur, nisi in humilitate & contemptu terrenorum.

Ubi terrena abjeceris solatia, aderunt cœlestia.

Quantò majorem tui curam gesseris, tantò majorem geret Deus.

Pax datur hominibus bonæ voluntatis. Sal-

Salvator tuus non ſalvabit te, ſine te.

Experientiâ diſcitur virtus.

Ubi de voluntate Dei conſtat, pone affectum.

Offendetur proximus? ſed Deus jubet.

Inſigne amoris argumentū eſt, pro eo pati quem amas.

Diſcam libenter confundi, nec quæram alius videri, quàm ſim.

Fruſtra eſt gratia, ubi non eſt cooperatio.

Diſce non differre, dum lumen habes.

Rumpè vincula terrenorum affectuum.

Unica inordinata paſſio, pacem animi turbat.

Non ſinas paſſionem ullam dominari, etiam te dementabit.

Non seriò vult, qui lentè vult.

Deus

Deus ſolùm æſtimat ex quanto affectu, non quantùm dones.

Cùm offers munus tuum Deo, affectum procura.

Nihil fruſtra Deo dabis, quò plus dederis, plus accipies, dabis vilia, accipies pretioſa.

Faciant te propria pericula cautum.

Noli redire eò, ubi expertus es te deliquiſſe, vitata occaſione vitabis periculum.

Diſce ſanctè latere, & ſolitudinem amare, te plebi potiùs communicare, quàm inditis.

Elige contemptum ad majorẽ Chriſti imitationem.

Humilitas eſt deſcenſus ad utilitatem.

Expende vilitatem tuam, & deprime cor tuum.

Ex neceſſitate tibi convenit hu-

humiliari, quia reipſa vilis es.

Confundere vilis homo, dum pro te Deus factus eſt vilis.

Diſce tua non jactare, & gratias occultare.

Diſce in ſuperiore Deũ agnoſcere.

Innocenter pati, patientia & Sanctorum, reorum pro culpa.

Si amas Deum operibus proba primùm in te, deinde in alijs gloriam ejus promove.

Perfecta obedientia plus peragit, quàm tenetur.

Gratiora ſunt obſequia Deo, quæ citrà debitum ei exhibentur, quàm quæ cum debito præſtantur.

Si amare te debes, ut generoſè tuos ſenſus & paſſiones expugnes, humilia dura & aſpera apprehendas, quia hæc eſt voluntas Dei.

Vir-

Virtus non consistit in dictis, sed in factis.

Quò plus tu ipse honori tuo studes, minùs eum Deus procurabit.

Quò tu magis Dei fueris, Deus erit magis tuus.

Disce ad conservandam animæ puritatem minimos defectus curare, ne per hos viam majoribus aperias & paulatim decidas.

Qui timet Dominum, nihil negligit.

Expetam Dominum grandi fiducia & constanter.

Ad Deum quidem pervenitur desiderijs, sed non tenetur, nisi operibus.

Amati injuria, est amantis tormentum.

Crescit virtus, cùm adversis probatur.

Sine te à Deo gubernari, & nullum incurres periculum.

Disce partus virtutum tuarum celare.

Disce tui laudes non promere, promere alienas.

Deus omnia nos habere voluit per Mariam.

Non meretur virtutis nomen, quam non comitatur perseverantia.

Sola apud Deum coronatur perseverantia.

Vero zelo nulla anima est vilis.

Sis potius cœcus in aliorum factis, quàm suspicioso oculo videas.

Non potest bonum esse, quod dictat passio.

Ira nihil sanum suadet.

Rumpenda est quies, ubi Deus vocat.

Disce compati aliorum malis.

Disce malis ad bonos tibi salutares, & Deo gloriosos fines uti.

Optimæ conscientiæ etiam in securitate timent, ne perdant Deum.

Nimis parcè cum Deo agit, qui nihil agit, nisi ad quod tenetur.

Timenti Deum nihil eveniet mali.

Nihil est vile, quod Dei imitatione agitur; sit honor tuus vilia agere.

Nemo sibi in rebus animæ satis est sapiens.

Virtus semper habet Deum Patronum.

Infirmum innocentiæ tuæ argumentum est alterius culpa.

Incipere necessarium est, sed progredi laudabile.

Ani-

Animus qui terrena ſapit, non percipit, quod Deus æſtimat.

Noli animo deijci, ſi invidiam patiaris.

Noli invidere, ne crucieris.

Invidia nihil rectum videt, etiam pia & ſancta improbat.

Si alius plauſum & accurſum habet, tu non invide.

Probatio amoris eſt paſſio.

Beatus non eſt qui multa ſcit, ſed qui facit quæ ſcit.

Plurima de Deo cogita quàm loquaris.

Magis eſto ſolicitus, ut peccatum fugias, quàm crucem & afflictionem.

Diſce non admittere Spiritualibus exercitijs impedimenta.

Vix ullum terrent abſentia mala, præſentia etiam fortes frangunt.

Qui ſibi prævidit multa jactat, pauca præſtat, in gravia incidit.

Tentatus non ad creaturas, ſed ad Deum diverte.

Diſce non tantum eſſe cum Chriſto in monte Thabor.

Sed etiam in agonia in monte oliveti.

Lenimen dolori accedit, ſi reveletur amico.

Diſce inclinationem naturalis appetitus ratione corrigere.

Opera charitatis nobiliora ſunt, quàm pietatis.

Diſce in omnibus te divinæ voluntati commendare.

Nemo ſibi fidat, ſed cum timore & tremore quiſq; ſalutem ſuam operetur.

Patientia coacta non eſt filiorum Dei.

Ad ardua qui non procedit, etiam venientia fugit.

Zelus charitati eſt jungendus, ne ira fiat vel vindicta.

Fruſtra te verbis excuſas, ubi facta te accuſant.

Conſentit impijs, qui cum illis in conſilium vadit.

Argumentū pravitatis eſt, velle magnum videri.

Conſtantia & veritas ſemper idem loquitur.

Graviſſima innocentiæ defenſio eſt ſilentium, ubi vita loquitur.

Fuge magnorum gratiam, & miraculum edidiſti.

Fruſtra is lavat manus, qui cor inquinavit.

Duris amorem proba.

Elige prudenter, tene conſtanter.

Omnis perfectionis initium est desiderium.

Ut gustes Deũ, recede à strepitu mundi.

Qui semel cedit passioni, semper fortiorem experitur.

Intentio mala optima opera depravat.

Non qui cœpit, sed qui perfecit prœmium capit.

Disce Spiritûs majorem habere curam, quàm corporis.

In superbos & obstinatos rarò cadit bonus affectus.

Sine mortificatione nulla virtus est solida.

Ibi est IESUS, ubi nihil
tui est.

MO-

MONITIONES S. CAROLI BORROMÆI AD CLERICOS,

IN CONCILIO PROVINC: MEDIOL: CONST:

PRimò, Fratres, & Filij in Chriſto Chariſſimi, memores perpetuò eſtote vocationis, quia vos dignatus eſt Dominus noſter.

Quâ aſſiduâ recordatione memoriâque excitati eam vos virtutem induite, ut videant alij, quaſi lumen aliquod veſtram ſanctitatem elucere. Quæ ſi magna in alijs vitæ Chriſtianæ inſtitutis requiritur, certè in vobis qui myſteriorum Dei miniſtri, divinæq́; gratiæ diſpenſatores eſtis, major ineſſe debet.

Et ſicut ſacro ordine à reliquis hominibus ſejuncti eſtis, ita à cō-munis fidelium vitæ uſu ſejuncti, præcipuum quoddam, atq; hoc præſtantius vivendi genus ſequimini, quo Ordinis dignitate præcellitis.

Cœleſtem in terris vitam, tanquam Angeli Dei, moribus veſtris exprimere uſq; adeò ſtudete, ut à vobis divinarum virtutū exempla ad cæteros emanēt.

Unâ animi conſenſione, unóq; ſpiritu in ijs elaborate, ut & divino cultui, & cœleſtium rerum meditationibus, & orationi, & ſacrarum Eccleſiaſticarumq; litterarum ſtudijs vacetis: tùm depoſitis ſæcularibus, vaniſq; ſolicitudinibus ab omni vitio alieni in via Domini rectè ambuletis.

Charitatem imprimis, quæ ſe-

minarium eſt omnium virtutum, omni ſtudio amplectimini.

Humilitatem, Manſuetudinem, Patientiam, Juſtitiam, Temperantiam, Officiaq́; Chriſtianæ pietatis reliqua colite. Quæcunq́; deniq; ſunt vera, quæcunq́; pudica, quæcunq́; ſancta ac religioſa, ea cogitate, ea agite.

Virtutes Sanctorum Patrum, quas præcipuas, & quaſi hæreditarias nobis ad imitationem reliquerunt, non adumbrare ſolùm; ſed omnino exprimere certatim contendite.

Utq́; illi, ſic vos, abſtinentiæ, & jejunijs deditì, Clericalis diſciplinæ, ac vitæ caſtiſſimæ ſtudioſi, tum patriæ cœleſtis ſitientes, Deo ſervite aſſiduis divinarum laudum officijs, & in Ecclesia, quaſi in perpetua veſtra Sacer-

cerdotali, Clericaliq; statione, continenter versamini.

Quæcunq; demum de muneris vestri partibus, & de vitæ modo, vel Pontificum sanctionibus, vel Oecumenicis Concilijs, vel Provincialibus, Diœcesanisq; Synodis, vel alia ratione præscripta sunt, ea vos servate, ac præstate diligenter.

Omnes, qui Canonicarum horarum officijs devincti estis, statas eas preces horarias recitate ad præscriptam Calendarij anniversarij rationem, ac ritum.

Nec verè negligenter; sed attentè, piè, devotè, suppliciq́ue mente illas dicite.

Studiosè propterea legite, quæ præsertim à B. Antonio Archiepiscopo præscripta sunt de negligentia in persolvendis horis Cano-

nonicis, ut quæ eo nomine erratæ sunt, omnino caveatis.

Expletis Canonicarum horarũ Officijs, si quid in illis, aut negligentiâ, aut aliâ culpâ commiseritis, paululum colligentes vos, veniam à Deo petite.

Qui Sacerdotes estis, Missæ sacrificium sæpiùs facite, sanctè ac religiosè.

Ad illud faciendum parate vos omni pietate, in tam alti Mysterij meditatione toto animo desixi; & ut puriùs id faciatis, propriam conscientiam diligenti, accurato, frequentique examine discutite; tum singulis saltem hebdomadis, atq; adeo sæpiùs, & omnino semper, cùm peccati mortalis conscij estis, uni è confessarijs Sacerdotibus, ad Cleri confessiones audiendas cõstituto, confiteamini.

In ea ſanctiſſimi Sacrificij actione ab erroribus, vel leviſſimis, omnino cavete.

Quæ de illo piè, ritèq; celebrando præſcripta ſunt, ea vos ſtudiosè, diligenterq; ſervate.

Diaconi, Subdiaconi, & Clerici inferiorum Ordinũ, quicumque eſtis, quæ de confitendis ſæpè peccatis, de communione frequẽter ſumenda vobis juſſa ſunt, integrè & ſanctè omnia, ut debetis, præſtate.

Confeſſarios ſacerdotes, per nos vobis conſtitutos, quos etiã tanquam vitæ veſtræ duces, ac magiſtros elegimus, adite.

Eccleſiaſticæ militiæ omnes vos adſcripti eſtis; ideo ad pietatis, religioniſq; exercitationes vos vocatos eſſe cognoſcite.

In omni imprimis ſancta oratio-

tione vos assiduè exercete; tum in meditationis tacitæq; piæ orationis studio singulis diebus, certo temporis spatio, toto castissimi animi sensu, incumbite.

Hæc sanctis precibus, præter cætera, supplices, præsertim afflictis rei Christianæ temporibus, orate Patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis.

Ut misereatur populi sui.

Ut fidelium animos, ad vitia fugienda, ad virtutesq; amplectẽdas Sancti Spiritus sui ardore inflammet.

Ut è Principum, Regumq; animis evellantur, si quæ sunt, discordiæ semina.

Ut ij unà animi confessione Christi regnum propagare studeant, unamque Dei gloriam, atque

Ecclesiæ matris defensionem propositam habeant.

Quidquid verò tẽporis à Divinis officijs, ab orationis, contẽplationisq́; exercitatione, ab Ecclesiasticis functionibus, & ab alijs necessarijs actionibus vacuũ habetis, non in otio, neq́; in desidia, nec verò in rerum novarũ curiositatibus illud conterite: sed cum in sortem Domini vocati sitis, in ejus lege nocte, ac die meditemini

Sacrarum igitur litterarũ studia diligentiùs colite, quæ usq́; adeò complecti debetis, ut qui aspernetur, cõtra eum dicat Dominus. *Quia tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi.* Oseæ 4. 6.

Frequẽter ad statas lectiones, & ad litterarum tractationes vo-

bis

bis præſcriptas convenite

Attento animo in ijs adeſte, atq; indies ad uberiorem ſacrorum ſtudiorum fructum, progreſſionem aliquam habete, ut ad Epiſcopum aliquando vocati, & diligentiæ, & doctrinæ teſtimonium detis.

Si qui eſtis, qui vel tarditate ingenij, vel ingraveſcente ætate, magnum in literis progreſſum habere non poteſtis, ne deſiſtite tamen primùm oratione frequẽti intelligentiam vobis neceſſariã à Deo petere, tum eò diligentiùs ad pietatis, modeſtiæq; ſtudium, ac ſanctorũ morum diſciplinam incumbite: tum ſæpius Sacerdotes peritiores conſulite; & ad Clericales Sacerdotaleſq; exercitationes convenite, & libentiùs, & frequentiùs.

Con-

Concionibus etiam, atq; lectionibus sacris, quæ in Ecclesia constitutis diebus habenter, omnes, quicunq; estis, tum maximè vos, quibus potissimùm Conciliaribus decretis jussum est, quo decet habitu, frequentissimi adeste.

Lectione librorum Spiritualiù, & Clericalium, qui probati sunt, animos, mentesq; vestras pascite.

Quatuor præsertim locos, ex Catechismi Romani doctrina, de duodecim fidei articulis, de septem Sacramentis, de decem Decalogi præceptis, de oratione Dominica, in promptu, atq; explicate habere, omni studio contendite.

Cum ijs, & præceptorum Ecclesiæ cognitionem, & preces horarias recitandi peritiam, & Ecc-

clesiasticorum rituum, cerimoniarumq; notitiam conjungite.

Paululos libros, quorũ necessarius delectus vobis, decretis, vel Provincialibus, vel Diœcesanis præscriptum est, habere non omittite, aut negligite.

Qui pro facultatibus, proque studiorum ratione plures habere possunt, eorum optamus, & laudamus in ijs comparandis diligẽtiam.

At libros de rebus jocosis, ridiculis, obscenis, inanibus, ad pòësisq́; profanæ studium pertinentibus; vulgari, aut latino sermone conscriptos, procul abijcite.

Nec verò musicas cantiones ridiculosè, voluptuosè, parumq́; pudicè exaratas adhibete.

Quotidie aliquid ex sacris Bibli-

blijs legite, ac, si per Ecclesiasticas occupationes licet, qui apti estis, aliquid item ex Sanctorum Patrum opusculis, Gregorij Magni Pontificis, Cypriani, Ambrosij, Augustini, Chrysostomi, Bernardi, & aliorum qui sanctitatis & doctrinæ laude in Ecclesia celebrantur.

In ijs ad legendum Sanctissimũ Patrem Ambrosium Episcopum vobis potissimum proponite.

Illius præcipuè librum de Sacerdotali dignitate legite, quo libro Ecclesiasticos homines cõmonuit de perfectæ vitæ institutione.

Libros item officiorum, quos, ubi primùm Episcopus is factus est, Cleri Mediolanensis potissimũ causâ edidit, in manibus assiduis habete.

Hos,

Hos, atque alios præterea libros de Sacerdotalis, Clericalisq; vitæ rationibus, & officijs, de animarũ cura, de Christianæ pietatis studijs & exercitationibus, deque alijs ejusdem generis piè confectos ita legite, ut quæcunq; ad vitæ sanctæ normam accõmodata ex illis animadvertistis, & didicistis, moribus exprimatis.

Conciliorum item Provincialium, & Diœcesanorum Constitutiones, & decreta non percurrite solùm; sed usq; adeo studiosè legite, ut, quæ legeritis, post etiam taciti vobiscum aliquando mente reputetis, ac videatis simul non solum, si quidquam est, quod contra illorum præscriptũ egeritis, verùm si quid etiam aliud est, quod ex eisdem exequi, præstareve omiseritis, aut negle-

xe-

xeritis. Quod ut præſtetis, curate omnino, atq; efficite.

Eſtis, divinâ miſericordiâ in Eccleſiaſtico ordine conſtituti, ad gloriam Dei conſervandam, propagandamque; ideo tum ordinis veſtri miniſterium, quod explere debetis, videte; tum illius dignitatem, ac decorem ſervate.

In inceſſu, ſtatu, geſtu ita vos præbete, ut ab Ordinis, quem ſuſcepiſtis, nomine, & ratione, nullo ſanè modo, diſcrepetis, propoſito vobis Beati Patris Ambroſij judicio, qui Clero adſcribi hominem recuſavit, propterea, quòd ejus geſtus & inceſſus dedeceret.

Habitu non exquiſito, non delicato nimis, non ſerico, ne ornato quidem: rurſus non ſordido,

do, non neglecto, ſed gravi, & talari, atq; ejuſmodi tum domi, tum fortis, pro uniuſcujuſq; veſtrûm Ordinis, gradûſq; ratione utimini, ut à decretis eo de genere editis, nulla in re vel minimâ diſcedatis.

Coronam, quòd inſigne eſt Ordinis Clericalis, pro ratione Ordinis, quo vos ſinguli initiati eſtis, latam & conſpicuam ferte.

Parcâ, & frugali mensâ contẽti ſitis, & ſupellectili etiam modeſtâ, ac tenui potiùs.

Ab omni ſplendido apparatu, pompaq; ſæculari abſtinete.

Quæcunq; acu picta, variè extexta, aulæa item, periſtromata reijcite.

Imagines domi non profanas, ſed eas habete, quæ pietatis,ac religionis argumentũ, & adjumentum præbeant.

In

In omni vita à faſtu, luxu, ambitu, ambitioneve, & à vanitate longè refugite.

Nec verbis quidem præſcriptum vitæ modum pervertite.

Nihil ſcurriliter, nihil jocosè, nihil indecorè, nihil turpiter loquamini.

Abſint à vobis maledicta, obtrectationes, curioſitas, levitas, aſſentationes, ac nugæ.

Temperantiæ Clericalis diſciplinam vobis præſcriptam in reliquis etiam omnino tenete.

Commeſſationes, compotationes, convivia publica, laicaliave, tum maximè ea, in quibus mulieres interſunt, evitate.

Hoſpites excipite: at illis excipiendis intra parſimoniæ fines vos continete, ita ut Clericalis frugalitatis non ſumptuoſi convi-

vivij, teſtes illos habeatis.

A ludis, ſpectaculis, circumlatorumque, atq; id genus vilium hominum præſtigijs procul eſtote.

Arma abijcite.

Sic deniq; cor veſtrum corroborate, ut id inania ſpectacula non appetat, & à mundi ludis, atq; ineptijs abhorreat.

Senſus autem veſtros ita dirigite, ut cùm à Deo utiliter dati ſint, tanquam rationis miniſtri, ne eos perperam adhibeatis, ſicut ſatellites cupiditatum.

Sit igitur veſter oculorũ aſpectus ſimplex, & pudicus.

Aurium ſenſus caſtus, & prudens, caſta mens, caſti omnes ſenſus.

Vitæ & morũ conſuetudo caſta & ſpiritualis.

Ad eorum Sacerdotum, qui in ejusmodi vitæ studijs, ac disciplina exercitati sunt, familiaritatem vos adjungite, ex qua vobis vestræ ad sanctè agendum progressiones constent.

Ad castitatem autem conservandam, munite omnem viam.

Legite propterea sæpè illum B. Cypriani Martyris de singularitate Clericorum librum, qui vos in hac, ut in alijs instruet virtutibus.

Suspectarum autem mulierum consortium omnino vitate.

Cum alijs verò quibusvis mulieribus, quamvis vel arctissimo consanguinitatis, vel affinitatis vinculo vobis illæ cōjunctæ sint, ne in ijsdem domicilijs, ædibusve simul habitate, nisi cum ex causa alicui vestrûm aliquando

do Episcopalibus litteris permissum sit.

In famulatu Laicorum ne sitis, multò minùs fœminarum, quamvis nobilium.

Ne verò illas musicam, litterasve docete, nisi scriptà nominatim facultate ab Episcopo permissum cuiquam sit.

Ædes Ecclesiasticas ne laicis locate, nisi consensu Episcopali.

Ac ne ipsas quidem patrimoniales locationi ijs date, quorum vita moresve suspecti sint.

Sæcularibus verò negotijs, ut est Sancti Pauli Apostoli documentum, ne vos implicate.

A cujusvis generis mercaturâ quæstuosâ, omni negotiatione, prædiorũ conductione, tam alijs, ut Provinciali decreto vobis interdictum est, prorsus cavete.

Ne

Ne pecuniæ, lucrivé avidi sitis, *Nemo potest Deo servire, & mammonæ, aut enim unum odio habebit, & alterum diliget, aut unum sustinebit, & alterum contemnet*, inquit Christus Dominus *Matth.* 6. 24.

Si qui pauperes estis, ne cupiatis divites fieri, ut ne incidatis in tentationes multas, & in laqueum diaboli.

Paupertatem vestram ne moleste ferte. Paupertatem dilexit, & docuit Cœlestis Magister Christus, qui nascens in præsepio ponitur, & nudus in Cruce moritur.

Scitote paupertati socias adjungi sobrietatem, abstinentiam, & reliquas virtutes, quibus prælucere oportet ministros Dei.

Ne igitur, qui tenuem reddi-

tum habetis, lucrũ quærite, nec quæſtum appetendo vos injuriam vestro ordini facite, avaritiæ ſordibus volutati.

Non ſæculi vos mercatores, non mãmonæ miniſtri eſtis, ſed Chriſti mercatores: Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra, ſed bonorũ operum abundantia, cum charitate conjuncta, facite theſauros in cœlis.

Studete vos lucrari animas Deo, & cœleſte horreum augere.

Exemplo Sanctorum vos paupertate, ſobrietate ac parſimonia ita gerite, ut non modo à ſupervacanearũ rerũ uſibus abſtinẽtes, ſed veſtro etiã vos defraudantes victu, Eccleſias veſtras, & Altariâ exornetis, ſarta, tecta habeatis, ſacra ſupellectili inſtruatis.

 Alie-

Alienis item neceſſitatibus ſubveniatis, & pauperibus opitulemini.

Qui uberiores Eccleſiaſticos redditus habetis, Eccleſias è quarum prædijs fructus percipitis, eò magnificentiùs, & auguſtiùs, quò amplioribus donis, boniſvé, auguſtioriq; liberalitate illæ dotatæ ſunt, illuſtri ſtructurâ, præclaro opere reficite, egregijs muneribus exornate, tum in Eccleſiaſticæ ſupellectilis apparatu inſtruite.

Chriſti viſceribus ſubſtantiam Eccleſiaſticam erogate, pauperibus ſcilicèt peregrinis, viduis, pupillis, ægrotis, in vincula conjectis, captivis, quibus egentibus, & eſurientibus cùm ſubvenire poſſitis, ſi alimenta neceſſaria denegatis, violatæ charitatis rei e-

ſtis

ſtis in conſpectu Domini.

Memores eſtote ejus, quod à ſanctiſſimo Patre Ambroſio ſcriptum eſt, ſua fideles eo animo obtuliſſe Eccleſiæ miniſtris, ut per eorum manus, quorum fidei, atq; integritati ſua omnia tribuebant, ad pauperes pervenirent.

Vos item alij, quicunq; eſtis, quorum fidei Chriſti patrimoniũ propriè ad divini cultûs, pauperumq; uſum commiſſum eſt, cavete, ne ambitione, aut cupiditate prolapſi, in alium, quàm, cui addictum eſt, convertatur: ideoq; propterea Sacrilegij rei, damnationem æternam ſubeatis.

Univerſi autem vos, & ſinguli Eccleſiaſtici ordinis homines, ut ſummatim complectamur: quæ muneris veſtri ſunt, vobiſcum

frequenter recolite; ministerium vestrum explere studete; sanctissima studia religionis, & officij vestri rebus alijs potiora ducite. In rerum divinarum, sacrarumq; cognitionem omni curâ incumbite; quæ divina, quæ sempiterna sunt, divitiarum, & honorum, & terrenarum rerum cogitationibus abjectis, amplectamini, extincto cupiditatem ardore, integros, castosq; vos servate: mundi voluptates, quæ à divinis præceptis detorquent, declinate: prædiorum Ecclesiasticorũ, quæ non avaritiæ præda, sed instrumenta charitati relicta sunt, redditu, & fructibus non abutimini; humilitati studete, charitatis opera præstate, induimini Dominum JESUM Christum, sanctorumque, ejus facta imitamini, ut

&

& divinis præceptis, inſtitutiſq́; confirmati in vocatione, qua vocati eſtis, dignè Deo ambuletis; tum vitæ veſtræ ſplendore laicis hominibus lumen præferatis ad vitam ſanctè inſtituendam, tum vos repoſitam juſtitiæ coronam demum percipiatis.

Omnes præterea & ſinguli, qui hujus Eccleſiæ miniſterio adſcripti aliquo modo eſtis, & Diœceſim, & Eccleſias, quas in ea obtinetis, quibuſque adſcripti eſtis, ſtationes veſtras, in quibus manendum vobis ſit, putate.

In illis ipſi reſidete.

Eccleſiaſticas ipſas ædes inhabitate, ibiq́; domicilium veſtrum verè conſtituite, & habete.

Debitis muneribus, atq́; oneribus ſatis facite.

Alia item agite, ac præſtare ex

præſcripta Conciliaribus decretis fructuoſæ, ſalutariſq; reſidentiæ ratione.

Quicunq; item Clerici minorum Ordinum eſtis in Eccleſijs, quibus adſcripti eſtis, ſinguli Ordinis, qui initiati eſtis, functiones tali pietate obite, ut digni habeamini, qui deinceps, altiorem gradum aſſecuti ſanctæ Dei Eccleſiæ aſſerviatis.

Nemo autem veſtrûm, quicunq; eſtis, ſi alicui functioni eſtis deputati, ab Eccleſiaſtica ſtatione, perſonaliſq; reſidentiæ munere diſcedat, niſi cauſis per Epiſcopum probatis, & etiam conceſſu litteris expreſſo.

Hæc, quæ communiter, atque univerſim vos moniti eſtis, ſinguli ſervate ſtudiosè ac diligenter.

At præterea ſigillatim, nominatimq́; vos, qui Cathedrali Eccleſia dignitates obtinetis, Canonici item tum ejuſdem Eccleſiæ, tum reliquarum quarumvis Eccleſiarum Collegiatarum, vel Urbanarum, vel Diœceſanarum, quicunq́; ſitis, in omni Canonicalis diſciplinæ officio ita agite, ut canonicè, nempe Canonum legibus ad vitæ veſtræ iuſtitutũ pertinentibus, & conſtitutionũ Provincialium, Diœceſanarũque rationi congruenter vivatis.

Idq́; primò maximè ſtudete, ut in conſpectu Dei Omnipotentis puro corde, & caſto corpore miniſtretis.

Tum ſinguli vos, Ordinis dignitati, aut Canonicatui annexi functiones explete; Canonicaliſq; muneris partes præſtate ; omnes

in Choro ſtatis horis aſſiſtite, & ad Deum pro fidelibus pias, religioſaſq; fundite precationes.

Dum eo loco eſtis, memores eſtote, adeſſe Chriſtum IESUM Dominum, cui ſervite cum timore, & tremore.

Non pigri, non ſomnolenti, non oſcitantes adeſtote, non mẽte vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis ſtatu.

Attentè, ſtudiosè, ritè, piè, religiosè divinas Laudes celebrate, & pſallite Deo in conſpectu oculorum Angelorum, cantantes in cordibus veſtris Domino.

In Choro nemo privatim, nemo tacitè officium recitet, ſed omnes pariter, quicunq; adeſtis, ſenes cum junioribus laudate Nomen Domini in Pſalmis, Hymnis & Canticis.

A quibuſcunq; colloquijs, & à literarum, librorumq; lectionibus, atq; omni vagatione abſtinete.

Pro temporis autem, & officij ratione ſedete, ſtate, genua flectite, caput aperite, & inclinate.

Accuratè demum omnia obſervate, quæ eo de genere vobis præſcripta ſunt, ita, ut veſtro exemplo alijs Sacerdotibus, Clericiſq;, & rectè, ritèq; pſallendi, & ſanctè orandi, & piè agendi animum addatis.

In Pſalmorum autem, Canticorum, & Hymnorum intelligẽtiam ſtudioſè incumbite, ut dum pſallitis, pro ſenſuum ſanctiſſimorum, quos mente concepiſtis, ratione, vos ad omnem pietatis, devotioniſq; affectum excitetis.

Non ordinariæ diſtributionis

lucro adducti, sed Dei charitate religionisq́; cultu commoti divinis officijs adeste, ut verè, ex animoq́; psalmi verba illa concinatis. *Voluntarie sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est.* Psal. 53. 8.

Divnis officijs absolutis, paululum omnes in Choro piè orate, inde abeundi signo per præfectum dato, consurgentes, quo ordine ad Chorum accessistis, eodem in Sacristiam redite, ubi cappas, qui illas induti estis, & superpellicea sine strepitu ullo, vel susurratione deponite.

Canonicales vestros conventus statis hebdomadæ dieb9 capitulariter habete.

Omnes, qui debetis, ad illos convenite.

Inde ne discedite, nisi missio-

ne

ne à Capituli Præfecto impetratâ.

Singuli ordine, & loco sedete.

Sententiam modeste dicite, & suo quisq; loco, non præposterè.

A verbis scurrilibus abstinete.

In rebus consultandis rixas, jurgia, & contumelias cavete.

In initio, & fine uniuscujusq; Capituli statas orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad divinum cultum, ad spiritualis vitæ progressionem, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, ne negligite.

Cætera de hoc genere totò servate, quæ provincialibus constitutionibus vobis præscripta sunt.

Omnia imprimis agite pace

mutuâ, concordi voluntate, & charitate fraternâ, vos invicem diligite. Canonici enim eſtis, qui ſicut pro collegij ratione ex antiquo inſtituto unâ in collegiatâ Eccleſiâ, unoq; item in Canonicali domicilio collocati fuiſtis, ita uno pacis & charitatis fœdere, unaq; animorum confeſſione conjunctiſſimi, ſicut naſcẽtis Eccleſiæ miniſtri, quorum erat cor unum & anima una, experiundo vivite: ſicut in Pſalmo ſcriptum eſt: *Quàm bonum, & quàm jucundum, habitare fratres in unum.* Pſal. 132. 1.

Quicunq, verò eſtis, qui inter Canonicos, Præpoſiti, aut Archipresbyteri, aut alterius dignitatis nomen, gradumvé obtinetis, ſicut honore, & dignitate præſtatis, ita virtutum exẽplis, vi-

vigilantiq́; in veſtri muneris, curævé partibus obeundis ſolicitudine, prælucete.

Parochi, & cæteri, quicunq́; eſtis etiam Præpoſiti, Archipresbyteri, aliјve, qui animarum curam geritis, præter ea, quæ vos cum reliquo Clero communia universè monuimus, illa etiã, quæ præcipuè de vobis decreta ſunt, præſtate omni ſolicitudine.

Imprimis oves vobis concreditæ cognoſcendæ ſunt, & appellandæ nominatim, paſcendæ & cuſtodiendæ item.

Animarum igitur numerum in Catalogum redigite ad præſcriptam normam.

Eorum, qui baptizantur, qui item confirmantur, & compatrũ etiam, qui adhibentur, nomina deſcribite.

Ma-

Matrimonia in codicẽ referte.

Parochiæ veſtræ incolatum, vitam & mores inveſtigate.

Indagate omni ſtudio, ſi qui hæreſi cõtaminati ſint,aut ſuſpecti: aut qui ſint, qui Hæreticorum libros habeant, vendant, emant, importent, vel legãt, eoſq; ſtatim denuntiate.

Monete etiam populum, ut id ipſum etiam præſtet, ad noſtri edicti præſcriptum, quod temporibus de more promulgate.

Perquirite de dictis & factis eorum, qui ex hæreticorum finibus veniunt.

Diſpicite, ſi qui è Parochiæ veſtræ finibus ad loca proficiſcantur, ubi impunè prædicatur, quod à Catholica fide alienũ eſt: tum etiam an ij profectionis facultate impetrata agant, ad præ-

ſcri-

ſcriptū decreti in Concilio Provinciali tertio promulgati.

Inveſtigate præterea de ijs, qui in veſtra Parochia docent, eorūdemq́; mores, vitam, & fidē obſervate, ac reliqua de ijs ipſis præſtate, quæ Conſilijs provincialibus præſcripta, juſſave ſunt.

Videte, & cavete ne ſuperſtitiones, magicæ cātationes, & ejuſmodi Diabolicæ ſuperſtiones in populo veſtro ſint.

Cognoſcite publicos peccatores, aliorum corruptores, concubinarios, adulteros, uſurarios, blaſphemos & hos denuntiate.

Cognoſcite etiam alios populorum corruptores, qui feſtis diebus non Deo, ſed alijs ludis, choreis, & diabolo ſerviunt, quique feſtorum dierum cultū quovis modo violant, quales quales

ſint,

ſint, neq; obſervant pontificias, neq; Provinciales de diebus feſtis colendis conſtitutiones, aut edicta Epiſcopalia.

Iſtos ab ea malè agendi corruptelâ revocare, ac deterrere omni pietatis officio ſtudete, tum Epiſcopo etiam ſicut opus erit, ſignificate, ut pro curæ Epiſcopalis officio, ſalutare remedium afferatur.

Rurſus agnoſcite etiam pauperes, viduas, pupillos, cæteroſq; aliena ope egentes, quibus & ſalutari conſilio, & conſolatione, & re ſubvenite, aut ſi minus re poteſtis, cohortatione alios accẽdite ad eos ſublevandos.

Sique illorũ gravior inopia depoſcit, feſtis etiam diebus à pia fideliũ liberalitate aliquid in Eccleſia colligendum curate, uti ab

Epi-

Episcopo præscribetur, quod ipsis de eleemosynam conferatur.

Seorsum etiam locupletes Parochiæ incolas convenite, quibus pauperum egestatem proponite, & ostendite eis divitias à Deo propterea etiam esse tributas, ut in opibus succurrant.

Siqui autem potentiorum opibus in causa aliqua oppressi sunt, illos unicè, atq; intimè eorum patrocinio commendate, qui vel ex suscepto officio id præstare debent, vel quibus Episcopus hanc curam dederit.

Pascite imprimis populum vobis commissum prædicatione verbi Dei, salutaribus monitis, administratione Sacramentorum, exemplo, & oratione.

In verbo Dei exponendo planè observate, quæ Constitutione

Pro-

Provinciali, & alijs concionatoribus, & vobis præſcripta ſunt.

Pueros feſtis, Dominiciſq́; diebus in doctrinæ Chriſtianæ rudimentis inſtruite.

Provectioris ætatis homines ad eadem intelligenda invitate.

Patres matreſq́; familias monete, ut filios, filias, cæteroſq́; alios, quos in familia habent, ad ſtatas doctrinæ Chriſtianæ ſcholas ipſi conducant.

Confratrum, qui in ſcholis adſcripti ſunt, operam, ad hoc inſtitutum adhibete, curateque, ut mutua inter eos charitatis, morumq́, diſciplina conſervetur.

Alios etiam ad tam pium opus amplectendum alacriores reddite, atq́; excitate tum aſſiduis veſtris cohortationibus, tum promulgatione theſauri ſpiritualis

in-

indulgentiarum, ijs concessi, qui ijs scholis adscribuntur, in illisq́; operam navant.

Ne omittite diebus festis, inter Missarum solemnia, aliquid ex ijs, quæ in Missa leguntur, fidelibus exponere, & sanctissimi illius Sacrificij mysterium aliquod explanare, & aliquando sanctiores illius sacrarum cerimoniarũ, rituumq́; rationes, & significationes explicare, quo diligentiùs instructi in dies sacrosancto illi Sacrificio religiosiùs intersint.

Docete item, quo modo fideles, signo Missæ celebrandæ dato, se corde contrito ad eam sanctè audiendam, parent.

Curate, & efficite perpetuis vestris monitionum officijs, ut in illa viri aperto capite, mulieres velato, & in omni ejus parte utroq́;

troq; genu flexo, præterquam in Evangelio, adsint.

Instruite etiam eos, quàm religiosè non solùm in Missæ sacro, verum etiam in divinis alijs officijs versandum.

Quando stando, quando genua flectenda, quando assurgendum.

Quàm valde, dum illa fiunt, celebranturvè, fugiendæ confabulationes, colloquia, deambulationes, strepitus, clamores, imò verò inanes cogitationes, quibus à pia meditatione & mysteriorũ, quæ aguntur, cõtemplatione, religiosaq; oratione animus detrahitur, quàm deniq; studiosè vitãda reliqua omnia ab eorum officiorũ sanctitate, & cultu aliena.

Rursus quàm sanctè, itẽ quàm religiosè, & quàm demisso, humiliq; habitu in supplicationi-

bus,

bus, Litanijs, & ſtationibus verſandum ſit.

Qua reverentia, quovè pietatis ſtudio in Eccleſijs locisve ſacris manendum ſit, quævè ab alijs procul abeſſe debeant, idq; ex ſanctionibus Pontificijs, Conſtitutionibus Conciliaribus, Epiſcopalibus præterea Edictis.

Qua etiam non ſolum intimâ religioſâ animi præparatione, ſed externâ etiam cultus, veſtitusq; modeſtiâ humili genu flexione, & armis depoſitis ad ſanctiſſimam Communionem, tum etiam ad cætera Sacramenta accedendum ſit.

Tum docete, ac monete, quomodo dies feſti colendi, & ſanctificandi ſint.

Oſtendite indigniſſimum eſſe, ſacris diebus non modò à nefarijs ope-

ribus, illicitisq; negotijs non abstinere; verùm etiam religionis, ac pietatis opera non præstare omni diligentia.

Ac præterea nefas esse, sacros dies ad maxima Dei beneficia colenda, summasq; ei laudes persolvendas, ac debitum Sanctis honorem tribuendum institutos, ad illa traduci, quæ, ab eo cultu abhorrent: qualia sunt tripudia, ludi, choreæ, spectacula, quibus ad turpes illecebras incitationibus, salutis humanæ hostis diabolus oblectatur.

Denuntiate item stata sacrorum jejunia; docete, quomodo jejunandum, quæ peccati gravitas in violandis sacris jejunijs.

Quæ præterea Christianæ pietatis officia in Sanctorum vigilijs.

Quàm

Quàm ſanctè obſervãdum quadrageſimale jejunium: ſtat s autem ſolemnibus, vel Adventûs, vel Septuageſimæ, vel aliorum temporum celebritatibus, præmonete fideles, atq́; diligenter ex paſtoralium etiam literarum præſcripta recitatione, ac ratione inſtruite ad ſacra illorum tẽporum myſteria, ſanctis pietatis officijs religiosè colenda.

Utq́; ijs omnibus pro temporum, ſolemnitatumq́; ratione illi inſtrui poſſint, ſæpe monete, ut Dominicis, alijſq́; feſtis diebus, quemadmodum ſacra Tridentina Synodus optat, ad Parochialem Eccleſiam conveniant.

Qua in re ſæpiùs monitionem paſtoralem eo de genere frequenti populo legite.

Sæpè autem, ac diligenter eosdem docete, quàm assiduê orandum sit.

Quomodo & tacitâ supplicis mentis meditatione, & pijs statis orationibus precandum.

Quàm studiosè & religiosè suscipiendum vespertinæ communis orationis institutum, quàm diligenter illud semel susceptum piè retinendum.

Ideoq; tum aliàs sæpè in anno, eandem orationem cum indulgẽtijs concessis, per summa capita explicate; tum præcipuè diebus Concilio Provinciali tertio constitutis in maxima populi frequentia de scripto pronunciate, atq; evulgate.

Dominicis dieb9 instituite populum, & monete, pro quibus oret, ut est in eodem Provinciali Concilio decretum. Tum

Tum præterea quas, singulis hebdomadæ ferijs, præcipuas precationes, Christianasq; meditationes, atq; in orando exercitationes sibi propositas in promptu habere possit.

Quàm sæpissimè verò sermonibus vestris populo proponite locos perpetuæ Christianæ meditationis, de morte, de judicio, de inferno, de Gloria, & de præmio Paradisi.

Monete præterea sedulò, ac frequentissimè Patres, Matresque familias. ut liberos, familiamque suam ad pietatis, christianarumque virtutum disciplinam religiosè instituant.

Ad hoc propterea Patresfamilias inducite, ut vitæ spiritualis ratione, & pijs exercitationibus libros probatos domi suæ

habeant; in quorum lectione versentur, seseq; ac familiam instituant ad sanctè agendum.

De Patrumfamilias officio, familiæq; institutione, editam in Concilio tertio Provinciali constitutionē in parochiali conventu legite, singulasq; ejus partes explicate.

Tum alia præterea docete, quæ opportuna existimaveritis, quibus illi se, suamq; familiam in Christianæ vitæ institutis, atq; exercitationibus conforment.

In officinis etiam, & tabernis, disciplinæ, vitæq; Christianæ rationes observate: si quid autem vel ab artificibus, vel ab institoribus, operarijsvè committi animadverteritis, quod dissolutæ disciplinæ sit, id officinarum tabernarumvè Dominos graviter mo-

monete, oſtenditeque, ea in re, officij ſui partes.

Eſtis participes, & ſocij laborum, curæq́; Epiſcopalis, & in meſſe Epiſcopo commiſſa operarij eſtis. laborate una cum eo, & contendite, ut populus, cujus cura geritur, tanquam purum triticum, auxiliante divina miſericordia, cõgregetur in horrea cœleſtia.

Depoſitum cuſtodi, inquit Apoſtolus Paulus: hoc vobis ſingulis dictum eſſe putate, ut quiſque in grege, tanquam depoſito fidei, curœq́; veſtræ, commiſſo diligenter cuſtodiendo, ab omnique peccati labe conſervando, cogitationem, ſolicitudinem, curam; ſtudiumq́; omne collocet.

Parochiæ igitur unicuiq́; veſtrum concreditæ, curam habete,

tum à cæteris vitijs omnibus vos ſinguli ſolicitè cuſtodite; tum curate etiam, ne odia, ſimultates, inimicitiæ, factiones, necnon temerè jurandi, maledicendi, imprecandi pravæ conſuetudines, ac ne detractiones quidem in ea ſint.

At vitia imprimis & peccata, ad quæ populum procliviorem eſſe animadverteritis; reprehendite, atq́; exagitate.

Nec verò diſſimulate peccata, ſed annunciate populo ſcelera ejus: publicè peccantes coram omnibus arguite, ut & alij timorem habeant.

Idq́, agite ſpiritu fortitudinis Domini, & ut ſtrenui ejus milites bonam militiam militate, nihil planè trepidantes.

Si ab increpatione (ut vos monet

net S. Gregorius) vos retinueritis, quia contra vos odia insurgere reformidatis, non jam Dei lucra, sed vestra quæritis.

Non maledictis, non vexationibus, non calumnijs, non alicujus generis contumelijs illud, vel increpandi, vel palam arguendi officium deserite, modò Christi gloriæ, & animarum saluti serviatis.

Rursus nunquam aucupandæ hominum gratiæ studio, id agere desistite: Servus Dei non essem, si hominibus placerem, inquit Apostolus.

Væ vobis tacentibus aut dissimulantibus, si grex curæ vestræ commissus perierit. Sanguinem ejus de manibus vestris requiret justus, & omnipotens Deus.

Si igitur peccatur, ne in incre-

pationibus verba veſtra blandientia ſint, ſed ut à Spiritu Sancto ſcriptum eſt, ſtimuli ſint, & quaſi clavi, in altum defixi.

Inſtate oportunè, importunè, privatis etiam admonitionibus, conſilijs correptionibus, objurgationibus, ut peccantes, adjutrice divinâ gratiâ, in viam ſalutis revocetis.

In uſum etiam ſanctè ita revocate fraternam correctionem, ut non modò mutua Chriſtiana charitate vos ipſos corripiatis; ſed reliquos item, præſertim Parochiæ incolas, id charitatis & correctionis officium rectè doceatis.

Ad ſermonum verò, admonitionum, & correctionum partes explendas, locos vobis comparate, præcipuè ex doctrina Catechi-

chiſmi Romani, in quo magna cum populorum veſtrorum ſalutari utilitate, verſari diligenter poteſtis.

Neq; ad hoc multiplicis veſtræ Eccleſiaſticæ tractationis genus, negligite adjumenta, quæ aliunde utiliter capere poteſtis.

Cætera officia, quæ in Sacramentorum adminiſtratione, in aſſidua ad frequentem eorum uſum cohortatione, in ægrorum cura, in alijs Parochialis muneris functionibus, vobis Provincialibus, Diœceſaniſque Concilijs præſcripta ſunt, præſtate, atque exequimini accuratè, ad eorumq; Conciliorum, conſtitutionũ, decretorumvè normam omni obſervantiæ, atq; obedientiæ ſtudio, vos planè conformate.

Quæ verò decretorum Provincia-

cia-

cialium, vel Diœcesanorum partes, ad laicos eorumq́; Christianam disciplinam attinent, quò sæpiùs evulgatæ, atque inculcatæ serventur diligentiùs, illas summatim vulgari sermone expressas, crebro prout usu venerit, populis vestris proponite, denunciate, explicate, atque in consuetudinem inducite.

Quæcunq́; deniq́; vel ad vos, vel ad laicos curæ vestræ commissos pertinent, ea decreta, quo maximo potestis studio in omnem executionem, disciplinæq́ue usum introducite. Videteq́; imprimis, ac perpendite, quæ sint, & quàm religiosæ muneris vestri partes, caveteque, ut in officijs, & curæ vestræ functionibus non modò quicquam vos non committatis, sed ne omittatis,

qui-

quidem, cùm in Sacerdotali vita, pro muneris, quod ſuſtinetis, ratione, tum graviores, tum longè plures, quàm in cœteris hominibus eſſe poſſint omiſſionis culpæ.

Vos præterea reliqui Sacerdotes, quicunq; eſtis, quibus animarum cura non incumbit, tum alia omnia, quæ Eccleſiaſtici ordinis hominibus de divinorum officio um cultu, de vitæ honeſtate, de ſtudiis, & vitæ ſpiritualis exercitationibus, præſcripta aut monita generatim ſunt, tumque nominatim ſigillatimque ad præcipuam veſtram executionem attinent, præſtate omninò.

Vos item reliqui Clerici inferiorum ordinum, quæcunq; ad vos, vel nominatim vel generatim ſpectant, agite omnia, ſicut Clericalis vitæ ratio, Canonum

&

& Conciliorum decretis præſcripta, poſtulat.

Chriſti eſtis, nempe de ſorte Domini, & ipſe Dominus ſors, pars ſcilicet veſtra: tales præbete vos, ut & ipſi poſſideatis Dominum, & poſſideamini à Domino, veréque dicatis: Dominus pars hæreditatis meæ.

Filij mei, nolite negligere: vos elegit Dominus, ut ſtetis coram eo & miniſtretis illi.

Videte igitur, quàm valde intentos vos eſſe oporteat miniſterijs veſtris, & quàm magnâ vitæ, morumq; caſtitate.

Proborum hominum tantùm, præcipuè Sacerdotum, vitæ ſpiritualis laude præſtantium, familiaritate utamini: ex quorũ conſuetudine tum fructum vos capiatis, tum Epiſcopus meliorem

in

in dies de vobis opinionem concipiat.

Majores veremini, & obſervate: eiſdemq́; rectè monentibus obtemperate.

Præter latinæ linguæ, & literarum ſtudia Eccleſiaſticæ imprimis diſciplinæ inſtitutionibus diligenter incumbite.

Sic demum vos moribus, & vitæ modeſtiâ probate, ut à Parochis & præceptoribus veſtris, tum etiam à populo bonum teſtimoniũ Epiſcopus habeat, voſq́; dignos judicet, quos majoribus Ordinibus adſcribat.

Vos verò, qui vel viſitationis munus geritis, vel Clericalis diſciplinæ curæ quovis nomine præfecti eſtis, vel in Diœceſi Vicarij circũforanei cõſtituti, in explendis muneris atq́; officij vobis cõ-

missi partibus sedulò invigilate, atq; elab rate.

Onus, quod sustinetis, quàm grave sit, quàm plenũ curis, perpendite, tum quam in eo vobis committendo spem, fiduciamq; Episcopus habuit videte: tum efficite, ut ejus expectationi respõdeatis, vigiliarum vestrarũ studijs assiduaq; solicitudine.

Ecclesias, quæ in uniuscujusq; vestrum regione sunt, sedulò visitate: earumq; partes singulas inspicite.

Pervestigate in uniuscujusq; Parochiæ finibus, an aliqua publicorum peccatorum labes, an flagitia grassentur, quibus ut Episcopali cura Episcopus medeatur, necesse sit.

Universo Clero, pro regione commissa, invigilate diligenter, il-

illudq; imprimis videte, ut in diſciplinæ Eccleſiaſticæ moribus inſtitutis atq́; officijs ſe contineat, Clericaliſq́; moderationis legibus congruenter vivat.

Indecentem ejus habitum omninò reijcite: morum ſanctæ vitæ, ſacrarumq́; litterarum, & inſtitutionis Eccleſiæ ſtudia, ſi quæ in eo langueſcunt, excitate.

Clerici autem minorum Ordinum, in hoc maximè vobis commendati ſint, ut illorum omnes, tum in vitæ moribus, tum in litterarum Eccleſiaſticæq́; doctrinæ ſtudijs, progreſſiones accuratè exploretis, atq́; ut maximè poteſtis, paternis eos cohortationibus, atq́; objurgationibus, ijſq́; aſſiduis, adjuvetis.

Eccleſiarum item cultum, nitorem, cæteraq́; ejus generis o-

mnia curate veſtrâ diligentiâ, quæ totis in Chriſto viſceribus ab uno quoq́; veſtrûm expetitur.

Quæcunq́; verò vel Provincialiũ Diœceſanarumq́;Synodorũ decretis, vel præcipuis inſtructionibus, vel viſitationum juſſis præſcripta ſunt, ea omnia, ut re ipſa præſtentur, ſtudioſè perpetuò agite.

Hæc omnia & ſingula his monitionibus nominatim, ſigillatimque expeſſa, tum cuncta item reliqua, vel Concilijs Provincialibus, Diœceſaniſq́; ſancita, vel alio modo vobis præſcripta, vos omnes, ac ſinguli, quorũ intereſt, quãto poteſtis amore, & pietate nõ amplectimini ſolum, & legite, ſed mente, animoq́; comprehendite, ſervate, omniq́; ſolicita executione præſtate: totoſq́; vos ad

co-

eohortationũ, admonitionũ, decretorũ, & conſtitutionũ rationẽ accõmodate. Quod omne ut faciatis, ſicut nos pro Epiſcopalis noſtri officij munere, vos in hoc Diœceſano Conventu, ex conſilij Provincialis præſcripto cõmone fecimus; ita etiam unumquemq́; veſtrũ per unigeniti Filij Dei adventũ, per ejus Crucẽ, perque animarũ veſtrarũ ſalutem obſecramus, obteſtamur, divinaq́; conteſtatione monemus. Rurſus vobis ipſis univerſis, & ſingulis edicimus, ſi quis veſtrũ conſtitutionibus, decretiſq́; vel Provincialib9, vel Diœceſanis veſtra cauſa editis, non paruerit, contra eum nos acturos eſſe Eccleſiaſticis, Canoniciſq; ſanctionibus.

Cavete igitur, ne quẽ vobiſcũ paternè modo agentem, ſoliciteq́;

mo-

monentem, & in conſpectu Dei vos hoc ſacro deprecantē auditis, eundē rurſus non in hac vita ſolùm culpas veſtras animadvertētem, ſed in divino præterea judicio eaſdem accuſantē audiatis.

At ipſe Deus & Pater noſter & Dominus JESUS Chriſtus dirigat vias veſtras in omni Sancta Obedientia; exhortetur corda veſtra, & confirmet in omni opere & ſermone bono; ita ut dignè ambuletis vocatione, qua vocati eſtis, per omnia ei placentes, ſicq; ſanctis veſtrarũ virtutũ progreſſionibus probati, appareatis ante Deũ, & Patrem noſtrum, in Adventu Domini noſtri IESU CHRISTI, cum omnibus Sanctis ejus, Amen.